

Sárospataki

Iszapági Közlöny

Főszerkesztő :

Szóke István

Felelős szerkesztő :

Gaal István

Társszerkesztők :

Kiss Géza és G. Nagy László

Megjelenik július és
augusztus kivételével
havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 4 kor.

XXX. évfolyam.

Junius hó.

1914

Sárospatak legrégibb és legnagyobb férfi-
szabó divatüzlete (Városháza épületében)

Weinberger Sámuel férfiszabó.

Felhivom a m. t. ifjuság b. figyelmét,
hogy a közeledő tavaszi idényre leg-
elegánsabb és legjutányosabb áru,
elsőrendű tavaszi ruhákat készítek.

Kényelmes fizetés!!

Tekintettel az előrehaladott téli idő-
re, nagy raktáromon levő férfi. fiu-
öltönyök és téli kabátok leszállított
árban kaphatók!

Kundráth János

sárospataki cipésmester (Pa-
tika-köz) készíti a legelegán-
sabb és legtartósabb uri és
női cipőket. Legfinomabb ki-
vitel. Olcsó ár. Minden rész-
ről a legteljesebb elismerés.
Az ifjuság számára külö-
nösen nagy árkedvezmény!

S HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg
órás és ékszerész sárospataki üz-
letét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási
forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany
ezüst és szíj láncok, mindennemű ék-
szerek a legnagyobb választékban kap-
hatók. — Villanylámpák a legkülönfélébb
kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill.
Becserél s javít órákat két évi jótállással.

Miért

kap annyi megbizást a kassai
Haltenberger-féle ruhafestő,
vegytisztító és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a
munkája gyors és kifogástal-
lan és az árai jutányosak.
Képviselet Sárospatakon az
ifj. DANCZIGER JÓZSEF cég

Igen tisztelt Uraim!

Szives figyelmüket arra hi-
vom fel, hogy

áru- házamban

mindennemű uridivat cikkek-
nek árait mélyen leszállított-
tam, ennél fogva kérem szives
bevásárlásaiknak minél előbb
való eszközzésére. Magamat
szives pártfogásukba ajánlva,
vagyok kitűnő tisztelettel

Deutsch Hermann

Nagy alkalmi vásár!?

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

XXX. évfolyam. Junius hó. 1914.

MODERN IFJÚSÁG.

Ezzel a kifejezéssel szokták illetni azt az ifjúságot, amelyről jóelőre rosszat gondolnak s tartanak, mert a modernség alatt az erkölcsi kifogásolás alá méltán eső jellemvonásokat értik.

Szerintem egészen elhibázott a modern ifjúságot kizárólag csak úgy ítélni meg, hogy hibákat és fogyatkozásokat vegyünk észre, előnyök előtt pedig szemet hunyjunk.

Van jó és rossz értelemben vehető s vendő modern ifjúság, amely mindenhol feltalálható! Feltalálhatni nemcsak a világvárosokban, hanem a vidéki helyeken is, Sárospatakon épen úgy, mint ahogy Budapesten. — Sőt vidéken talán inkább szembeűnnek úgy a jó, mint a rossz tulajdonok, mert állandóbb jellegűek, maradandóbb természetűek, míg a nagy városokban lassanként letörlődnek a kiáltóbb részek s a kiegyenlítődés megtörténik. De ennél is meg van az a tünemény, hogy a kiegyenlítődés után a kizárólagosság jelentkezik.

Sárospataki főiskolai ifjúságunk modern voltáról sok hír szállott felém, de nem tudtam tisztázni: jó és rossz tulajdonságok vegyesen jellemzik-e, vagy kizárólagos az előny, illetőleg hátrány, amely modernségét alkotja. Sem elítélő, sem dicsérő ítélet nem szállt el ajkaimról, csupán

azt az óhajtaást fejeztem ki: vajha megmentődnék ifjúsa-
gunk a modernség kóros tüneteitől s meggazdagodnék
annak szerencsés tulajdonaival.

A modernség kóros tünete: nyegleség, hányivetiség,
elbizakodottság, nagyozolás, a komoly kérdések feletti gúnyo-
lódás és kacagás, a nőekkel szemben kihívó viselkedés,
öltözködésben a tarka-barkaságra törekvés, — az érintke-
zésben gögösség, — a munkában a megbízhatatlanság, a
szerencsejátékoknak kedvelése, a tivornyás helyek állandó
látogatása, kötelesség-érzés és teljesítés nem ismerése s
mindaz, amit csak útálni s megvetni lehet és kell.

S a jó modernség jellemző vonásai? Mindennek ellen-
tété a lehetőség és a szükségesség határai között, amiről
előbb szoltam s amelynek emésztő erejétől óvakodni kell.

De hát azok is, ezek is nem modern dolgok csupán,
hanem ősrégi jellemvonások is egyúttal! Ugy is van. De a
haladó kor szeret mindent a maga szemé szögletéből nézni
s az emberi elfogúltság most így, majd úgy ítéli meg a
jelenségeket, amint éppen tetszik, hogy csak alapot adjon
ennek a felfogásnak, amely ebben a kérdésben is érvénye-
sül: nincs semmi új a nap alatt!

Ez a felfogás pedig a sárospataki főiskolai ifjúságot
illetőleg azt jelenti, hogy a modernség mind jó, mind
rossz jellem vonásaival intő jel, amelyet meg kell ismernie
és maga iránt való kötelessége annak követése. Az intő-
jel: kövesd a jót, ha modern is, — vesd el a rosszat,
ha régi is.

A régi sárospataki diákok bizonyos tekintetben böl-
csek voltak ez intelem követésében, — a modernnek legye-
még bölcsebbek!

Miskolc.

Dr. Tüdös István.

plispök.

AZ ÚJ MAGYAR NÓTA.

Édes anyám, Magyarország!
 Dicsekedni jöttem:
 Megösmersz-é, hogy ily naggyá,
 Ilyen széppé nőttem?
 Én voltam a síró-rívó
 Árva magyar nóta:
 Vig danává cseperedtem
 Egy kis idő óta.
 Bús húrokat nem penget már
 Az én kezem újja:
 Tilinkóm is a kótások
 Ihajját fújja:
 Magyarország boldog ország,
 Volt, nincs a síralma:
 Dicsekvéstől, hetykeségtől
 Hangzik hegye, halma.

Magyarország, édes anyám,
 Boldog ez a nemzet,
 Agyában a kultúreszmék
 Fészkes raja hemzseg,
 Ezt keleszti, ezt szüleszti
 Ajka, keze, lába, —
 Még engem is bevettek a
 Kultúr-palotába.
 Palléroznak, galléroznak
 Mint valami dámát,
 Pápaszemen illesztgetik
 Rám a ruhát, rámát ;

Szép himesre, kész pipesre
 Mikoron kinyalnak,
 A nevem is másra váltják,
 Elneveztek — dalnak!

„Úrvoltodat, kész rangodat
 Nagy örömmel látom,
 Ellenemre, szégyenemre
 Nem vagy édes lányom.
 De a szíved, gerjedelmed
 Már idegen lángé:
 Féligmeddig vagy az enyém,
 Félig a világé.
 Hejh, pedig az én szívemnek
 Csak egész a gondja,
 Két szemem a keserűség
 Oceánját ontja,
 Meg-megárad, fel sem szárad
 Régi idők óta:
 Soha, soha ki nem fogy a
 Siró magyar nóta!“

Novák Lajos.
 theol. tanár.

PÁR SZÓ AZ IFJÚSÁGHOZ!

Ha újra lehetne kezdenem az életet, ismét sárospataki diák szeretnék lenni s mint theologus a prófétákat választanám utmutatóimul.

Sámuel, bár királyokat ken fel, megdöbbentő képet rajzol a népnek a zsarnok-királyról s a nemzeti eszményekhez hűtelenné lett Saullt, mint sírjából felidézett szellem is, az Isten kimondhatatlan ítéletével rettegeti.

Nátán bünbánatra kényszeríti Dávidot, a forró vére miatt alattvalóinak családi szentélyébe tolakodó királyt s mint haldoklótól is követeli, hogy királyi ígéretéhez hű legyen.

Silóbeli Ahia ott van a Salamon alkotásai miatt keservesen nyögdécselő nép élén s miután nem bírja kinyitni az elvakult fiatal király szemét, hátat fordít a Dávid-háznak s okává lesz az ország kettészakadásának.

Illés szent háborút folytat az Akháb és Jezábel kihizlalt Baal-papjai ellen s bár látja maga körül elvérzeni bátor elvtársait, oda meri kiáltani a nemzet-gyilkoló fejedelmi párnak: „kutyák fogják felnyalni a véreket!”

Ezsaiás, *Amós*, *Hoseas* rettenetes képekben festik a magukról s a nemzeti eszményekről megfélemezhető kortársaikat, az idegenek után kapkodó királyokat, a megvesztegethető birákat, a fényűzésben tobzódó asszony-világot, a kifestett, léha, férjcsaló s utcajáró anyákat és leányokat, a mindenre csábítható férfiakat, a szenvedélyek tüzében égő s korán eléggő ifjúságát lejtőn rohanó szerencsétlen nemzetüknek.

Jeremiás mint láng-ostor csapkodja ősi szokásaikból s erkölcsaikből kivetkőzött kortársait s noha szenved, lakol

mint a félreértések áldozata, de a börtönben, annak büzhödt levegőjében is nagyobb, mint a tunyán hivalkodó s eszményektől üres fejű és üres szívű, szegény király.

Ezékiel ott viraszt a babiloni fogságban szenvedő nép álmai, reményei felett s a templomból kifutó patakról, a szétszórt csontok egygyé lételéről s a templom útján visszaszerezhető nemzeti dicsőségről reménykedik s az örök Jehova nagy ígéreteinek és ítéleteinek beteljesedéséről.

Aggeus, *Zakariás* a templomépítés körül tusakodó, aggódó, léhaskodó zsidóság bágyadt lelkét ébresztgeti, térítgeti s a jövő színes képeivel csábítgatja az örök utakon való járásra, az egyetlen élő s mindenható isten előtt való alázatos meghódolásra.

A sárospataki főiskola és a magyar prot. egyház sorsát sokszor hasonlították lelkes elődeink a küzdő, szenvedő zsidóság sorsához. Hadd hasonlitanának a sárospataki diákok is Izrael és Juda prófétáihoz, hogy soha ne hajolna meg térdük a Baalnak s eszményekért hevülnének és nem az egyiptomi husos fazekakért!

Radácsi György

theol. tanár.

A MAGYAR PROTESTANTISMUS.

A magyar protestantismus nagy hatalom, de született oppositio. Épen ezért meg kell törni, mondotta az absolut korszak nagyhatalmú minisztere Thun.

Meg kell törni! Édes Istenem! Hiszen ezen már rég túl vagyunk. Megtört a saját szegénységünk, nemtörődömségünk. Autonomiánk egy üres papír. Aki a pénzt adja: azé a hatalom.

Ma már a protestantismus se nem hatalom, se nem oppositio. Az államtól mindent könyörgünk és mindent várunk. De senki se gondol arra, hogy ennek igen keserves ára lesz. Ködbe vész történelmi tradicióink! Önállóságunk, egyházi függetlenségünk csak egy színes szappan buborék, amely csillogásával megtéveszt, de a régi erőt kifejtteni képtelen.

És ilyen viszonyok között meredezik elénk a bizonytalan jövő, a melyet én nagyon sötétnek látok. Adja az ég, hogy csalódjam!

Ujfehértó.

Mezőssy Béla.

ÁTALUDT TAVASZOK.

Kikelet volna már,
S még pusztia a határ,
Sem dala, sem virága.
A hosszú tél után:
Mosolygóbb ég után
Epekedünk hiába,
Epekedünk hiába!

A nap felhőbe kel,
S felhőbe nyugszik el,
Kedvetlenül, mogorván.
Nincs egy tekintete,
Amellyel idele
Könnyítne fű, fa sorsán,
Könnyítne fű, fa sorsán

— Vigyázz tavasz, vigyázz,
Nehogy késői gyász
Érjen hidegségedért.
Ma még vágyódom vágy
Feléd minden virág,
Ki később majd meg nem ért,
Ki később majd meg nem ért!

Száll, száll: nap, napra el!
. . . Így tékoztam el
Én is az ifjúságom
S balgán most siratom:
Átálmodt tavaszom,
Késő szomorúságom,
Késő szomorúságom!

Temesvár.

Szabolcska Mihály.

A SAJTÓ HATALMA.

Hogy a sajtó nagyhatalom, azt sok ízben volt alkalmam tapasztalni. Tapasztaltam már akkor is, amikor egy éven át felelős szerkesztője voltam a Sárospataki Ifjúsági Közlönynek. Talán nem az én igénytelen cikkeimnek, hanem inkább a bennök felkarolt ügyek közérdekű voltának lett eredménye, hogy egyfelől sikerült akkor kivinnem osztályom részére azt az előnyös engedményt, mely szerint első lelkészi vizsgálatunk után nem két év múlva, hanem átmenetként már ötnegyed év múlva letehattük a második lelkészi vizsgálatot, másfelől sikerült megalapítnom és egyuttal megalapoznom a „hittanhallgatók segélyegyletét“, a mai hittanhallgatók egyletének az akkori körülményeknél fogva egyedül keresztülvihető elődjét.

Am egyenesen és kizárólag a sajtó hatalmát bizonyította az a siker, amelyet egy igénytelen megjegyzéssel értem el. Abban az időben ugyanis szokásban volt, hogy kollegiumunk tanévnyitó ünnepélyén felolvassa a gimnáziumi igazgató a gimnáziumi tanulókra tartozó iskolai törvényeket. Én az erről szóló híradásban megjegyeztem, hogy ez „azonban ezután bizvást elmaradhatna, mivel csak unalmassá teszi a más tekintetben igen felemelő hatású ünnepélyt.“ Erősen felzúdultak az akkori tekintély-örök ezért a megjegyzésért. Hallatszott a megbotránkozás és szemrehányás szava: hogyan mer egy diák kritikát gyakorolni a tanári kar eljárása és ténykedése felett, és hogyan mer egy ifjú ember quasi tanácsot adni az idősebbeknek és hatalmasabbaknak!?! Mindamellert már a következő tanév elején tartott ünnepélyen mégsem olvasták fel az illető törvényeket, amelyeken pedig minden valószínűség szerint sokat unatkozhattak volna még utódaink, ha nyíltan kifejezést nem adok a bizonyára sokak lelkében élő vélekedésnek e mohos szokás felől.

Természetes azonban, hogy a sajtó hatalma is csak addig tart és addig terjed, míg helyes és igaz ügyet védelmez és képvisel. — Mihelyt magánérdekeknek vagy csoportérdekeknek áll szolgálatába, erkölcsi alap hiányában össze kell roskadnia egész befolyásának, minden hatalmának. Mert az igazság és közérdek nagyobb hatalom minden nagyhatalomnál, még a sajtónál is.

Zoványi Jenő,
theol. tanár.

GRATULÁCIÓ.

. . . Gratulálok a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ jubileumához!

Egy irodalmi vállalat sem ért még Patakon ilyen hosszú időt.

Érdekes és kedves dolog, hogy itt most a legvénebb ujság épen a legfiatalabb emberek ujságja.

Én, „az ki azelőtt ifiú elmével“ ennél a fiatalok ujságánál is dolgoztam; majd későbbben „Marsnak hangosabb versével“ az öregek lapjánál is próbálkoztam: nagyon jól tudom, hogy a hosszú élet áldása itt nem pusztán véletlen szerencse.

Itt is fordultak elő krízisek, mint amott.

Ám itt az ifjú lélek életerejé; az egészséges szeretet tiszta vére mindig legyőzte a „virus mortiferum“-ot.

. . . Gratulálok fiuk, példát vehetnek rólatok az apák!

Sárospatak, 1914. június hó.

Rohoska József,
theol. tanár.

AXIOMA.

Mi a ma?
 Egy kurta kis axioma.
 Becsüld a mát
 S az axiomát.

AFORIZMA.

Némely poétárok verse van rizmányi
 S nincs bennök gondolat egy aforizmányi.

ÓRÁS VÉGRENDELETE.

Az idő pénz. Ha meghalok,
 Örökül egy órát hagyok
 És időt hozzá eleget:
 Fiacskám, — méregetheded.

HORDÓK.

A telt hordón egy repedés elég
 S minden bora kifut.
 A fősvénynek egy szenvedély elég
 És azon tönkre jut.

GOETHÉBŐL.

Végzetednek ellenállhatsz,
 Bár kezét reád veti,
 Útjától ha el nem áll az,
 Ej! hát akkor térj te ki!

HARMINC ÉV.

A *Sárospataki Ifjúsági Közlöny*, amely a f. iskolai év végével 30-ik évfolyamát tölti be, most is oly kedves előttem, mint 30 évvel ezelőtt volt, midőn azt ifjúi lelkesedéssel, a jövőbe és saját erőnkbe vetett erős bizalommal megindítottuk és első számát egy-némely kétség, de annál több édes reménykedés közt egy szép szeptemberi napon szárnyára bocsátottuk. Előhaladását, fejlődését, mióta szerkesztésétől ezelőtt 28 évvel visszaléptünk, mindig élénk figyelemmel kísértem s mindig örömmel tapasztaltam, hogy az hézagot pótol, hivatást tölt be ifjúságunk — mind a Patakon tanuló, mind a kollégiumból már kikerült ifjúság — életében, s hogy nemcsak nem kell megteremtése miatt (még ha néha, mint az erjedő must, némi salakot vet is felszínre) restelkednem, hanem inkább e 30 évi pályafutása — az ifjúsági élet elevenebbé tételével, a közügyek iránti érdeklődés fölkelésével és fokokozásával, számos jóra-
való irói tehetségnek a pályatérre vezetésével — beszélő bizonyoságot tesz mellettem és önmaga mellett.

Haladjon az *Ifjúsági Közlöny* továbbra is azon az úton, amelyen megindult és eddig haladt! maradjon 30 éve, a férfikorba jutása dacára továbbra is olyan ifjú, mint eddig volt! legyen továbbra is ifjúságunk érzéseinek, gondolatainak, törekvéseinek hű tükre, igaz és nemes kifejezője s ezzel nemcsak az ifjúság, hanem egész főiskolánk életének értékes tényezője leend!

Sárospatak, 1914. június 27.

Dr. Rác Lajos

az első fel. szerkesztő.

A SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY SZERKESZTŐSÉGÉNEK

Sárospatak.

Ha ünnepel az Ifjúsági Közlöny: illesse meleg köszöntés a lapfentartó ifjúságot. Láttuk kedves ragaszkodását, amellyel hozzátapadt újságjához s tetszett nekünk ez az idealizmus. Ennek színaránya legyen védőjük az élet rozsdája ellen. Csak állandóan: fel a szívekkel! Ez az élet, ez!

De illesse teljes elismerés Önöket is, Szerkesztő urak, akik most állnak a lap élén. Az én felfogásom szerint Önök voltak azok, akik hosszú idő óta a legelevenebb akciót indították meg nehéz helyzetben, mostoha viszonyok közt a lap fenmaradása érdekében.

Legyen azért ünneplésük felemelő a lelükre; Önök megtették azt, amivel a sárospataki ifjúság nevének tartoztak.

Most arra kérném Önöket, hogy hagyják örökül a következő diákgenerációnak e lap szeretetének és fentartásának kötelességét. A feladat most már, harminc év után az, hogy szilárd alapot teremtsenek az újság fenmaradására. Az anyagi helyzet bizonytalanságából ki kell a lapot menteni; a szellemi munkát elvégezni majd játszva az ifjúság, de a Hamlet-kérdéssel ne hírkózzék minden új szeptember.

Szeretetét tolmácsolja a szerkesztő utódoknak:

Sárospatak, 1914. június 22.

Marton János,
theol. tanár.

Az „Ifjusági Közlöny“ szerkesztői harminc év leforgása alatt.

Sor- szám	Év	Felelős szerkesztő	Főmunkatársak illetve társ szerkesztők
1.	1884—85.	Rácz Lajos	Szabó József, Szuhay Benedek, Tóth Miklós.
2.	1885—86.	Rácz Lajos	Szabó József, Szuhay Benedek.
3.	1886—87.	Krausz (Zoványi) Jenő	Csik Dániel, Szakal Károly.
4.	1887—88.	Csik Dániel	Stépán Géza, Szikszay András.
5.	1888—89.	Tüdős István	Mezőssy Béla Rácz Kálmán.
6.	1889—90.	Tüdős István	Finkey Ferenc, Rácz Kálmán.
7.	1890—91.	Finkey Ferenc, Gaskó Gyula	Gaskó Gyula Szilva Béla, Juhász László, Ladányi Endre.
8.	1891—92.	ifj. Oláh István, Juhász László	Juhász László, ifj. Kiss Rezső, Kalassay Sándor, Szeremley Gyula, Szilva István, Tóth Béla.
9.	1892—93.	Szeremley Gyula	Kalassay Sándor, Kérchy Péter, Kirila György, Demeter Bertalan.
10.	1893—94.	Kirila György, Demeter Bertalan	Demeter Bertalan, Kalassay Sándor, Rohoska József, Kérészy Árpád.
11.	1894—95.	Bertók Béla	Rohoska József, Janka Károly, Putnok Pál.
12.	1895—96.	Putnok Pál, Pál Ernő	László Andor, Pál Ernő.
13.	1896—97.	László Andor	Nagy Béla, Kubowich Géza, ifj. Zsoldos Benő.
14.	1897—98.	ifj. Zsoldos Benő	Nagy Béla, Farkas Andor. <i>csak 2 sz. jel. m.</i>
15.	1898—99.	ifj. Zsoldos Benő	Farkas Andor, Danyi József, Gyarmathy József.
16.	1899—00.	Farkas Andor	Gyarmathy József. <i>csak 1 sz. jel. m.</i>
17.	1900—01.	Farkas Andor, Sallay Gyula	Marton János, Zajdó László, Toma István.
18.	1901—02.	Tóth Dezső, Zajdó László	Nemes Béla, Benkő Sándor, Moskovits Mór, Sörös János, ifj. Csabay Pál.
19.	1902—03.	Zajdó László	ifj. Csabay Pál, Pósa Péter.
20.	1903—04.	Kovács Lajos	Binét Menyhért, Mikola Gyula.
21.	1904—05.	Kovács Lajos	Mikola Gyula, ifj. Barcsa Endre.
22.	1905—06.	Barcsa Endre, Bódi Dénes	Ruszkay István, László Sándor, Okos Gyula, Székely Sándor.
23.	1906—07.	Éles István	László Sándor, Keéky István.
24.	1907—08.	László Sándor, Takács Mihály	Fodor Pál, Kukri Ferenc, Tóth János, Kommendovits Gyula.
25.	1908—09.	Györék József	Fodor Pál, Kommendovits Gyula.

26. 1909—10. Nagy Lajos, Szarka Gyula, Keresztury Károly	Fodor Pál, Trócsányi Dezső, Szepesi Pál, Igaz József.
27. 1910—11. Szepesi Pál, Keresztury Károly	Fekete Gyula, Kiss Kálmán.
28. 1911—12. Fekete Gyula	Győry Kálmán, Szigethy Ferenc, Szilva Ferenc.
29. 1912—13. Szigethy Ferenc	Kerekes György, Kiss Géza, Sőreghy János.
30. 1913—14. Gaál István	Kerekes György, Sőreghy János, Kiss Géza, Gesztelyi Nagy László.

Az Ifjusági Közlönyt 16 éven át 1900-ig az „Akadémiai Magyar Irodalmi Önképző Társulat” adta ki, azonban 1900—01. iskolai évtől kezdve átvette a „Főiskolai Ifjusági Egylet”. — Ettől az időtől van a Közlönynek főszerkesztője s ez hivatalból a mindenkori főiskolai szénior. — Hivatása nem a lapszerkesztés, hanem inkább ellenőrzés a tanári kar részéről, hogy a lapban esetleg a tanári karra nézve sértő cikkek meg ne jelenjenek. 1900—901. isk. évtől kezdve ez évig a főiskolai széniorok, mint főszerkesztők a következők voltak: Baksy István, Tóth István, Farkas István, Pósa Péter, Sinka Gyula, Magda Sándor, Karászy Benő, Papp József, Kóréh Béla, Hubay Mihály, Trócsányi Dezső, Svingor Jenő és Szőke István (az utóbbi két éven át). Minden év szeptemberében megválasztják a felelős szerkesztőt s ennek ajánlatára rendszeren két társ szerkesztőt. Azonban, mint a kimutatásból is látszik, nemcsak minden év elején, hanem nagyon sokszor évközben is változik a szerkesztőség, részint önkéntes lemondás, részint az Ifjusági Egylet által nyilvánított bizalmatlanság folytán. Ez iskolai évtől kezdve nagy változáson ment át a Közlöny. Az Ifjusági Egylet nem közvetlenül, hanem az általa megválasztott szerkesztő bizottság útján gyakorolja jogait; ennek tagjai az egyes egyletek elnökei s választott tagok. Ez választja a szerkesztőséget a régi gyakorlat szerint s felelős minden tekintetben, még az anyagiakban is. Régebben ugyanis az Egylet tagjai nemcsak a rendes előfizetési díjat, hanem ha a szükség kívánta (pl. ha az egyleten kívül álló előfizetők olyan kevés számmal voltak, hogy a lap fenntartási költségeit nem lehetett fedezni, akkor a hiányzó összeget az Egylet tagjaira vetették ki.) többet is fizettek. Most azonban az Egylet tagjai csak a rendes előfizetésre vannak kötelezve, a többiért a szerkesztő bizottság felelős. Ez évben a lap kiállítási alakja is megváltozott, ezelőtt még egyszer ilyen nagyságban jelent meg; terjedelme azonban nagyobbodott. A szerkesztőséget nem év elején választják, hanem év végén a következő iskolai évre, hogy a megjelenés folytonossága fennakadást ne szenvedjen, s a megválasztott szerkesztőség köteles a lapot szeptember első felében kiadni. Ezelőtt ez lehetetlen volt, mert az Ifjusági Egylet, épügy mint a többi egyletek, csak szeptember végén alakulhatott meg s így, a szeptemberi szám rendszeren októberben jelent meg.

Felelős szerkesztő.

ISTEN HATALMA.

Tekintsek bárhová teremtő Istenem :
Látom hatalmadat ragyogni szüntelen.

Arról beszél az ég, ha fölkelő napod
Áldásthozó meleg sugáraival ragyog.

Arról beszél a föld, ha zug a fergeteg
És porba dönti le a büszke tölgyeket.

S ha menydörög az ég, villám-villámra gyul ;
Előtted óh Uram az ember porba hull.

— De legjobban érzem hatalmad Istenem,
Mikor csodás erőd szívembe töllelem.

Mikor e földi por merész szárnyat keres
S az ének dallamán feléd, feléd repes.

Mikor a bűn, nyomor viharzó tengerén,
Védelmező karod kinyújtod én felém.

Mikor sírom fölött uj hont mutatsz nekem,
Hogy éljek boldogan örökké kebleden !

Sajókápolna, 1914. június hó.

Szuhay Benedek
ref. lelkész.

SEMPERFLORENS.

Az idő, a kor s a kor szelleme folyton változik. Harminc esztendővel ezelőtt, amikor mi a *Sárospataki Ifjúsági Közlönyt* megindítottuk, híre, hánva sem volt még a Nyugatnak, a holnaposok, a futuristák irányának. Nekünk még az volt a jelszavunk, hogy „ki múltjára érzéketlen, jobb jövőre érdemetlen.“ A fiatalság e részben a korral együtt változott s irodalmi ízlése és iránya is átalakult. A régi ideálok kezdenek veszendőbe menni. A classicitást fölváltja a modernismus. A classicus egyszerűséget és tisztaságot a modern cifraság és mezítelenség. A szégyenlős szemérmet a buja erotika. És minderre azt mondják, hogy ez az evolúció, a haladás, a fejlődés, a tökéletesedés.

Hát amikor így fejlődik az emberiség, akkor „vigaszért hő lelkem a multakba fordul.“ Elnézem, többek közt, a *Sárospataki Ifjúsági Közlönyt*. Forgatom és olvasom lapjait. Valami melegség, valami hűbájós varázslat csap meg belőlük. Friss lombok susognak, nyíló virágok csengenek bennök. Mintha az örök tavasz berkeiben járnék. És ez olyan jól esik a lelkemnek. A lángoló lelkesedésben, az égő szenvedelemben, a csillagokig szárnyaló becsvágyban változhatatlannak látom az ifjúságot. „Föl a napig repülve szinte, nem szédül a feje.“ Iránya, szelleme változhatik, de lelke mindig megmarad virágos kertnek. Semper idem. Semperflorens. Az lenne jaj, ha valamikor e virágos kertet virágtalan dudva verné föl!

Üdvözlöm, szívemből üdvözlöm a három évtized határán a semperflorens Sárospataki Ifjúsági Közlönyt.

Debrecen.

S. Szabó József.

EMLÉKEZÉS.

(Kodifikálatlan irodalomtörténeti epizód.)

Az öregedők és az öregek, ha annak idején ujságot is olvastak, emlékezhetnek rá, a fiatalok közül kevesen hallhattak róla. Nem is volt valami nagy portverő szenzáció az eset, de a pataki iskolára s ennek a lapnak akkori szárnybongtogató, ma már szárnyaszegett munkatársaira nem kicsinylendő dicsőséget hozott. Egyet közülök, aki ma már az örök éjszakának álmodója, ugyyszólván a hirnév szárnyaira dobott.

Talán tizennégy éve már, hogy a Magyar Hirlapban egy tárcacik jelent meg *Jókai Mórtól*, aki abban az időben állandóan ezt az ujságot gazdagította örökbecsű írásaival. A költőkirály abban a cikkben egy Janics Lajos nevű rozsnói gimnazistát ajánlott az irodalmi körök figyelmébe, aki egy kötetre való költeményt küldött neki megbíralás céljából. Az agg költő elragadtatással irt az új csillagról s verseihől egyet, a szerinte legsikerültebbet egész terjedelmében le is közölte a lapjában. A vers szép volt, megérdemelte a dicséretet, amit már régen meg is kapott, még mielőtt Jókai Mór elolvasta volna, a — sárospataki akadémiai irodalmi társulattól, amelynek „kisebb költemény“-pályázatán elvitte a Bálint Dezső 1 aranyát. Büszke lehetett rá, ugyebár, a Társulat kebeléből kiküldött bíráló bizottság, hogy nem kisebb emberrel van egy véleményen, mint Jókai Mór. A külön véleményes lelkiismeretek is megnyugodhattak.

Mi is megnyugodtunk, akik a nemes versenyben alul maradtunk, de azt már nem hallgathattuk el, hogy Janics Lajostól még sem vagyunk úgy elragadtatva, mint Jókai Mór.

Ifj. Zsoldos Dezső a Magyar Hirlapnak, én az akkor még nagy elterjedtségnek örvendő Budapesti Naplónak nyomban megirtuk, hogy a Jókai által Janics Lajosnak nyújtott babér *László Andor* közös barátunkat illeti, mert „*A vén fali óra*“ c. vers (ezt közölte mutatványul Jókai) az övé. Ugyanerről tudósította a szerző is az akkor még virágzó Friss Ujságot.

Jókai különben felsorolta cikkében a figyelemre méltóbb versek címeit is. Ezek között is nem egy volt olyan, amely már megelőzőleg napvilágot látott a Sárospataki Ifjusági Közlöny

hasábjain. Ezeket a verseket is javarészből László Andor és Kubovich Géza volt pataki diákok írták.

A leleplezés szóval, annak rendje és módja szerint megtörtént s a fiatal irodalmi szarkát azóta sem hallották csörögni Rozsnyón. Elég tehetséges kezdő volt pedig, mert a verseket úgy tudta összeválogatni, hogy Jókai sem sejtett több apát a csemetéknek Janics Lajos által összetákolt bölcsője körül.

Igaz, hogy akkoriban még nem divatoztak úgy a versírás terén a különböző irányzatok s Janics barátunk izlés és szakértelem nélkül is összeállíthatott egy olyan bokrétát, amelyben nem igen akadt áruló, harmóniát rontó, rikitő virág. Biz úgy lehetett az, hogy csupa elmosódó illatu mezei virágot nyújtott át a költőkirálynak a rozsnyói gimnazista . . .

László Andor azóta kiadott egy kötetet „Versek“ cím alatt. A könyv első oldalán „A vén fali óra“ olvasható. A kritika nem fogadta valami lelkes ovációval, úgy emlékszem dióhéjban ennyit mondott rá : „Sokkal több lett volna, ha — kevesebb.“ Talán arra a kevésre célzott a kritika, amit már Jókai is sokra taksált a Janics Lajos „könyvében.“

Igy az én szomorú véget ért költőtársam, László Andor is többet köszönhetett a *véletlennek*, mint a szemüveges kritikusoknak. Akárcsak az a csapni való poéta, akinek egy verskötetéről egész hasábot írt egy fővárosi lap — azon csemegézve, hogy a kötet egyik verse *véletlenül* anagramma is lehetett volna, mert a sorok kezdetűi fölülről lefelé olvasva csöpp hiján egy mondatot adtak s a mondat halálosan nevetséges önbírálatot tartalmazott.

Vidéki poéták sorsa az elkedvetlenedés, a szárnyszegetség, a félretaposás. Vidéki poéták sorsa a meddő küzdelem, a nagy sajtóorganumok urainak kézlegyintésével visszavert ostrom, az elcsendesedés, a szomorúság, amit éjbe borult lélekkel vitt magával László Andor is a pataki temetőbe.

A felfedezett „csudagyerekről“ mit sem tudok azóta, hogy bántó fényű kézi lámpásunkkal rávilágítottunk. Ha a megkezdett uton haladt tovább, könnyen lehet, hogy idáig szédületes karriert csinált.

Farkas Andor.

BELSAZÁR

— Dániel próféta könyve V-ik rész. —

-- Heine nyomán. —

Közleg az éjfélt és nyugalmas árnya
Lágyan borul Babylon városára.

Csak a királyi várban nincsen éjjel.
Csak ott mulatnak hangos, vig zenével.

A szíveken felejtés kéje száll át,
Belszár tartja fényes lakomáját.

Körülte szolgálhad — sűrű sorokkal —
Altatja búját gyöngyöző borokkal.

Kupák csendülnek. Szolgák énekelnek.
Igy tetszik ez a zordon fejedelm'nek.

Arcát a mámor pirja biborozza,
Kevély gögjét a bor megszázsorozza.

Kényuri kedve féktelen' ragadja,
Az Isten ellen tör bünös haragja.

Az Istent káromolja bösz szavával
S a szolgálhad versenyt üvölt urával.

Most a király dölyfös parancs-szavára
Indul egy szolgál s megtér nem sokára.

Istennek templomából elrabolva
Sok drága kincset — asztalára hordja.

És a király szentségtörő kezekkel
Szinéig töltött szent pohárt emel fel.

Ki-issza a kehelyt egész' fenéig
És káromlása így kiált az égig :

Te Jahve nem kellesz, maradj magadnak!
Én, Babylon királya, megtagadlak.

A rém-igék alig hogy szárnyra kelnek,
Titkos félelme támad a kebelnek.

Már senkinek sincsen nevetni kedve,
Halotti csend suhan le a teremre.

Óh jaj, mi száll a ház fehér falára?
Egy emberkéz sejtelmes, rémes árnya.

Mozdul a kéz és ir tüzes betűket,
Aztán a tűz, a láng, a kéz letűnnek.

Vérfagylaló e látvány a királynak.
A térde reszket. Arca holtra sápad.

Bus némaság lép a zsivaly helyébe
Megdermed a vér a szolgák szívébe'.

Bölcsek jönnek Ám tudni egy se bírja,
Mi van a falra lángbetűkkel írva ? !

De Belszárt ez éjnek halnálára
Saját szolgái gyilkolák halálra.

Hanva.

Juhász László

LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ.

Kedves szerkesztő úr!

Nem tagadom : nagy örömet szerzett nekem, hogy a jubileumi ünnepség előkészületei közt rólam is megemlékezett és cikket kér tőlem az ünnepi számba. Megköszönvén a szíves figyelmet, én meg arra kérem, hogy a cikket tessék nekem elengedni, mert a vizsgák előtt állunk és ilyenkor igen sok a dolgunk. Szíves elnézésével én most csak pár alkalmi gondolat közlésére szoritkozom abban a reményben, hogy különben is módjában lesz k. Szerkesztő úrnak a beérkező cikkek között válogatni, hiszen már oly sokan vagyunk, akiket a 30 éves Ifjusági Közlönyhöz édes emlékek csatolnak.

Először is azt kívánom, hogy kedves Szerkesztő úr úgy ne járjon mint az egyszeri pap. Tetszik tudni : a papokat még a régi jó időkben egyéb terménybeli járandóság mellett borral is fizették. Ennek az adónak, miután a hívek hordták össze, *congest* volt a neve. Az egyszeri papnak is a szürettel kapcsolatban kítűzte a tanács, akkor még consistorium — amint Kálvin is nevezte — a borfizetés napját. Az érdemes kúrator úr gondolt merészet és nagyot; külön családi tanácsot tartott s megállapodtak abban, hogy ő a reá kivetett bormennyiség helyett ugyanannyi vízzel fog fizetni, hiszen az a kis víz azt a sok bort, mit a hívek visznek, úgy sem fogja elrontani. De mi történt?! A kúrator úr nagy és merész gondolata sok közönséges hívő lelkében is megfogamzott s mikor a pap az összegyűlt bort, illetve annak cukor tartalmát megmérni próbálta, a fokmérő 0°-ot mutatott. Ez a jó, csak hogy régen volt, meg talán igaz se volt.

Ugy-e bizony Szerkesztő úrnak is rosszul esnék, ha tartalmas cikkek helyett ilyen vizes gondolatokat kapna bőségben az ünnepi számba. De ne tessék félni, — még egy másik ilyen vizes természetű esetem is volna, ami magammal történt meg, ezt is elmondom még.

1887-ben, épen szerkesztő koromban szüreti szupplikáns voltam Sajtószentpéteren. Mikor beköszöntem a paróchiára: a lelkész úr (most is él még — áldja meg az Isten) azt kérdezte tőlem: „Uram-öcsém hozott-e magával hordót?“ Dehogy hoztam — feleltem én — hiszen még csak eszem ágában sem volt, hogy én itt még bort is kapok. Pedig kaptam. Kis pihenő után kimentünk az egyház pincéjébe, ahová nemsokára hordták a bort a papnak is, a tanítónak is, a kántornak is s aztán egyik-másik jámbor hívő megemlékezett rólam is — hallván a belső emberek jóakaratu biztatását: loccsantson már a diáknak is.

És loccsantottak. És lett nekem 2 hordó borom. Rögton írtam haza az édes anyámnak, hogy jöjjön a szekér hazavinni a bort. És jött. Felpakoltuk a drága bort s vittük haza nagy örömmel — jóllehet a megmérésnél a must mindössze 4 fokot mutatott. Utközben a múcsonyi tótoknak elakartuk adni, de mert csak 4 frtot ígértek hordójáért, hazavittük, bepincéztük s a következő nyáron rászia ágra öntözgetve jóízűen elfogyasztottuk. Még most is emlegetik barátaim, kik a nyári szünidőben bőségesen részesültek a szentpéteri hegy levéből. Ezt csak úgy mellékesen mondom, hogy közbe-közbe a „Nyögő“ patakról is megemlékeztünk.

De legyen elég a vízből. Áldja meg az Isten k. Szerkesztő úr munkatársaival együtt — jobb és balkezének minden áldásával, a kedves Közlönyt pedig hosszú élettél, boldog jövődövel és sok előfizetövel!

Miskolc, 1914. június.

Csik Dániel.

ÉLŐ KERESZTYÉN, JÓ KERESZTYÉN.

Minden időben voltak, akik a világ megújhdását várták. Néha többen, néha kevesebben. Az emberiség története hullámos vonalban folyik úgy, mint egy hegylánc. Néha emelkedik az eszményiség felé, néha lesüllyed az anyagiség, testiség mélységeibe, többnyire azonban a realizmus mindent nivelláló vonalán marad. Mindig voltak, akik azt mondták: a világ rossz, meg kell javítani, meg kell téríteni, de olyanok is voltak, akik így szóltak: „hagyd a világot amint van, ne akard kontárul javítani.“ A világ megtérítésének munkája nehéz, a názareti Jézusnak sem sikerült, pedig el kell ismernie az élő keresztyénnek is, hogy ő volt a legkülömb térítő. Ugy látszik: egészen megtéríteni a világot nem igen fog sikerülni. Ez jól is van így, mert ugyan mit csinálnának az utánunk jövő szentek, ha mi mindent elvégezhetnénk?

Mostanában is valami szent örület szállogat a szivekben, még inkább a szavakban. Baptisták, spiritisták, élő — keresztyének javítani akarják a világot. *Avégből, hogy valaki jó keresztyén legyen, nincs szükség új elnevezésekre*; arra, hogy valaki jó ember legyen, a meglevő elnevezések bármelyike igen alkalmas. Arra, hogy valaki vallásos legyen, nem szükséges semmiféle hókuszpókusz, sőt az igazi vallásosságnak minden időben a hókusz-pókusz volt a legnagyobb akadály. Az utcák szegletein, az erdők sátraiban meg a nagygyűléseken való vallásoskodásról régen tudjuk a Krisztus véleményét. *Ne akartok a názareti Jézust megkorrigálni.*

Törekedjete a tökéletességre, de amely pillanatban azt hiszitek, hogy más embereknél jobbak vagytok: jaj nektek! „Nincs más jó, csak az Isten!“ „Mikor imádkozol, menj be a te titkos szobádba és így imádkozz: „Uram, légy irgalmas nekem gyarló bűnösnek.“ Jaj neked, ha így mersz könyörögni; „Hálát adok uram neked, hogy nem vagyok olyan, mint más emberek, mint pld. ez a szabadelvű“. „Ne az emberek lássák bőjtölésedet, hanem a te Atyád“. „Nem minden, aki ezt mondja nékem, Uram, Uram! megyen be a menyországba, hanem aki *cselekszi* az én mennyei Atyám akaratát“. — „Aki *cselekszi* az én mennyei Atyám akaratát, az az én fitestvérem, növérérem és anyám“. Ifjú barátaim! Jézusra hallgassatok. Isten veletek lesz. Ámen.

Szikszay András,
ibrányi ref. lelkesz.

ÜDVÖZLET.

A *Sárospataki Ifjúsági Közlöny* szerkesztősége megtisztelt azzal a felhívással, amelyet e jubiláris számban közlendő néhány sor írása tárgyában intézett hozzám; megtisztelt, mert a bimbó-bontó, rügyfakasztó tavasz langyos szellője áraszt el és életrehívó napsugara ragyog körül, amikor visszaidézi lelkemben a rózsás ifjúkor bűvös-bájos képeit. Boldog ifjúkor, gondtalan diákélet! te aranyozod be álmaiddal, félig megvalósult reményeiddel az egész életet.

E boldog gondtalanságnak, a kedélyes életnek hű tükre a ti 30 éves Közlönyötök, fiatal barátaim! Ma is az, ami ezelőtt 30 esztendővel volt s remélem, hogy az lesz újabb 30 esztendőre is. Mert ennek a lapnak elbuknia nem szabad. Azok a vész hírek, amelyek szomorúsággal telten át-hangzanak hozzám is Tiszán, Dunán, Vértesen, Bakonyon keresztül, inkább a gyermekeért aggódó anya szerető szívének felsóhajtásai, mint a reményvesztett ember lemondó siralma. Szívlüktetése ez a lap Pataknak s míg eszményekért hevül ott a szív, addig élni is fog lapotok. Mindig örömmel ismerem be, hogy mostani mesterségemhez, egy, a diák lap szerkesztéséhez ott nyertem az első ihletet a ti Közlönyötök szerkesztői teendői között. A kollega irigységnélküli őszinteségével kívánok első szárnypróbálgatásom kedves színhelyének, az Ifjúsági Közlönynek sok gyümölcsben gazdag újabb 30 esztendőt.

Pápa, 1914. június hava.

Rác Kálmán

kollégiumi tanár, a Szövetség szerkesztője.

A HALÁL PARKJA.*)

Ez itt a halál labirintja.
 Ó, mintha álmodnám, hogy élek;
 Itt járok fekete porában
 És egy szemközt — jövőtől félek.

Itt sétál benn és itt bolyong a
 Fekete-pompás ősi kertben
 Valaki, aki várt reám
 S akit szeretni sose mertem.

Ó, ez a halál rabirintja.
 Ó, tán csak álmodom, hogy félek . . .
 Fekete rózsák parkja ez
 És én itt a halálnak élek.

Valami ősi dal zenél itt,
 Most a halál parkjában ülök.
 Nem halva holtta és nem élve
 E dalba bele keserülök.

Ez itt az élet-vizek partja.
 Ez itt a sorsok kikötője.
 Az élet ez : a halál parkja,
 Menekült lelkek pihenője.

Csodálatos csodák csodája,
 Hová mindenkit bebocsátnak
 Ám vissza senki sem jöhet már
 Irása nélkül a halálnak , , ,

*) Mutatvány szerzőnek szeptemberben, a Dick kiadó cég kiadásában megjelenő „Halál parkja“ című harmadik verskötetéből.

Ez itt az élet kikötője
 S a parton túl, jaj, mi lehet még?
 (Itt még friss mind az élet-émlék . . .)
 Ha már azon is túl lehetnék . . .

De hogyha vissza-fele nézek,
 Túl a parkon, túl halálon:
 Élet, csókok, bánat, minden,
 Minden-minden pici álom.

A Halál parkja közepén
 Fekete márvány palota.
 Egyszer mindenkit, aki itt járt,
 A halál bebocsát oda.

Az élet unt vendégei
 Mind lassan-lassan idejárnak,
 Megcsókolni ajtófélfáját
 Ennek a bús, habonás várnak.

Amíg egy élet-évben egyszer
 Terítve számunkra az asztal
 S mindnyájunknak sűg valamit
 A halál, aztán ott — marasztal,

A halál pompás parkja ez.
 Csókok, sebek s amik csak fájnak,
 Csókolt sebek és seb-virágok:
 Ránk szórt rózsái a halálnak . . .

Az élet ez, mely tarka-barka,
 Hulló szín, mint a lepke szárnyé.
 Az élet ez: a halál parkja,
 Mert benne minden a halálé.

(Aberdeen, 1913.)

NÉHÁNY ADAT A SÁROSPATAKI FŐISKOLA IFJUSÁ- GÁNAK SZABADSÁGHARCI ÉLETÉRŐL.

A főiskolai levéltár avatag írásai beszédes tanuk a pataki tanulótság lelkének 1848—49-iki felgyulladásáról, mikor a nagy idők fűvallata megcsapta őket, s odahagyták professzorokkal együtt az iskola kopott padjait, letették a könyvüket, tollukat és kardot fogva, mentek a vér mezejére vérrózsákat szedni, szépséges és halálos vérvirágokat. Nagy könyvekben meg is írták szépen a magyar diák-hősök történelét, avatott tollu emberek sok szépet feljegyeztek a 9-ik zászlóaljról, amelyben igen sok pataki diák szolgált, és sok mások hadi tetteiről, amelyekkel fölgyújtják az ifjuság lelkét, képzelmét s hő vágyat, sóhajtást csálnak ki szivükből: „Mért nem éltem akkor, mért nem voltam ottan?“ Én most nem ilyen módon akarok írni, hanem csak egymás mellé teszem a pataki iskola levéltárából előkerült száraz, mégis eleven, mert vérrózsák illatát árasztó; hallgatag, mégis sokat mondó; szintelen, mégis csodás varázsu; egykedvű, mégis ezer sebet felszakasztó, ezer könyvet felfakasztó adatait. Ezek többet mondanak, mint az én szavaim . . .

A márciusi napok híre átfutott az egész országon s sok helyen megdobbant az emberek szíve. A temesvári főiskolai ifjuság diadalmámoros örömben gyűlést tartott s egy lelkes hangú levelében (Varga László jegyző tollából) igyekszik testvéri keblébe önteni a pataki ifjuságnak azt, ami őket lelkesíti. „Forrongó érzelemmel kiáltva hozzátok a szót: Egyesítsen hennünket, pályatársak, a szabadság lelke! Irántunki testvéri érzelmek zálogaként a köztetek történetek leírását óhajtva kiáltjuk, hogy utánunk riadjatok s riadjon minden . . . A sajtószabadság 12. napján (1848. március hó 26-án).¹

Örömmámorhan uszott az ország a sajtószabadság napjaiban.

A cenzura felszabadulván, utasíthatja az előljáróság az egyháztörténet tanárát, hogy könyvét nyomassa ki.² A hires 12 pont példájára a pataki ifjuság is összeállított egy

¹ B. LXX. 32028. A feleletről nincs adat a levéltárban, noha a pataki diákok is ünnepeltek a pesti hírek hallatára.

² B. LXX. 32059.

petítiót,³ kegyes atyáihoz, az egyházkerületi kormányzékhez intézvé az, gyönyörű szép kiállításban.

E kérelemben hivatkoznak arra, hogy a „végzetszerűen felmerült események villanyszikraként hatottak úgy egyes nemzetek, — mint egyes testületekre, következőleg a nevelő intézetek sem kerülhették ki a főlrázást régi álmaikból, mert a szabadság megérlelé őket a komoly életre“ és korszerű reformokat kérnek. Kérelmüket 9 pontban állítják össze. Köztük fontos a szabad tanítás, a képviseleti rendszer s a nemzetörség felállításának kérése. Körülbelül 190-en irták alá. E kérelmet egy bizottság vette tárgyalás alá s az a kért reformok nagy részét elfogadta.⁴

A nagy idők előjelei azonban csakhamar mutatkoztak. Gróf Teleky József nem meri elhagyni a gondjaira bízott „kis hazát“, hogy egyházkerületi gyűlésre jöjjön,⁵ sőt Báró Eötvös József miniszter 1848. április 24-én egy leiratot intéz az iskolákhoz, így a patakihoz is, hogy az intézetek a tananyagot az iskolai év vége előtt elvégezvén, bocsássák el a tanulófjúságot.⁶ Az ifjúság még tovább nagy kérésében, mert hivatkozván arra, hogy „az egymást érő legrendkívülbb események rohama a lelket is magával ragadja s a figyelem oly megoszlását szükségli mintegy, hogy az ember némely nyugodtabb elmeállapotot igénylő foglalkozásra csaknem alkalmatlanná válik“ s hogy „a villanyként működő korszellem varázshatalma minket is meg hatott s a legnagyobb, legkivánatosabb, ugyanazért a legvárattalabb fejlemények hírére mi sem maradnánk hidegen, megannyi márványszobrokhoz hasonlólag“ — kérik az évvégi vizsgák elengedését is, miután a miniszteri leirat csak a hazabocsájtásról beszélt, a vizsgák elengedéséről nem.⁷

Felülről egymásután jönnek a rendeletek a közbátorság nagyobb sikerrel való emeléséről⁸ s a haza veszélyes állapotáról.⁹ Junius 24-én pedig „az önkéntesek“ aláírásával egy kérvényt nyújtottak be a pataki diákok az egyházkerületi kormányzékhez, hogy közölök, „mint akik az

³ B. LXX. 32114.

⁴ B. LXX. 32. 115. 32. 183. Ker. jegyzőkönyv 44–53. pont.

⁵ B. LXX. április 14.

⁶ LXX. 32086. Ker. jegyzőkönyv 6. p.

⁷ B. LXX. 32177. Nyárelő 24. 1848. Aláírva körülbelül 130-an. Kerületi jegyzőkönyv 127. pontja szerint a gyűlés elengedé a vizsgát.

⁸ LXX. 32140. -

⁹ LXX. 32148. -

anyaiskolából a haza védelmére mint önkéntesek“ akarnak távozni, azok, akik „három év elteltével vissza akarnának jönni az anyaiskolába, mostani osztályaikhoz vétessenek fel“.¹⁰ Név nincs aláírva. Ez az abszolutisztikus uralom szempontjából baj, de a diákok szempontjából jó volt. A kerületi jegyzőkönyv 132. pontja szerint meleg részvétellel vette a gyűlés az ifjaknak a jelen veszélyes körülmények közt hazánk védelmére maguk önkénti feláldozását s kérelmüket örömmel teljesíti.

Mentek tehát az ifjak a csatatérre. Volt tanár is, aki felkötötte a kardot. Miskolcra 3 (szeptember 20. LXXI), Patakról pedig Palkovics nemzetőr százados 162 nemzetőr élén állt a harc golyózáporába.¹¹ Az őszi segélygyűjtő könyveket nem is tudták szétküldeni, mert a diákok, „mint tudva van, most a szokott határidőre be nem gyűltek, talán be sem gyűlhetnének — mondja a okmány —, mert közülök igen sokan katonai szolgálatba álltak.“¹² A kerületi gyűlés 151—152. jegyzőkönyvi pontja nagy méltánnyal emlékezik meg e készségről, mellyel a szorongatott haza védelmére siettek Pálkövi és társai, s állásaikat számukra fenntartja.

Egy pár nevet sikerült is kibalásznom a levéltárból. Így a Szücs János, Öri Miklós, Váradi Mihály, Rác Dániel, Szabó József, Vékei Antal, Szini Pál, Márkus Miksa, Bihari Károly, Futó Samu, Szügyi Dani, Kolozsvári János, Kovács Zsigmond, Tóth József nevét. Buza János, mert a főiskolai levéltárban nem talált adatot, a nagyközönséghez fordult a honvéd diákok névsorának megállapítása végett a Sp. Lapok 1899. 1036. hasábján. Kapott is 58 nevet.

Az ott szereplők közt az én névsoromból csak Futó Samu neve olvasható, Szini-nek a keresztnévét nem tudta a közlő, Biharinak pedig a vezetéknévét olvasta rosszul. A Sp. Lapok 1900 évf. 43. 183. 387. hasábjain folytatják a névsort a nagyközönség adataiból; az ott szereplő nevek közt az én névsoromból több is szerepel, de nem fordulnak elő sehol az Öri Miklós, Váradi Mihály, Rác Dániel, Vékei Antal, Kolozsvári János nevei. A Kovács Zsigmond keresztnévét pedig a Sp. L. közlője nem tudta.

Hogy hogyan vitézkedtek a harcmezőn, arról az embereket

¹⁰ LXX. 32182.

¹¹ LXXI. 32244.

¹² LXXI. 32245.

s okmányokat egyaránt pusztító abszolút kormány által üldözött (LXXII. 33344—5.), okmányok hallgatnak. Még a kerületi jegyzőkönyvek is hiányoznak, csak fogalmazvány alakban lappanghattak s később kerültek elő innen-onnan . .

1850. december 8-áról keltezve Budaházy Pál egy leiratot intéz az iskolához, amelyben a hadmentesség feltételeit közli.¹³ Akik 1849—50-ben iskolába jártak, s kitünően végeztek, azok felmentendők, akik pedig ilyen bizonyítványokat előmutatni nem képesek, sorozás végett azonnal felhozandók. Ugyanezen év december 29-én pedig az új helyi kerületi szolgabírótól rendelet jött a pataki iskolába: „Felsőbb helyen az jelentvén fel, hogy a Református Tanodákban, mint tanulói álarc alatt több honvédek lappangnának, kötelességemmé tétetett, hogy a sárospataki anyaiskolára nézve nyomozást tegyek. Annálfogva felkérem a Tek. Igazg. urat, a netalán tanodájába járó honvédek névsorát nekem hivatalos használat végett 6 napok alatt átküldeni sziveskedjék. Csak az évszám szerinti katonakötelesek vétetnek ki a besorozás alul, de ez a volt honvédekre nézve ki nem terjesztetett“.¹⁴ Ez a kérelem a lehető legnagyobb, legkinosabb zavarba ejtette az iskolát,¹⁵ mert itt bizony sok volt honvéd tanult, sőt még 1851-ben is folyomodik egy Elek István nevű volt honvéd felvételért.¹⁶ Bizony annak a sok reménnyel kezdődött kornak, amelyről a kerületi jegyzőkönyv,¹⁷ mint jobb jövő koráról emlékezik meg, gyászfátyolos vége lett.¹⁸ Az ifjuság visszatért a könyv mellé busan, szomorun. A Carthagói harangok“¹⁹ ifjusága lett.

„Ajkuk néma, mint a faragott képeknek,
Pedig verekedő vad fickók lehetnek:
Több homlokon, arcon beforrott sebhelyek,
Kemény hideg vasra valló emlékjelek;
Van kinek hiányzik félkeze, fellába . . .
Ilyenek is jártak (akkor) iskolába“ . . .

Dr. Gulyás József
főgimnáziumi tanár.

¹³ LXX. 32644. ¹⁴ LXXI. 32679.

¹⁵ LXXI. 32691. . . (Szét is futották február elején a diákok.)

¹⁶ LXXII. 32. 790. ¹⁷ 1848. május 3. gy. 1. pontja.

¹⁸ A főiskola életét a szabadságharcban s azután megírta Ellend József is a Prot. Szemle 1912. évfolyamában, Szinyei Gerzson pedig felolvasott róla.

¹⁹ Kozma Andor kölleménye.

AZ ÖRÖK ÁLOM.

A szanatóriumba új beteget hoztak. — Ez ugyan nem volt szokatlan dolog, mert itt, ebben a külön, szomorú világban nagyon hozzá voltak szokva, hogy a halál, mint mondani szokás, válogatás nélkül, de inkább mondhatnánk, hogy szinte válogatja kor és nemre való tekintet nélkül áldozatait. — Az új beteg mégis általános részvétet keltett az orvosok körében. — Fiatal volt, szép, erőteljes, de arcának rózsáit már a jelentkező lassú, sorvasztó, alattomos kór lehelte oda. Biztatták az orvosok, de ez kivételesen nem volt ámító biztatás, ők maguk is reméltek, sokat vártak fiatalságától s a betegség sem volt krónikus, csolnakázás közben, egy élet megmentésekor kapta.

Idejött Meránba. — Azt mondják erről a levegőről, hogy éltet, hogy visszaadja egészségét; — itt már igazán jobban érzi magát, mintha kisebb súllyal nehezedne mellére a levegő. — Már nemsokára meg fog gyógyulni és boldog, nagyon boldog lesz. Sétáját mindíg arra vette, hol nem igen találkozott a többi beteggel és egyáltalán senkivel, bántotta őt az a mindenki arcáról leolvasható részvét. De miért e szánakozás, miért? hiszen ő már sokkal jobban van!? — Nyugágya is a park félreeső részében volt egy jázmin bokor mögött, hol ő zavartalanul élhetett jövőjének és szívta tele tüdővel a tiszta, gyógyító, éltető levegőt. — Elvonúlt előtte a közelmúlt s reszketett még arra a gondolatra is, ha a kimentés nem sikerült volna. Körülte mély csönd volt mindenütt, csönd, amelyhez foghatót csak Nirvána képzete sejtethet; — majd eloszlik a köd s a rózsaszínű háttérből menyasszonya imádott lénye leng felé s ő ilyenkor kimondhatatlanul boldog. Ez a boldog tudat segítette őt a javulás útján; — már jobban szeretett másokkal találkozni, nem kerülte úgy a betegeket. — Most különösen jól érzi magát, ma fogja meglátogatni az, kiért itt betegen fekszik. A jázmin bokor mellett töltötte délutánját s egyszerre élénk párbeszéd ütötte meg fülét, mely annyira közeledett felé, hogy a hangok tisztán voltak kivehetők; — egyik hangban menyasszonya hangját vélte felismerni, de azt gondolta téved, hisz' oly rég hallotta hangját.

— De igazgató úr én egész bizonyosat akarok tudni: van-e remény vagy nincs s még mennyi ideig tart a betegség; a múltkor 10—12 hónapot mondott, most ismét biztat, hogy a javulás útján van. — Nem találok benne semmi élvezetet, hogy egy 6—7 évig haldokló beteg menyasszonya legyek; — mire meghal én kész vén leány legyek s a legjobb partijaimat veszítsem el. —

— Igazán érthetetlen, hogy miért oly türelmetlen kegyed, — ha jól tudom önt mentette ki csolnakázás alkalmával a vízből s inkább örülnie kellene, hogy állapota javult?! . . .

— No mindenesetre hálával tartozom neki, hogy kimentett, — azt mondják, hogy bele fúladtam volna a vízbe, — de ha a szerencsétlenség elmúlik, az emberek mindig úgy tudnak nagyítani; azért akarok biztosat tudni hogyléte felől, mert ha remény egyáltalán nincs hozzá, akkor kérömnek igent mondok és ő szegény haljon meg abban a tudatban, hogy menyasszonya vagyok.

Nagy volt másnap a szanatóriumban a meglepetés. A 28-ik számú szobában a beteget holtan találták.

Eltemették nagy részvét mellett s mindnyájan sajnálták a megvígasztalhatatlannak látszó menyasszonyt, kit a váratlan csapás mélyen lesújtott.

G. Irén

Megtanuljuk idővel örömlenket eltitkolni, fájdalunkat elfojtani, míg végre mindkettő iránt közönyösekké leszünk; aztán örömet mutatunk, midőn sirhatnánk, könnyezünk ha szívünk örül és képmutatókká válunk.

* * *

Az illúzió sem gazdagabbá, szebbé vagy jobbá nem tesz, mégis legtöbbször kielégít.

A JÓ KÖNYVEK GYŰJTÉSÉRŐL.

E szép múltú Közlöny jubileumi számában legyen szabad a régi pataki diáknak egy igen jó tulajdonságáról megemlékezni. Ez a jó tulajdonság a kálvinista iskolák diákjait általában jellemezte. Ez pedig az volt, hogy a jó könyvet nemcsak olvasni szerették, hanem gyűjtötték is. Mikor kikerültek az iskolából, egész kis könyvtáruk volt. Irott emlékek igazolják, hogy pl. a XVIII. század második felében a pataki tógátus (papi pályára készülő) diákok közül többnek sok jó könyve volt. 1782-ből fennmaradt Balog József tógátus diák könyveinek jegyzéke, amelyben 68 kötet van felsorolva; 1783-ból megvan Akáb István tógátus könyveinek lajstroma, amely 94 kötet címét foglalja magában; ugyancsak 1783-ból való Rozgonyi József tógátus könyveinek katalógusa, mely 198 kötetet sorol fel. Ragályi Sámuel világi pályára készülő diák (studiosus publicus) könyvjegyzéke 144 kötet könyvet, a Méhi Molnár András tógátusé 74 kötetet sorol föl. Mindkettő 1786-ból való. Mind az öt jegyzéket Szombathi János főiskolai könyvtárnok gondossága őrizte meg az utókor számára. Kazinczynak sárospataki diák korában szintén sok könyve volt. Már ekkor megvolt könyvei között, Menandernek ma már a legnagyobb ritkaságok közé tartozó, 1723-ban megjelent német regénye (hazánkban egy példánya ismeretes, a sárospataki főiskoláé, a Kazinczy-féle. Ezek a könyvszerető, könyvgyűjtő diákok aztán ki is váltak ám a többiek közül. Így pl. Akáb 1783-4-ben már a poéták, 1785-ben pedig a logikusok osztályának publicus praeceptor. 1786-ban, sajnos, fiatalon elhalt. Eneás és Didó című iskolai drámája, melyet 1784-ben írt, először 1806-ban, másodszer 1903-ban jelent meg. Sok verse kéziratban maradt. — Rozgonyiból híres bölcsészettanár lett itt Patakon. Beszél latin, német, angol, francia és hollandus nyelven. Számos munkája maradt ránk. — Kazinczyról szólnom felesleges. Nagy jelentőségét jól ismeri a nemes tanuló ifjuság.

A könyvszerető, a könyvgyűjtő ember megvan győződve arról, hogy a jó könyvek az emberiség legbecsesebb kincsei közé tartoznak; saját tapasztalatából tudja, hogy egy-egy jó könyvhöz gyakrabban fordul tanácsért, mint édes apjához, vagy legjobb barátjához. Ama szállóigévé lett

mondás, hogy „Mutasd meg nekem a könyvtáradat és megmondom, ki vagy“ — nagy igazságot kiált felénk. A könyvszerető és könyvgyűjtő könyvei, eme legjobb, legmeghittebb barátai között érzi magát a legjobban az élet minden viszonyai között. A nemrég elhunyt id. Szinnyi József, a legnagyobb magyar bibliografus, a Magyar írók élete és munkái című 14 kötetes lexikon szerzője, könyvei, jegyzetei között volt a legboldogabb. „Künn zúgott a tömegek árja, ezer öröm ígérgetésével küldte üzeneteit az élet s a tudomány szolgája, az igénytelen tudós beérte könyvei társaságával. Reggel félhét órakor már íróasztalánál ült és este tíz óráig jegyzett vagy olvasott. Munkaközben két óránként némi pihenőt tartott.“

Milyen vonzó, milyen remek példa az ő élete és munkássága a pályája kezdetén álló ifjura nézve! — Örömmel jegyezzük fel, hogy ma is vannak olyan lelkes diákok, akik elődeik jó példáját követve, a jó könyvet nemcsak olvasni szeretik, de gyűjtik is. Az ilyenek száma azonban — sajnos — igen kevés.

Szeresse a nemes tanuló ifjúság a jó könyveket és gyűjtse is azokat már most, élete tavaszán. Tapasztalni fogják majd, mint előttük már oly sokan tették, hogy ezek a jó könyvek az embernek e földi életben legigazabb, legmeghittebb barátai. És ki ne vágyakoznék ilyenek után?

Harsányi István.

REZIGNÁCIÓ.

Én már sok mindent ataléltem,
 A lelkemet tenger seb érte;
 De nem vádoló 'kit sem érte . . .

Ha bánt az élet búja, gyásza,
 S reám törnek kísértő gondok:
 Én már ezen csak jót mosolygok . . .

S ha könnyre köny és sebre seb gyűl,
 S szebb életnek reménye sincsen:
 Eszembe jut, hogy — jó az Isten . . .

Miskolc.

László Sándor.

A MESTER.

IV.

Rózsák.

A Mester egyedül ült az asztal mellett és a vázába állított fehér-piros rózsákat nézegette. Csodálatosan édes illat áradt be az ablakon s ott keringőzött a milói-Venus-imitáció körül. Leda üde mosolygása töltötte be a szobát és a Mester agyában fantasztikus kép kontúrja rajzolódott ki. Olyanforma kép lehetett, mint amilyeneket a hasis-élvezők álmodnak. Lassanként a színek is kiltköztek belőle s a Mester tisztán megkülönböztethetett egy furcsa valakit, aki azért nem volt csunya. Olyan vonalai voltak, mintha valamelyik aktfestő festette volna ihletett pillanatában, amikor valami isteni nőt akart megörökíteni. A hiányzó testrészek és a furcsa szarvak ugyan rontották a harmóniát, de az a Mestert egy cseppet sem zavarta. Csak azon csodálkozott el felette nagyon, hogy lassan-lassan a szarvak kezdenek beezüstöződni, bearanyozódni és a szemek helyén árnyékos pillák körvonalai tűnnek elő és rózsás kis fülek sarjadnak ki a hullámos fürtök alatt. Végtelenül csodálkozott a Mester és nem tudta, mit gondoljon a dolog felől.

Addig ámúlt-bámúlt, míg az az ismeretlen, titokzatos valaki kilépett a keretből s szépen odatelepedett a rózsák szirmai alá a velencei váza szélére. Leszakított egy fehér szirmot s a Mester elé dobta.

— Nesze — mondta — neked adom a fehérségemet.

Leszakított a piros rózsáról egy pirosat s nevetve nyújtotta a Mesternek.

— Nesze, neked adom a pirosságomat.

A Mester mosolygott és megcsókolta mind a kettőt. Neki mind-egy volt, akármelyik. Mind a kettő egyformán szép volt.

— Ti engem Bűnnek neveztek és azt gondoljátok, hogy csúnya vagyok. Pedig — ugy-e? — nem igaz. Aki engem megölel, boldog és aki eltaszít, a lelkét öli meg. Megöli, mert a szerelmet űzi el és üresen marad utána a szíve. Látod, ti mindig az örökkévalóságról, az Istenről gondolkotok s éhen halatjátok a szíveteket és nem jut eszetekbe a csókról, az ölelésről álmodni. Ti a felhőkbe emelitek a fejeteket s idefenn eltapossátok a rózsalevelet, melyben több bölcsesség van, mint az istenetekben. Árnyékba vagytok szerelmesek, aki

nem ad nektek cserébe semmit, csak lekiált hozzátok és elrejtőzik a csillagok mögé. Csókolt-e csak egyszer is homlokon? Mosolygott-e reátok, hogy úgy utána estetek? Megöl titeket az istenetek s elrabolja tőletek az életet. Engem megbélyegeztetek, feketére mázoltatok s én mégis nektek adom a világ minden gyönyörűségét, a világ minden szépségét, mert csak én adhatom, mert én szültem a világot. Én festem az arcodra a pirosságot, homlokodra a fehérséget és az én ártatlanságom födi el a titkos vétkeket s a nyomorútlakat, akik szívük nevében vétkeznek. Ha nekem adják a lelküket, én visszaadom és testet öltenek a vágyaik és ha testüket adják nekem, lelkesen adom nekik vissza . . .

Amikor eltűnt a Mester elől a kép, még sokáig ült elmerülve gondolataiba és aztán elrejtette a két rózsalevelet egy kis imádságos könyvbe.

V.

Mosoly.

A Mester kinn ült a hársak alatt s olvasta a könyvek könyvét, melyben meg van írva: Imigyen szóla Zarathustra. Csodálatos könyv. Lapjairól kiárad a tavasz illata és nehéz fegyverzetű gladiátorok dobognak a sorok között. A földnek szíve lüktet ki a mélységeből, a titkos-homályos mondások rejtekein át és a magasság összeölelkezik a mélységekkel. Tavasz délután volt és felhők vonultak napkeletre a távol hegyek mögé.

A Mester letette a könyvet s látta a tovasiető fellegeket. Olyanok voltak azok, mint a helyüket kicserélő hegyek és kékvizű tengerek vándoroltak velük. Ezüstszegélyű nyílásokon tekinthetett az ég violaszínébe és járhatta a végtelenségek útját. Mélyre, messzire mélyre nézhetett a magasságok szívébe és a magasságok szíve tiszta volt, mint a velencei tükör, mint a sziklák között a tengerszem mélye. A felhők árnyékot vetettek a földre; sötétén zúgtak a hársak és a szél elforgatta a könyv lapjait.

És eljött János, a legkedvesebb s látta magában, egyedül a Mestert, amint a felhőket szemlélte és nem merete megzavarni álmodozásában. Talán gondolatuk van a felhőknek, amit elolvas a Mester.

És a Mester mintegy magának beszélt.

— Tengerek sóhajtása úszik a fellegekben és a fellegek a fényességeket szárnyalják keresztül. S a tengerek sóhajtása vajjon

nem a sugarak nyomán kél-e föl és száll a magasságok felé? Vándor vagyok. aki puszták sík, napfényes vidékeiről siet a hegytetőkre, mély, sötét útakon, hová csak néha lát a nap: egy eltűnő, csöndes mosolygás. És ebben a mosolygásban van az élet egész miszteriuma. Fáradtan, törődötten járod a sötétséget; sziklák ösvényein emel roskadozó lábad, föl-föl a tetők felé, a fellegeken túl és felhőnyilasokon, omlatag szakadékokon át leröppen hozzád egy biztató, szelid mosoly: egy sugárkéve az örök fényből; legördül hozzád egy aranygolyó önmagad ismeretlen végtelenségéből, szin pompás, csodálatos fényű magánosságodból. Az örök tisztaságba törekszel árnyékaid alatt, amik csodálatosképen saját fényedről születnek, mint a napsugárból a köd és a világosságokból a kövek sötétsége. A sötét kövek, amelyek útagon fekszenek, megannyi lépcsőfokok az ezüstfehér ormok felé. És az örök sugárözönből lemosolyog hozzád egy pillanat, melyben megsejted, mint egy miniatűr arcképben az élő valóság mérhetetlen nagyságát. Ime a mosolygás az idők messzeségéből előlegezve; fénytörédék libegő kárpitok mögül, elmaradó szakadékok résein. És mire fölérsz az ormok magasságába, lehull a felleg alattad aranyos, ezüstös esőcsöppekben s széles rónasággá tárul ki a mélyútak, szakadékok panorámája és te akkor mennyei fényben látod magad és a színes szálakat, melyek a világokat hozzád kötik.

S a Mester, amint megpillantotta a legkedvesebbet, így szólt hozzá:

— Régen állhatsz itt és hallgatód az én szavaimat. És mondom — bizonnyal a mosolygásban van a fájdalom szimboluma és a szomorúság sötétjén az utolsó, nagy megismerésbe való belenövés. Így vezetnek téged apró meglátások a szenvedések völgyein, sivő porszemektől gránittömbök tetejére, önmagadhoz.

És ott mosolyogok régi boldogságomon és ez a mosoly többé nem szül sötétséget, hanem tiszta fényben sugárzik le rólam. Én adom a napnak a sugarat és én vonom be a holdat tükröző lemezekkel. Mert ime magam sem vagyok egyéb egy teljes mosolynál.

És János a legkedvesebb szeliden szólt közbe.

— Bizonnyal az vagy.

Bencze Domokos.

Az öntelt szívében még csak kis emberek számára van hely.

NÉHÁNY SZÓ A LELKÉSZI VIZSGÁLATOK IDEJÉHEZ.

A konvent a lelkészi vizsgálatok idejének egyöntetősége szempontjából, miután az egyes egyházkerületeket, illetve azoknak lelkész vizsgáló bizottságait, idejének megállapítása tárgyában előzetesen javaslatlételre felhívta — azt a határozatot hozta, hogy az 1913—14. isk. évtől kezdődőleg a lelkészi vizsgálatok minden theologián szeptember hónapban tartassanak meg.

Főiskolánkban régóta az volt a jogszokás, hogy a lelkészképesítő vizsgálatok júniusban és (ha szükség volt rá) szeptemberben tartattak. — Azonban a múlt iskolai esztendőben lelkészvizsgáló bizottságunk, mikor a lelkészi vizsgálatok idejére nézve javaslatot tett az egyházkerületnek s annak útján a konventnek, a júniusi terminus mellőzésével, a szeptemberi terminus mellett nyilatkozott.

Körülbelöl annak a körülménynek hatása alatt ejtette el lelkészképesítő vizsgáló bizottságunk a júniusi terminust, mert a múlt évi IV. éves hittanhallgatók közvetlen a már kitűzött lelkészi vizsga elől azzal az indokolással léptek vissza, hogy a kolloquiumok lezárásától a vizsgáig terjedő kevés idő alatt nem tudtak elkészülni. — A tény pedig az, hogy egy társuk miatt léptek vissza, ki kolloquiumaival nem volt rendben s nem állhatott vizsgára és mert abban a tudatban voltak, hogy szeptemberben nem lesz lelkészi vizsga, így aki nem tud előállni a júniusi vizsgára, csak egy év múlva teheti azt le — úgy határoztak, inkább veszítsenek ők 2—3 hónapot, mint kollegájuk egy esztendőt.

A múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlés is a szeptemberi vizsga mellett nyilatkozott. Mi az egész iskolai év folyamán igyekeztünk azon, hogy valami módon a tavaszi egyházkerületi közgyűlés megengedné a júniusi vizsgát legalább nekünk, mivel mi úgy is átmeneti évben vagyunk s abban a tudatban voltunk mindig, hogy két év, nem pedig két és egynegyed év lesz a segédlelkészi idő, jobban mondva a IV. év elvégzése után azonnal letehetjük az első vizsgát.

Folyamodványunkat be is nyújtottuk jó reménykedéssel a tavaszi kerületi gyűléshez, de kérésünk nem teljesített azzal az indokolással, hogy a kerület határozatait olyan gyorsan nem változtatja. Mi felsőbb hatóságaink intézkedésében megnyugszunk s távol áll tőlem, hogy az ellen

méltatlankodnék vagy éppen kritizálni akarnék, csak éppen egy pár dolgot szeretnék ezzel kapcsolatban felszínre hozni, ami nemcsak az én, de igen sok theologustársam lelkében él.

A Debrecenben régóta fennálló szokást, hogy ott mindig a következő iskolai év elején volt a lelkészi vizsga, — mi nem helyeseltük, — mert ha valaki az előző iskolai év végén a IV. évet szabályszerűen elvégezte s abszolutoriumát megszerezte, miért nem állhat elő vizsgára még az évben s miért kell várnia még szeptemberig, annyival is inkább, mert az a 2—3 hónapi veszteség pályája későbbi idejére nagy befolyással lehet. Az bizonyos, hogy mindig vannak, kik nem végzik el rendes időben az évfolyamot, de ezeknek késése, rendetlensége, vagy bármi okból való elmaradása nem követelheti azt, hogy a többiek is várjanak miattuk s veszteséget szenvedjenek.

A jogi fakultáson júniusban, szeptemberben, decemberben és februárban, tehát egy évben négyszer van vizsga, nem lehetne-e a theológián egy évben legalább kétszer rendes vizsga s így nem szenvedne senki sem kisebbséget. — Vagy ha a júniusi vizsgára tényleg nem tudna rendesen senki sem elkészülni, akkor ha már szeptemberben is van a vizsga, ne számíttanék a kápláni év a vizsga letételétől, hanem az abszolutorium megszerzésétől.

Törvényeink értelmében két évig kell ugyan segédlelkésznek lenni a theologia négy évfolyamának elvégzése után s a gyakorlat is azt mutatja, hogy a kápláni vizsga nem feltétlenül szükséges a rendes papi teendők végzésére, mert Pesten, Debrecenben, Pápán, talán Kolozsváron is, tehát Sárospatak kivételével az összes theologiai akadémiákról, nemcsak végzett hittanhallgatókat, hanem IV., sőt ha a szükség kívánja alsóbb osztálybelieket is exmittálnak s felhatalmaznak a rendes papi teendők végzésére.

A törvény kimondja, hogy négy év szükséges a theologiai akadémia elvégzésére és két év a segédlelkészi minőségre, tehát összesen hat év múlva nyerhet valaki lelkészi oklevelet. Csakhogy, ha a theologia elvégzése után nem tartatik meg azonnal a kápláni vizsga, hanem 2—3 hónap múlva és ha a segédlelkészi két év csak a vizsga letételétől számíttatik, akkor nem 6, hanem 6 és $\frac{1}{4}$ évre van szükség.

Az lenne hát nemcsak az én, nemcsak a sárospataki theologus ifjúságnak, hanem — hiszem — az egész ország

theologus ifjúságának kérése, kívánsága, ha felsőbb hatóságaink úgy oldanák meg dolgunkat, hogy a IV. év elvégzése után, az abszolutorium megszerzésétől kezdve számíttatnék a két évi segédlelkészi idő s a kápláni vizsgát egy féléven belül mindenki tartozna letenni a lelkészvizsgáló bizottság által 2 ízben megszabott vizsgaidőben.

Ha pedig ez nem lehetséges, akkor ne kizárólag szeptemberben, hanem már júniusban is lenne kápláni vizsga, hogy minden theologus akadály, megszakítás nélkül végezné pályáját.

Én hiszem, hogyha az ország mind az öt fakultásának theologus ifjúsága szeretettel kérné felsőbb hatóságainkat kérése teljesítésére, bizonyára meghallgattatásra találna. — De ha a kérés helyett csak egymásközt méltatlankodunk, akkor legelső sorban a mi tunyaságunkon múlik annak nemteljesülése.

G. I.

AZ ÉN OTTHONOM.

Az én otthonom nem nagy palota,
Nincsenek benne tágas, nagy termek ;
Selyemkárpit nem díszíti falát,
Padlóját drága, smyrna-szőnyegek.

Nincs nálunk sem szobalány, sem inas,
Aki szüntelen parancsunkra vár —
Cimeres ezüst sincs asztalunkon,
Sem monogrammos, drága porcellán.

Az én otthonom : egyszerű kis ház,
De kedves, meghitt, puha kis fészek ;
Ahol soha sincs bántó szó, harag,
Csak megbocsátó nagy, nagy szeretet.

Egész nap dallal van tele a ház,
Munkaközben is egyre dalolunk,
Hisz oly szép az élet egyetértve,
Mi oly nyugodt, boldogok vagyunk.

Nem vágyunk hiú fényre, gazdagságra,
A csalfa látszat, a külszin mit ér ?
Az én egyszerű szerény otthonom
Dus palotával el nem cserélném . . .

MEGNYUGVÁS.

Mire az ég sötétkéek végtelenségébe vezető út jelző lámpásait meggyújtogatta a májusi este, hogy a vándor lélek el ne tévedjen — az ifjú költő már szentül meg volt győződve, hogy éjfélkor meghal. Sok heti tusakodás és az Élettel vívott mai döntő harc után földerült lelkében a csöndes elalvók megnyugvása. Nem átkozott embert és nem imádkozott Istenhez. Nem gyűlölt senkit, de nem is gondolt aggódva azokra, akikhez — talán még tegnap is — olthatatlannak hitt szeretet forrasztotta.

Mindig azt óhajtott, hogy ha kilép az életből, senki se hallja meg, hogy csapja be maga után az ajtót. Ne szorítson kezét senkivel se utoljára, ne lásson az arcán se könnyet, se mosolyt senki, ne csókolja meg — utoljára! — senki. Legyen fiatal és egészséges, ne rokkant, elkészülő beteg. Ugy menjen el, hogy ne sejtse: mikor és hová, csak egyszer arra ébredjen az a két-három ember, aki még érdeklődik az ő sorsa iránt, hogy eltűnt, mint egy szem virágpör, amit felsodor a szél a messzeségbe és nem marad utána nyom, élet sarjadás. Így akart elmenni és a lelki sebekért, melyeket minden ember kerülése dacára sem háríthatott el, egy parányi kis elégtételt juttatott neki az a tudat, hogy így köszönés nélkül, hirtelen marad ki az ismerősök közül, egy-két napig különös lesz azoknak, hogy üres maradt egy szék, amelyen ő szokott ülni és reggel kevesebben járnak az úton, amelyen eddig mindennap találkoztak vele. S talán még hetek múlva is eszökbe fog ötleni, ha meghallanak egy zokogó nótát, hogy volt egyszer egy legény, akinek az a nóta imádsága volt. És lehet, hogy még hónapok múlva is lesznek szerény vidéki lapok olvasói közt álmodozó leányok, lelkesülő diákok, akik rimes sorokat fognak várni egy ösmeretlen poétától, aki nagyon igénytelen dalocskákat írt, melyeknek nem volt különös értékük, de néha olyan benyomást keltettek, hogy az írójuk szíve lüktet a ritmusban és az a szeretet mellyel a lantos lelke legmélyén dajkálta e nótákat, olykor-olykor megtudja melengetni annak a szívét is, aki olvassa. Pedig azokat hiába várják, mert ő nem ír több verset. Azaz, hogy még ír, illetve papírra vet egyet, egy utolsót, amelyről azt hitte a legszebb, a legtöbbet mondó az összes közt, amit valaha szerzett.

Leült az íróasztalához és leírta.

Mikor végigtékitett az egymás alá rótt sorokon, nem volt egészen megelekedve az írással. Nem találta elég arányosoknak a sorokat, elhamarkodottnak vélte a vonásokat, mintha nagyon sietne

valahová aki a tollra bízta gondolatait. Szerette volna, ha az a bámulatos megnyugvás, ami szivárványt ivelt csillapult lelkére átömlött volna a papírra is. No de most már mindegy! Ott hagyta a mappán úgy amint volt. Nem szelte le a kutyanyelvet, nem hajtotta össze, mintha még visszatérne érte.

Föltette a kalapját és körülnézett a kis szobában: mit vigyen még magával? Eh! nincs már szükség semmire. Maradjon minden a régi rendben, vagy helyesebben: rendetlenségben! Még az ágyát is megvetette, hadd várja vissza az is. Az ablakot nyitva hagyta, csak áradjon be a májusi kertek éltető illata, a fülemüle csattogás, a holdsugár . . . az élet! Egy futó pillantással elvált a kedves festményétől, aztán eloltotta a lámpát és kiment. Nem csukta be az ajtót se, mintha pár perc múlva vissza jönne . . .

A legnéptelenebb utcán indult el. Nem találkozott egy lélekkel se, aminek örült, mert megszabadult minden gyanakvó tekintettől vagy kíváncsi kérdezősködéstől.

Igy ért a hidhoz.

Kellemesen lepte meg, hogy a folyó tökéletes hasonmása lelki állapotának. A széles mederben nesztelenül terült el a víz; tükre sima, mint egy fehér lány háta s a telő hold fénye úgy ömlött rajta végig, mint a végső elhatározásban való derűs megnyugvás az ő lelkén. Csak néha hallatszott egy pici csobbanás, mikor egy-egy hal felvetődött, de pillanat múlva elsimult a víz; épp így bukkant föl képzeleti emlékei tengeréből egy-egy szó, egy accord, aztán csend lett ismét és néma nyugalom. A folyó partján békésen, élettelenül szunnyadt a város, mint az ő lelke mögött a múlt, az elhatárolt élet.

Sokáig bámult a vizre gondolat nélkül, érzéstelenül. Aztán mint az alvajáró végig ment a hidon és a hídfőnél oly állapotban, mint mikor hajnal-tájban félig ébren tudomást veszünk a körülünk meginduló életről, felfogjuk a zajt, beszédet, de azért tovább alszunk és a környezet hangos mozzanatai beleszövődnek álmunkba, ilyen öntudatos öntudatlansággal, felkapaszkodott a híd vaskarjára és sétálni kezdett rajta fel a nagy ív csucsáig. Itt megállt. Körülnézett szanaszét, mintha kémlélné: hol van? ébren van-e vagy álmodik? a földön van-e még vagy megkezdte szárnyalását a felső messzeségbe? Ebben a pillanatban két összeolvadó árnyat látott közeledni a hid felé. Egyszerre visszanyerte érzékeit; felösmerte, hogy az a szélesebb világos folt egy lány, a magasabb fekete pedig egy legény. Lassan tipegve közelednek és hogy a fejük egynek látszott, annak az az oka, hogy az ajkuk össze van forrva — csókolóznak.

És amit az imént nem tudott megtenni a bódító május, a buja

éjszaka, egyszerre megtette ez a homályos kép. Annak a csóknak az elképzelt méze visszalopta testébe az életet, megpepszdítette ereiben a vért. Friss emlékek ébredtek életre, felragyogott előtte csodálatos elevenségben a leány, akinek ajkát szerette volna valamikor megcsókolni, akit szeretett volna elérni, örökre magához fűzni. Majd hirtelen meglátta az édes anyját álmából sikoltva felriadni, hogy borzasztót álmodott a fiáról. Mint mikor nyári alkonyatkor naplemente után egy pillanatra fényesség ragyogja be a természetet, mintha még egyszer visszapillantott volna a leáldozott nap — úgy tekintett rá, úgy hívogatta vissza-vissza a kijátszott, eldobott Élet.

Hanem a kettős árnyék egyre jobban közeledett s a költő szeme előtt ismét kiszélesedett az a távolság, ami közé és a világ közé ékelődött és lelépett a vasív teiejéről.

Aztán a vitztükre megint sima lett, mint egy fehér lány háta...

Kiss Géza.

Nincsen szent, mely meghurcolva, nincsen rossz, mely felkarolva nem lett volna az idők folyamán.

* * *

A szeretet, mely magyarázatra szorul, nem valódi.

AZ ÜGYVÉD-KÉPZÉS REFORMJA ANGLIÁBAN.

Irta: **Zsoldos Benő** kir. járásbíró, szegedi kir. ítélőtáblai tanácsjegyző.*)

Épen a magyar jogélet jelenlegi mozgalmas időszakában, mikoron részint a közelmúltban már megalkotott törvényeink, részint a parlament elé már beterjesztett különböző igazságügyi törvényjavaslataink révén egyes jogintézményeink úgyszólván a leggyökeresebb átalakulásra mennek keresztül s szem előtt tartva az elmúlt esztendő november havának első napját, mely emlékezetes fordulópontra gyanánt szerepel a magyar ügyvéd-képzés előkészítő gyakorlatának eddigi rendszerében: talán idevágó és reánk nézve is aktuális lesz az a reform-rendelet, mely legközelebről az ügyvédi pályára készülő angol jogtanuló nemzedéket (articled clerks) érinti. Ezt a most ismertetendő rendeletet (order) csak nemrégiben tette közzé az angol Master of the Rolls (Magister Rotulorum) a lord-kancellár nagytekintélyű helyettese és az angol legfőbb ítélőszék egyik alkotórészének, a Court of Appeal-nak ítélőbírája, természetesen a lord-kancellárnak és a lord-főbírónak egyetértő hozzájárulása mellett, ama kiváltságos jog alapján, melyet az 1877. évi *Solicitors Act* 13. §-a és az 1881. évi *Supreme Court of Judicature Act* 24. §-a ruházott reájuk.

*) Ennek a cikknek a tárgya ugyan kissé távolabb esik az Ifjusági Közlöny megszokott kereteitől, — nem tartom azonban érdektelennek — a szerkesztőség megtisztelő felkérése folytán — azt e helyen közreadni, hiszen ez a lap nagyrészt az életbe való kilépéshez is közel álló ifjuság folyóirata. Már pedig: non scholae, sed vitae dicimus. — A harmincadik évforduló alkalmából (Istenem, az idő hogy eljár!) — mint e lapnak évek hosszú sora előtti, volt szerény szerkesztője, az életerős lap virágzása feletti örömmel veszek most magamnak alkalmat arra, hogy úgy a mostani szerkesztőséget, — késő utódaimat — mint a lap lelkes olvasóit szívem egész teljességéből üdvözljem s kívánjak a Közlönynek ezutáni megszámlálhatlan évtizedekig nyúló hosszú életet!

Zs. B.

Ez a törvénytől rendelet a leendő angol ügyvédek (solicitor) előkészítő tanfolyamát reformálja. Vagyis ennek az előkészítő tanfolyamnak időtartamát, bizonyos előfeltételektől függően, rövidebbé teszi egy esztendővel. Ezen a ponton aztán derekasán különbözünk egymástól. Anélkül, hogy bárminemű összehasonlításokba mérészkedném bocsátkozni, ami már csak azért sem volna célravezető, mert hiszen a mi ügyvéd-képzési rendszerünk úgyszólván minden porcikájában eltér az angolétól, csak azt kívánom mellesleg konstatálni, hogy mi meg — *modus in rebus* — meghosszabbítottuk az ügyvédi előkészítő-gyakorlatot egy pár esztendővel. Nem azzal a céllal, hogy ennekutána talán képzetesebb ügyvédek lássák el a perlekedő magyar ember ügyét-baját, hanem — bevaloltan — hogy ezentúl valamivel kevesebb élni akaró ember szánja rá magát az ügyvédi pályára.

A rendelet megértéséhez tudnunk kell, hogy Angliában a solicitornak mint tanoncnak (*articled clerk*) teljes öt esztendeig kell tanulnia, — meglehetősen magas tandíj lefizetése mellett — valamely ügyvéd irodájában. Az ügynevezett akadémiai fokozattal bíró tanoncokra nézve három évben van megállapítva ez a tanítási idő. Csakis ennek az öt-, illetve háromévi kemény tanfolyamnak bevégzése után következő különféle speciális vizsgálatok letételével lehet a solicitorból teljesjogú ügyvéd, a barrister. A solicitor a pert csakis a tárgyalásig (*trial*) készítheti elő s ő érintkezik a felekkel, nyilvános tárgyaláson csak a barrister járhat el.

A *Master of the Rolls*, lord-kancellár és lord-főbíró említett mostani együttes rendeletének lényegesebb intézkedései itt következnek egymásután. Megjegyezni kívánom, hogy minden ilyen jogtanuló-solicitornak (*articled clerk*) az angol ügyvédek jogait és kötelességeit szabályozó testületnél az *Incorporated Law Society* nél kell bejegyezve lennie.

A rendelet sarkalatos rendelkezése annak kimondásában nyilvánul, hogy minden solicitor, ki a már említett tanonctanfolyam megkezdése előtt a jelen rendelet rendszabályainak megfelelő s az *Incorporated Law Society* tanácsa által tartandó vizsgálatnak veti alá magát: elfogadott és belajstromozott solicitor lehet anélkül, hogy valamely gyakorló-ügyvédnél négy évnél tovább kellene előkészítő gyakorlatot folytatnia. Az említett vizsgálatot vagy maga a *Law Society* tanácsa, vagy ennek útasítása szerint egy kijelölt bizottság

és pedig rendelettel életheleptetett egyéves speciális tanfolyam tartama alatt s vagy egyszerre az illető iskolai év végével, vagy esetleg részletekben is a különböző szorgalomszakok végén. Csakis az olyan jogtanuló (articled clerk) tarthat igényt egyévi tanonci szolgálat alól leendő felmentésre, ki a Law Society tanácsának döntései szerint a jelzett vizsgálatot sikerrel kiállotta.

Minden jogtanuló-solicitor, ki a fenti értelemben egyévi tanonci szolgálat felmentést kíván nyerni, köteles a Law Society tanácsának jóváhagyásával megfelelően, egy teljes iskolai éven át hallgatni a Society 's Hall-ben azon előadásokból és jogi ismeretekből szervezett tanfolyamot, melynek tárgyát erre a célra időnként a tanács állapítja meg s illetve hagyja jóvá.

Minden jogtanuló-solicitor köteles továbbá a rendelet szerint ugyanezen az egész iskolai esztendőn át, a tanács jóváhagyása mellett s a Law Society tanító testületének felügyelete és vezetése alatt olyan magántanulmányokat folytatni, melyeket ebből a célból időről-időre a tanács rendel. Ezek közé a magántanulmányok közé tartozik: önálló kutatásra és megfelelő tárgyszeretire valló jogi értekezések készítése, a tételes jog különböző szabályait érintő jogesetek megfejtése és gyakorlati alkalmazása, jogesetek analizálása s az ügyvédi gyakorlat kereteibe tartozó egyéb írásbeli munkák végzése. Az itt jelzett egyéves tanfolyam hallgatásáról és a megszábot magántanulmányok végzéséről a Law Society studiumainak főnöke és igazgatója, vagy a tanács által erre a célra alkalmazott más tisztviselő ad aztán a tanoncnak (articled clerk) bizonyítványt, mely a Society titkáránál bemutatandó s mely nélkülözhetetlen kelléke az itt szabályozott felmentő (exempting) vizsgálatra való bocsátásnak.

Az itt tárgyalt specialis tanfolyam és vizsgálat díjairól szólván a rendelet, kimondja, hogy mind az a jogtanuló-solicitor, ki a rendelet intézkedéseit és kedvezményeit igénybe kívánja venni, tandíjat köteles fizetni. Amint hogy a ködös de praktikus Albionban derekas kis summa pénzbe kerül az ügyvédi diploma, ha figyelembe vesszük még a gyakorló-ügyvéd melletti jogtanulásért évek során át lefizetendő tetemes díjakat is. A jelen rendelet szerinti speciális tanfolyam tandíját időről-időre a Law Society tanácsa állapítja meg úgy

a jogi előadások (lectures) és jogi szakosztályok hallgatásáért s az írásbeli magánmunkálatok vezetéséért, valamint a könyvtár és tanulószobák használatáért. Amennyiben a tanács másként nem határoz, ezeket a díjakat a rendelet szorgalomszakonként négy guineában (110 K) avagy az egész iskolai esztendőre egy összegben 15 guineában (414 K) állapítja meg, kimondván, hogy ezek a díjak előre fizetendők és a tanács azokat tetszése szerint meg is változtathatja.

A jelenlegi angol ügyvéd képzés rendszereinek hatalmas arányaihoz mérten ez az ismertetett rendelet valamiféle gyökeres reformnak még nem tekinthető. Nem is lép az fel ilyenmü igényekkel, célszerűségi újítás csupán, egy lépéssel magasabbra fejlesztve azt a színvonalat, amely Angolország leendő ügyvédei már a jogtanulás s az élethez való előkészülés fáradtságos korszakában is állanak. Az ügyvédképzés tökéletesítése ott a nemzet jogéletének egyik legápoltabb kérdése, amit már az is nagymértékben indokol, hogy az ügyvédi gyakorlat Angliában a bírói kinevezésnek mellözhetetlen előfeltétele.

ÉLETEMET VETKEZEM.

Est . . . A lámpa pislogat.
 Huzódnak az árnyak.
 Az éj, mint egy bús lovag,
 A nyomukba vágat,
 Paripája szine köd,
 Maga gyászba öltözött,
 Mint a sötét bánat.

Fellegek közt bú a hold,
 Úgy pislog csak átal,
 Mint akinek búja volt
 S vigadni még átal.
 — S az est egyre öregebb,
 Jön az éj, jön közelebb
 Álom-koronával.

— Lefeküdni, aludni
 Int az idő perce.
 Intő jel ez indulni
 Egy nagy üzenetre.
 Minden ruha: — egy halál,
 Mignem bennünket talál
 A sors örök rendje.

Engemet is hí az ágy,
 Vetkeződöm lassan.
 Testem, lelkem ágyba vágy,
 Hogy ott kinyúgassam.
 — S addig-addig vetkezem,
 Életem is levetem
 Egyszer . . . lassan . . . lassan . . .

ELSŐ AKKORDOK.

Egyedül ült a kocsi fülkéjében s a vonat dübörgő kattogásának egyhangú zajában olyan kimondhatatlan nyugodtsággal kezdett gondolkozni az elmúlt napok eseményein. — Néha meg-megreszketett a szive, de tudatos józanságával elsimitotta annak hullámain s érzéseit harmoniába igyekezett hozni gondolkozásával. Végig szaladt a lelkén minden pillanat, amit átélt, mióta azzal a leánnyal megismerkedett. Amikor először találkozott vele s tekintete egészen önkénytelenül tovább maradt az arcán, . . . aztán a néhány nap, mit eltöltött náluk jókedvű vidámságban. Az a szelid csöndesség, nyílt őszinteség olyan csodálatos melegséggel töltötte el a lelkét. Egy új világ tárult fel előtte, melyet nem ismert eddig, melyről csak álmodott.

A városi élet poros zajában élt, melynek kifestett lányai, bűnös asszonyai nem tudták lekötni, megejtetni s ezt a számitó, kéjes gyönyörüségeket hajhászó világot ideális lelke gyűlölte már s valami más élet után vágyott, hol csöndesség, szelidség, fehérség van . . . És mintha ezt a világot most megtalálta volna. — Nem érezte vele az a leány, hogy a szimpáthiánál több van a lelkében, ő sem ment túl a kedves udvariasságon, mégis, mikor eljött, úgy érezte, hogy fáj mindkettőjüknek az elválás.

— — — — —
Elbúcsúzott . . . s talán sohasem fogják egymást látni többé . . .
— — — — —

Egy könyecsepp esett le arcára, zakatolni kezdett a szive, rohanó vére vágatva vitte e gondolatot teste minden részébe, szerette volna felszakítani a kocsi ablakát, kiugrani rajta s vissza menni azok közé a susogó fehér nyirfák közé, ahol a lelke új életet talált. — A zakatoló kerekék dörgését fásultan hallgatta, a szive lüktetését visszafojtotta. az egyhangú zajban ismét visszanyerte azt a nyugodtságot, amellyel tudott józanul gondolkozni.

Érezte, hogy a szive harcol a lelkével, gondolkozásával. Szereti azt a leányt olyan érzéssel, amilyenről eddig nem tudott. És mégis valami kimondhatatlan fájdalom, aggódás és kétely fogja el egész valóját. — Nem tudott tisztán látni s nagyon félt, hogy elhatározása csak csalódást, fellépése csak fájó szomorúságot fog hozni érző lelkére. — Félt a bizonyosságtól, mely nagy boldogságot, de egy életgyötrelmet is rejthet magában.

Önmagával már számot vetett s tudta, érezte, hogy jövődő élete minden körülménye, öröme vagy gyásza, vágyai teljesülése vagy lelkének szárnyaszegettsége közt is meg fogja tudni tartani azt

a szeretetet, melyet most érez, amely őt olyan nagyon boldoggá teszi. — Ismerte önmagát, hogy nemcsak élete jövőjének nagy irányításakor, talán a legfontosabb pillanatban, de más, kisebb dolgokban is megfontolással szokott cselekedni s felül tud emelkedni a körülmények, az érzések hatása alól, de ha valamire elhatározza magát, attól senki és semmi nem tudja eltéríteni.

De arról a leányról még nem tudott magának mondani semmi bizonyosat; a lelke fehérsége, ünnepi szelidsége egy ismeretlen világot nyitott ugyan fel előtte, amely után vágyott, de nem tette bizonyossá, hogy övé lesz-e a lelke virulása, madár csicsergése, sejtelmes tavasza, az álmok, a vágyak S ha megmondja neki nagy szeretetét, nem egy pillanatnyi érzés, kábúltság hatása alatt fogja-e kezét-kezébe tenni s magát egy egész s bizonytalan életre elkötelezni. — Nem fogja-e később lelkének gyors elhatározását megbánni s aztán számítóvá tenni. — Őt fogja-e szeretni egyedül egy egész életen át, az utolsó akkorig, lelke teljes odaadásával, szive minden szerelmével, nyugodt, fenséges bizalommal s ha kell, önfeláldozással. — Nem fogja-e megejtteni a léhaskodásnak útfélen elejtett szerelmes szava s nem lesz-e hamvazó-szerdai hangulatban, ajakán a bűnbánat hamújával, amikor leesik fejéről lelke szűzies fehérségének aranykoronája s lezuhan a mélybe, ahol vannak olyan sok százezeren.

A vonat dübörgő zakatolása megszűnt, az utolsó állomásra ért, lelkének szerelmesen aggódó susogása megszűnt s a nagy kiabálásban, zürzavarban úgy érezte, hogy majd meghasad a feje, pedig a szive hasadt meg majd a nagy fájásban.

Giti.

Nemcsak a szülők, hanem a sors is elkényezteti kedvenceit.

* * *

Becsüljük sokra a szeretetet, mely többet adhat nekünk, mint amennyit mi adunk érte.

EGY EPIZÓD SZÉCHENYI ISTVÁN ÉLETÉBŐL.

Gróf Andrássy Gyula a Magyar Társadalomtudományi Egyesület által az 1911. év utolsó és az 1912. év első hónapjaiban rendezett Széchenyi-Cyclus alkalmából „Széchenyi politikája“ címen tartott, s nagy tudományos értékkel bíró értekezésének mindjárt az elején a következőket írja : „Széchenyi fölött pálcát tör a lármás és hangotadó közönség. A sárospataki kastély emlékkönyvébe a Tiszaszabályozás teremtő áldásos munkája közben beírta dicső nevét, s pár évvel reá, 1849-ben, 150 magyar ifju, talán valamennyi derék hazafi, jó magyar, a fiatalság csalhatatlanságának tudatában és éretlenségük hatása alatt a szenvedélyek pillanatában oda jegyzi nevéhez, hogy „elvesztél a haza számára.“ — Tanulságos ez a tény, — írja tovább Andrássy Gyula — a népek lélektanának szomorú kórjele. Sok érdem, nagy eredmény, bámulatos hazafiság semmit sem számít, mihelyt az uralkodó áramlattal ellentétbe jut.“ (Megjelent több helyt, így a „Kultura és tudomány“ cz. sorozat „Széchenyi Eszmevilága“ cz. kötetében, lásd a 121-ik lapot.)

Olyan rosszul esett ezt nekem olvasni. Hiszen igaz, tudja mindenki, hogy Széchenyivel szemben akkor az egész magyar nemzet végzetes tévedésben volt. Dehát miért legyen ennek a szomorú tévedésnek épen a sárospataki ifjúság a fokmérője? Mert ugye, 150 magyar ifju Sárospatakon, ez aligha lehet más, mint ugyanannyi pataki diák? És mig mi most a Sárospataki Széchenyi Szövetség apostolaiképen Széchenyi István eszméit valljuk, tanítjuk és valósítjuk meg igaz lelkesedéssel, de nem csalhatatlanságunk tudatában, hanem mert azokat igazolta a történelem : nos ugyanakkor a magyar közélet egyik legnagyobb alakja, épen a mienkhez hasonló tevékenysége közben, a mi elődeinkben mutatja ki a „népek lélektanának szomorú kórjelét.“ Igaz, jóvátettük azóta ezerszer tévedésünket. Igaz, hogy a nemzet közvéleményével együtt a sárospataki főiskola ifjúsága is meghódolt a Széchenyi nagysága előtt. Nincsen is hivebb katonája nálunk . . . De mégis . . . Olyan jó lett volna, ha nem tettek volna 1849-ben a pataki diákok azt a feljegyzést. Vagy ha nem vitte volna azt tudós kutatása soha a világ csunya szeme elé . . .

Ezek a gondolatok jutottak eszembe, tépték a lelkem, s elpiritották az arcomat. Dehát elvertem, elüztem, elfeledtem őket Hanem kevés idő előtt ismét a kezembe akadt Andrassy értekezése. Most már nem tudtam így napirendre térni felette, még jobban bosszantott a dolog, s legalább azt szerettem volna tudni, ugyan ki volt hát az a 150 pataki diák.

Bekopogtattam hát a pataki várba, s kértem adják ide nekem a várkastély emlékkönyvét. S aztán kezembe került a könyv.

Ivalaku nagy, bőrkötéses, aranymetszetű album a sárospataki vár vendégkönyve. Sok sok nagy ember neve van benne, jóval több, mint a főiskolai könyvtár látogató naplójában. Különösen az elmúlt évszázadban szerepelt nagy emberek autogramjaiban gazdag, az évszáz első diaetáinak nagynevű követétől, Dessewffy József gróftól kezdve Széchenyi Istvánon, Paskievics hercegen, Apponyi György gróf országbirón át a königraetzi katasztrófa hőségig, Benedek táborszernagyig.

Jelen alakjába a könyvet a hetvenes évek elején öltöztették. Addig kisebb volt, s papirosa is a XVII-ik évszázadból való. Most átköttették, a régi naplóból csak a beirt lapokat használták fel, ezeket egy-egy új lap középből megfelelő nagyságban kivágott rész helyére ragasztották, hogy mindkét oldaluk látható legyen. Egy ilyen beragasztott lap tetején találjuk meg a Széchenyi finom, szép írásu és általában ismeretes autogrammját: „1846 august. 16-ikán Gr. Széchenyi István“.* Utánna vele együtt járt főrangu barátai, gr. Károlyi György, gr. Szapáry József, gr. Andrassy Gyu'a, br. Vay Lajos irták be neveiket.

Tényleg ott van Széchenyi neve után az Andrassy Gyula gróf által közzétett, ceruzával írott bejegyzés: „*meghaltál a' hazára nézve 1848.*“ és a lap hátán egy név után írva: Nettwall főhadnagy „*al együtt Mi is itt voltunk 150 pesti fiu 1849. Jan. 26.*“ Erről úgy lehet tudni, hogy a Széchenyi neve után írt bejegyzéssel összefügg, hogy egész világosan felismerhetőleg, szintén ceruzával, ugyanazon kéz által vagyon írva.

* Széchenyi uglálszik kétszer volt Patakon. A főiskolai könyvtár naplójába 1845. szeptember 29-én írta be nevét.

Először is hát nyugodjunk meg, nem pataki diákokról van szó. Másodszor pedig Andrássy Gyula gróf tévedett. Ennek a bejegyzésnek azt az értelmet adni, amelyet neki Andrássy adott, nem lehet. Ez a Széchenyi említett félreismerése, a magyar nemzet akkori kóros állapota, a bejegyző ifjak önhitt éretlensége mellett nem bizonyít.

Andrássy Gyula gróf a bejegyzésnek épen azt a szavát nem említi értekezésében, mely a való értelem megismerésére a legbiztosabb alap, t. i. az 1848.-at. A „meghaltál“ szót pedig az inkább félremagyarázható „elvesztél“ szóval helyettesíti.

Széchenyi István 1848-ban semmi olyat nem tett, amellyel a nemzet haragját fejére vonta volna. Népszerűségét elveszítette ugyan Kossuth emelkedésével s tényleg egyenesen félreismert, népszerűtlen és a közvélemény által szinte megbélyegzett lett *1845 ben*, amikor titkos tanácsosságot fogadott el az udvartól és kormányhivatalt vállalt a helytartótanácsnál. Ekkor tartották azt sokan, hogy Széchenyi elveszett a haza számára. De 1848-ban? 1848-ban az első felelős magyar minisztériummal együtt ő is népszerű lett, bár korántsem úgy, mint Kossuth.

A 150 pesti ifju bejegyzése Széchenyi István elméjének 1848. szept. 5-én bekövetkezett szomorú elborulására vonatkozik. Az „előhalott“ szokásos kifejezés anologonja a „meghaltál“ kitétel. Egyébként az 1848-as időpontot megmagyarázni nem lehet.

Különben Andrássy Gyula gróf idézett gondolata alapjában kétségbevonhatatlanul helyes, csak az illusztrációja hibás. Ezt azért mondom, mert azzal a korról szemben reá akarok mutatni a mára, mint amikor épen ellenkezőleg a Széchenyi politikáját beigazoltnak tarjuk és követjük, amikor Széchenyi István olyan népszerű, mint életében nagyon keveset. Vajjon nem fogja a mai közvéleményt is úgy elítélni egy későbbi, mint mi azt a kort?

Minden kor követelménye csalhatatlannak tartja önmagát. Ők ép úgy, akkor, mint mi most és az utódok a jövőben. S felettünk ép úgy fog itélkezni a jövő, mint mi itélünk a múlt felett. Am becsületes meggyőződése érzetében minden Széchenyistának azt kell hinnie, tudnia: hogy ez az ítélet kedvező lesz.

ifj. Szabó Sándor.

A szomorúság könyvéből.

JAJ DE JÓ IS A NAGYMAMÁNAK . . .

. . . Hárman voltunk kis unokái,
Kiktől nem volt sohase' nyugta —
Mikor szegény jó nagymamácska
Jóságos két szemét lehunyta.

És hoztak neki szép koporsót —
— Bámúlva néztük hosszú testét —
S emlékszem, hogy haragos bácsik
Nagymamácskát is beletették.

. . . Hárman voltunk kis unokái
S körül állottuk nagy csodálva —
— Azt mondták, — hogy nagymamácskának
Ezután már ez lesz a háza.

S az aranyos, szép-cifra házat
Megsimogattuk kis kezünkkel, —
— Mit tudtuk még mi, — hogy mögötte
Egy egész világ fénye tünt el . . .

Csak álltunk ott tágúlt szemekkel
S kis szívünkben irigység támadt, —
Igy szólottunk egymáshoz halkán:
Jaj de jó is a nagymamának

. . . És azóta, hány titkos éjjel, —
Mikor nagy, lomha fájdalommal
Lelkemre ültek bánat-árnyak —
— Hányszor zokogtam újra már el:
Jaj, de jó is a nagymamának

JEHOVA CSILLAGA.

Nagy Gábor hanyagul végigdőlt a pamlagon s úgy eregette az illatos cigaretta füstkarikáit, mintha legfőbb kötelessége lett volna. Hideg, februári nap volt. Odakünn nagy pelyhekben hullott a hó; egyszer szép csendesen, majd ha szél kapta szárnyaira, szeszélyesen kavargatta össze- vissza, mintha sok millió fehér lepke kergetőzne, szállingózna. Gábor az asszonyokra gondolt. Lelki szemei előtt megjelentek sorba, mind, akivel eddig dolga akadt, mind rámosolyogtak. Mind férjes asszonyok. Egy leány is feltűnt. Első, igaz szerelme, diák korából. Irén. Óh hányszor sóhajtotta már e nevet álmatlan éjszakákon. Ő miatta van minden! Máshoz ment feleségül. Azért szenvedett olyan sokat, azért lett könnyelmű azután. Azért nem tanult tovább. Hazug szerelmekkel azóta ölte testét-lelkét. Tulajdonképen gyűlölte ezeket az asszonyokat, léha, üres, doromboló cica természetükért. Gyűlölte gyalázatos hűtlenségüket. Igen, ezek a „tisztességes uri asszonyok“ mindenütt megjelenhetnek, vezetnek, szerepelnek, de mégis ők vetik az első követ arra az asszonytársukra, kire valami titkos viszonyt süt ki a falusi pletyka; ezek azok, akik egyik jól leleplezett bűnből mennek a másikba, de rögtön kiközösítik maguk közül azt, ki talán nem tudott óvatos lenni.

A postás fiú nyitott be. Sürgőnyt hozott Nagy Gábornak. Édes anyja halt meg s hívták haza a temetésre. Nagyon megrendítette a szomorú hír. Rögtön csomagolt s épen kiért, mikor a vonat beérkezett. Szomorú szívvel foglalt helyet egyik kocsiban. — Édes anyjára gondolt. Bántotta a gondolat, hogy akkor haza nem ment, mikor először irták neki, hogy beteg lett édes anyja. Nem is gondolta, hogy ilyen hamar bekövetkezik ez a szomorú esemény. Most már egészen árva maradt. Szívébe fájdalmasan markolt bele az egyedül-lét kínos érzése.

Valamelyik falusi megállónál egy zsidó család szállt be a kocsiba. Egy nagyszakállú, barna, öreg zsidó, a vén göthös felesége, legény fia és két leánya. Nagy zajjal helyezkedtek el, s közben csak úgy pergett valamennyinek a nyelve. Németül beszéltek. Az öreg zsidó szaporán hajtogatott egy boros üveget és miután jót csettintett a nyelvével sorba kínálgatta. Feleségét meg is csókolgatta széles jó kedvében. De csak a legény fia volt vidám, csillogó szemü. Nagy Gábort eleinte boszantotta a zsvaj, a német beszéd, s az öreg zsidó részegségizű, durva, esetlen ugrándozásai; de azután nem figyelt rájuk. Egyszer a fiatal legény megérintette a vállát. Kérdezte, hogy hány óra? Gábor megmondta és kinézett az ablakon. Belebámult a

tarka pusztaságba. A varjak nagy csapatokban szállingóztak a szitáló szálló hópillangók között.

A zsidó és családja evéshez látott. Az egyik leány felállt és letette fejéről a kendőt. Gábor ránézett és alig bírta levenni róla tekintetét. Gyönyörű. barnaarcu, éj-hajú leány volt. Gábor úgy ítélte az első pillanatban, hogy nincs túl a 20. éven. Szabályos, telt arcából kedves bájjal csillogtak ki fekete szemei. Tömött, sűrű haja rendetlenül borúlt fejére és homlokára. — Nagy Gábor nem tudta levenni szemeit a szép lányról. Meg is kérdezte tőle, hogy hová utaznak.

A leány egy kissé elpirult, azután édes csengésű szavakkal, folyékony magyarsággal beszélni kezdett. A többi oda se figyelt rájuk. Az öreg zsidó ivott, mókázott és a fiával beszélgetett; az asszony álmosan sóhajtozott, míg a kisebbik leánya a keblére borulva aludt szépen.

A szép zsidó leány elbeszélte, hogy ők most igen szerencsétlenül jártak. A ház, melyben laktak, s boltjuk is volt, leégett. Most egy Károlyvárosban lakó rokonukhoz mennek. Mire elmondta mindezt, szeme könnyes lett. Gábor vigasztalni kezdte. Elmodta, hogy ő is most anyját megy temetni; teljesen egyedül él már . . . Azután jó ideig hallgattak.

Végre a leány törte meg a csendet:

— Tekintetes fiatal úr, ugye még nem nős?

— Nem — felelte Gábor.

— Volt-e már katona?

— Voltam. Miért kérdi?

— Hát csak . . . És elpirult. Egy aranyláncon függő medailont babrált kezével. Gábor, maga sem tudta miért, de szívében kívánni kezdte, hogy minél későbben érjenek be Pestre. Majd megkérdezte:

— Kinek a fényképe az?

A leány elpirult és édes, bizalmas hangon suttogetta:

— Az uramé.

— Hát maga asszony?

— Az. Hát nem látszik meg rajtam? Nem tudta? Gábor, ha valamely szalónban történt volna ez, udvarias, bókoló hangon adta volna a tudatlant és eget földet bizonyságul hívó hangon adott volna kifejezést csodálkozásának. De itt . . . ez egyszerű öltözetű asszonykával szemben őszinte akart lenni. Csodálkozott ugyan, de az asszony már át is adta neki a kis képet. Egy idomtalan vállú, szürke szemű, jelentéktelen kinézésű katona arcképe volt. Gábor alig tudta vissza-

tartani mosolyát. Komolyságot erőszakolt magára. Az asszonyka ezalatt elbeszélte, hogy az ura katona, s már másfél év óta Bosznában van. Még másfél évig kell várnia. Gábor közbeszólt:

— Hogy lehet az, hogy megnősült a katonai szolgálat megkezdése előtt?

— Hát úgy kérem szépen, hogy mi már gyerekkorunk óta szeretjük egymást. És azt gondoltuk, hogy ne várjunk soká. Meg Amerikába akartunk kimenni. De úgy eltelt az az egy év az esküvőnk után, mint egy nap. És egyszer csak jött a behívó és elvitték messzire. Sokat sirtam utána, de lassankint megnyugodtam. Hiszen ő jobb mint a többiek. Ő nem iszik, nem kártyázik. Szegény, nagyon csendes természetű. És mennyire szeret! Nagyon szerette ha becéztem; jaj, istenem, most százszor rosszabb neki. Olyan szép levelet írt most is, hogy szeressem ám és kéri szüleimet, testvéreimet, hogy ne bántsanak meg, szeressenek és tőrjenek meg otthon, míg ő odalesz. Mert tetszik tudni csúfolni szoktak vele, hogy nem szép és hogy még egy csillagja sincs. Dehát én nem nézem azt...

Gábor hazáig elhallgatta volna az asszonyka áradozó beszédjét. Imponált neki az a ragaszkodó hűség, milyent még nem igen tapasztalt nőknél.

Azután mind bizalmasabb lett a társalgásuk. Egyszer közbeszólt a zsidólegény is:

— Talán a sógoromat dicsérgeted? Azt a szépet. Van is miért! Te, ha én másfél éves katona leszek, hát akkora három csillagom is lesz, nem úgy mint annak az — élnetlennnek. És szalutálva összeütötte a bokáját, miközben az öreg felé nézett, mintha kérdezné:

— Ugy-e?

Gábor nagyot sóhajtott és felállt. Odatámaszkodott a vonat ablakához és kinézett. Elgondolta, hogy mennyit szenvedhet ez a nő — szerelméért. És milyen lehetetlen módon hűséges! Milyen kedves, szerény; milyen édesen és mégis szomoruan tud beszélni! Visszafordult. Ugy vágyott látni azt a karmazsin piros ajkat. Tekintetük újra egymásba kapcsolódott. De mintha másként néztek volna egymásra. Az asszony nem mert ránézni a férfira, de érezte, hogy mondania kell valamit:

— Látja, azt mondják, hogy nem szép. De nem adok rá semmit. Ugy-e pedig mégis szép? — és kérdően nézett fel a férfira. Szemei könnyesek voltak.

Gábor komolyan válaszolt:

— Ne adjon a beszédekre semmit; ha szereti hát szeresse... De kár pedig ilyen szép asszonyért...

— Mi kár? — kérdezte az asszony.

Gábor ugyan azt gondolta, hogy kár ilyen szép asszonynak elhervadni, csók nélkül élni, szomorkodni, epekedni — de mégis, mikor az asszonyra nézett nem merete ezt neki megmondani. Röviden elütötte a dolgot ezzel:

— Hát kár, hogy bántják az ura miatt.

De mégse tudta magát türtőztetni; donzsuánkodó lelke nem engedte nyugodni. Bántotta ennek az asszonynak hűséges, odaadó szerelme. És ettől kezdve nézésébe, hangjába valami tüzes, érzéki elem vegyült. Szinte kacérkodva mondta az asszonynak:

— Szép ugyan ez a maga hűséges, odaadó szerelme... de mondja, nincs néha a szomorúságban valami vád, valami bántó, nyugtalanító? Mikor esténként lebontja azt a szép, fekete haját és a tükörbe néz... kis szivecskéje nem dobog olyankor jobban... Szép rózsaszáján nem száll ki olyankor néha kínos sóhaj? Mondja? — és megfogta az asszony kezét. Az engedte s az arca biborba égett és a szemei könnyel teltek meg, mikor felnézett a férfira. Úgy nézett ki mint egy vergődő galamb, mikor a férfi szuggeráló tekintete felelni kényszerítette:

— Néha... igen. — Aztán elvonta a kezét.

Egy kis ideig hallgattak. A férfi mohón nézte a szép asszonyt és suttogó, bolondos, édes hangon ismét beszélni akart, de az asszony megelőzte:

— Ha olyan volna mint a többi ember... akkor megölném magamat.

— Miért mondja ezt? kérdezte Gábor.

— Azért, mert tudom, hogy milyen rosszak az emberek; mindjárt rosszra gondolnak...

Gábor pirulni kezdett; felállt, lehuzta az ablakot. Kírtartotta fejét a szélbe, a hidegbe. Már este volt és a csillagok szépen ragyogtak. Az asszony is felállt. Oda akart menni családjához, de Gábor kérő hangon hívta az ablakhoz és kérdezte tőle, hogy melyik a legszebb csillag?

Az asszony egy héber H alakot ábrázoló csillagcsoportra mutatott:

— Az! Az a mi istenünk csillagja. Kérem, mi nagyon vallásosak vagyunk ám! Sok szép imát tudok héberül is, csak azt nem tudom, mit jelent...

Gábor csak úgy reszketett a gyönyörűségtől amint az a szép, gyerekasszony, naiv, édes hangon beszélt a szent csillagjukról. És hogy ragyogott a fekete szeme! Az a Jehova csillagja, nem ott fent!

Ugy szerette volna azt a szép beszédes száját megcsókolni. Megfogta a kezét és a szemébe nézett. Azt akarta neki ismét mondogatni, hogy kár ilyen szép asszonyért . . .

de mégse volt elég bátorsága hozzá. Csak vágyteljesen nézte mint egy éhes farkas, mely valami eltévedt gyanutlan kis bárányra akar ugrani.

Az asszony azonban észrevette és így szólt:

— Ne szomorkodjon fiatal ur . . . majd megsegít Isten bennünket; majd maga is megvigasztalódik, hogy most . . . meghalt az édes anyja . . .

Nagy Gábor elfehéredett. Egészen megfélekedett édes, jó anyjáról. És nagyon szégyelte magát. A lelke vádló szavakat mondott neki. Eleresztette az asszony kezét, s kinézett ismét az ablakon.

Mire visszanézett, az asszony anyja mellett ült, s szép fehér ujjjaival a keblén csüngő kis képet simogatta.

Garaczi Imre.

A szeretet kritikája — alkotásaink legjobb megbecsülője.

* * *

A büszke, zárkózott ember iránti ellenszenvünk könnyen válik rokonszenvvé, ha őt a csapások aláink rendelik.

LEVÉL A FŐVÁROSBÓL.

Tavaszi esős délután, mikor az utcán nem kóborolhatunk, mikor összeülünk valamelyikünk lakásán, olyan sokat beszélünk rólatok, patakiak. Mennyire örültünk, mikor arról hallottunk, hogy lapotok már harminc éves s most jubilál.

Bizony, ez nagy idő!

Ilyen hosszú éveken át hirdetni a világosságot, terjeszteni a betű hatalmát. Ősmerek embert, ki semmire sem becsüli az ifjúsági lapok munkásait, megjegyzem, — legjobb írónk egyike. Szerinte többet merithetünk az érett, kiforrott fejű emberek munkáiból. No, — nem mondanám. Ma már hosszú, nehéz iskolát kell megúszni, hogy valak jó laphoz bejusson s talán, — néha bizony bebizonyosodott, — a protekció itt is érvényesül a tehetség mellett. Ti nagyon jól tudjátok ezt. De azért ti se adjatok igazat neki, hiszen látjátok, töletek hányan felküzdötték már magukat s mennyien fognak még azzal dicsekedni, hogy nálatok kezdtek a tollat forgatni, ti adtátok első munkáját, amik a kíváncsiság remegő kezével irt — először festék alá. Kapocs e lap a más vidék fiatalága és a Patakiak közt. Mindig szívesen olvassuk a távollevő kollegák gondolatait. Mi Pestiek mindig örülünk, ha pataki friss, tüdőt tágitó levegőt hoz a posta az ujsággal. Mennyivel frissebb, mennyivel természetesebbek vagytok ti. Látszik írástokon, hogy a rossz levegő, a füst, zsvaj, lárma a ti agyvelőtöket még nem bántotta, mint a miénket ebben a füstfészekben. Mi is ilyenek voltunk és most . . . Zúgó fejem, beesett szemem, sápadt arcom alig várja, hogy megváltsam jegyemet haza, hol újra friss lesz a lég, hol fáradt tagjaimat újra felpezsdíti a Maros csörgedező hullámja. Olyan jól fog esni, újra hallani a hazatérő tehének csengettyűjének hangját, egy-egy eltévedt boci kérés, otthonát kereső keserves bögését. Mikor majd zuhog az áldásos nyári eső, ablakomon zenélve — Pestre gondolok, s arra, miért nincs ez úgy ott is.

De ugyan, Pesten hogy lehet ilyet kívánni. Pesten, hol a rend megöl minden eredetiséget, kipusztít minden vidékiességet. Rend, — a külföldiek szerint nincs is nálunk ilyesmi. Berlinből hazakerült barátom azt mondja, Pesten nem a forgalom nagy, hanem a rendetlenség. Azután beszélt nekem a külföldön élő magyarokról, mennyire megismerni

keleti vonásukat: rendet nem ismer. Mindíg oda megy, oda hajt, olyat tesz, amit nem szabad. Rohanó villamosra száll fel, utcán, kávéházban hangos, mulató. Ez a mi ismertető jelünk. Kávéház! Az ifjúság átka, de nem csak ezé, hanem egész Pesté! Jól jegyezte meg egyszer egy barátom, én nem tudom megérteni, miért mentek kávéházba, mikor körünkben ép' oly' jól érezhetnétek magatokat. Igaza van! Pesten minden embernek meg van a maga kaszinója, köre, sporttársasága, hol minden ital-étel jobb, olcsóbb, tisztább. A társaság válogatott, hozzá hasonló, finomabb, mint a kávéházé. Csak ilyenkor tavasszal fogy a fényes terem közönsége, ilyenkor, mikor a bennszülöttek is jól esik a friss levegő, az éltető napsugár. Tömve a dunapart, ez a szép, festőiesen szép korzónk. Párja alig van. Hogy mennyire gyönyörű, mi sem mutatja jobban, mint annak az idegennek megjegyzése, ki azt mondta, én azt hiszem a túlsó oldalon kulisszák vannak, de ez a csörgedező víz mindig a valóságot juttatja eszembe. Ilyenkor, hűvös tavaszi délutánonként úgy hullámozik itt Pest, mint a Duna. Pest, mert aki dolgozni nem szokott, akinek egyedüli munkája fésülőnőjét, francia kisasszonyát fogadni, a „Feminát“ stb francia lapokat átlapozni, az mind itt van, hódítóbbnál hódítóbb, szebbnél szebb toalettekben. Tavaszi ruha kiállítás a Duna partja. De nem csak itt, hanem az Andrásy-úton, Kossuth Lajos-utcán, Váci-utcán annyi a sétáló, hogy csak csudálkozunk, ki dolgozik itt, vagy mikor. Honnan veszik a pénzt az ingyenélésre. Nézz csak szét jobban! Látsz-e öreget? Nem! Gyere ki vasárnap, a padok, székek, telve gondterhes, öszülő emberekkel, apákkal. Pesti apa különlegesség. Dolgozik hat ember helyett, csakhogy lánya sétálhasson, fésülőnőt, francia kisasszonyt tarthasson, Gerbeaudnál ozsonnázhassék, ő pedig az irodában vajás kenyeret rágicsál. Önfeláldozó, de korán letörik, ilyenkor kenyér nélkül marad a család s lesz a lányból — az, ami pénzt hoz, — a választásban nem válogató. Ezért olyan sok a finom, művelt utcai lány Pesten.

De nem illik ilyen mélyenfekvő dolgokról beszélni egy jubileumi számban. Kívánjuk, mi pestiek, hogy még egy párszor jubiláljatok, hogy még sokszor keressetek fel bennünket a szomorkodó napokon friss, üdítő pataki olvasmányokkal.

Üdvözlét a pestiektől!

Bálint István.

A KEGYES HIVŐ.

Igazi tipikus alak volt a marosvásárhelyi alsó,- vagy nagy állomásnál az öreg Végh bácsi. Mintha csak most is látnám, hogy mily édesen szunyókál a peron szögletében a hírlapokat árusító asztalkájára könyökölve. Azonban ne gondoljuk, hogy az élc lapok, hírlapok és képes lapok árusítása képezte fő foglalkozását, mert ez csak mellékes üzlet-ág volt előtte. Tulajdonképeni tiszte az volt, hogy az érkező utasok elhasznált vasuti jegyeit elszedje és az indulásra várakozókat, csengettyü szó kíséretében felszállásra figyelmeztesse.

Történt pedig egy alkalommal, hogy a Végh bácsitól hírlapot vásárló Tisztelendő-plebános ur atyailag megpirongatta az öreget, a templom állandó elkerülése miatt. Magába-szállva Végh bácsi, szent fogadkozással adta ígéretét, hogy a következő vasárnap — lévén ugyanis pihenője — okvetlen elmegy az Isten házába. Ugy is történt, amint az öreg megfogadta. De hát nem sok érdeklődést tanusítván a templomban a sok hókusz-pókusz latin nyelvű mise, vagy litánia íránt: mély álomba merült az öreg, s így talán, csak álmában láthatta meg a szentek régióját. A körülötte ülők békében hagyták őt, gondolván, hogy igen elfogta a szent áhitat . . . De amint a szentség felmutatására megszólalt a ministrans fiuk kezeiben a csengettyük éles hangja: az álmából felriadt Végh bátyánk torkaszakadtából kezdte kiabálni megszokott hivatalos rithmusát: „Székelykocsárd, Kolozsvár, Nagyvárad, Püspökladány, Szolnok, Budapest felé beszállani, vonat a 3-ik vágányon!“ De már az utolsó szavakat be sem fejezhette, mert vasmarku kezek által kilebbentve, az utca hűs levegőjén csendesedett le a háborgó elem.

Bizony a Tisztelendő plebánus atyánkfia nem sarkalta többé ökelmét a templomba járásra.

Pungur Béla.

PALINODIA.

A régi kedv, a régi nóta
Megint felférne úgy, mint máskor
Barátsággal, sok koccintással
Szép, estvéli borozgatáskor.

Mert hát bizony sok is talán már
A csend s a józan egykedvűség
S a szívemben nagyon megérett
Minden bánkódás, keserűség.

Pedig lehet nem illenék úgy
A kezemhez, szívemhez semmi.
Nem is győznék borral, nótával
Mindent egyszerre elfeledni.

Busulással és könnyezéssel
Kezdeném el a nótát újra.
De hát ez a sok régi bánat
Egyszer mégis tán meggyógyúlna.

Szigethy Ferenc.

FINÁLE.

A színek lassan, egyre megfakúlnak
Két álmodó, látó szememben —
S az álmokat hiába várom vissza,
Tegnapról mára szépen elfelejtem.

A csend még itt van s még mindig megérezem,
De már fáraszt a némasága.
A lelkem, hogy ha hallgatódzik is még,
Minden meséjét már hiába várja.

Az életemből annyi szép marad meg,
Amennyi még a szálló emlék —
Emlékező, csöndes, mosolygó arccal,
Mint hogyha már csak búcsuzni mennék.

Szigethy Ferenc.

JEGYZETEK.

Erdélyi szobor. Főiskolánk két testvér társulatának az „Akadémiai Magyar Irodalmi Társulat“-nak és a „Gimnáziumi Erdélyi Önképző-Kör“-nek a jövő iskolai év elején nagy ünnepe lesz. Az őszi egyházkerületi gyűléssel kapcsolatban fogja leleplezni az Erdélyi János szobrát. Egy momentummal ismét több lesz az iskola kertben, ami csak annak lehet bizonyosága, hogy a sárospataki főiskola s annak ifjúsága sohasem válik hűtelemné nagy embereinek emlékei iránt. A híres pataki tanárnak, az országkirú tudósnak, költőnek, néphagyománygyűjtőnek érc-szobra hirdetni fogja a késő utódoknak a főiskola dicsőségét, fényességét. A szobor mellett lesz más emlék is. Ekkor fog megjelenni az első kötet néphagyományi gyűjtemény, melyet a sárospataki főiskola ifjúsága gyűjtött, amelyet ünnepélyességgel fognak letenni a szobor talapzatára. Szimbolizálni fogja az azt, hogy a főiskola tanári kara s ifjúsága gazdag nemcsak felemelő ünnepek rendezésében, hanem a munkáságban is.

Ha a két testvértársulat munkásságára s a nagyközönség áldozatkészségére gondolok, mely megteremtette a szobrot, eszembe jut egy férfiu fáradtságot nem ismerő nagy munkája. Láttam őt az eszme megkezdésekor, láttam a kivitel nehéz fáradalmi között s úgy érzem, hogy az ő szerető lelke nemes munkájának megtestesülése lesz az a nagy ünnepség, az Erdélyi János szobrának megteremtése. Hálával telt lelkünk szeretetével hajtom s hajtjuk meg zászlónkat előtte, a „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ tanárelnöke, Novák Lajos theologiai tanár előtt. Áldja meg az Isten nemes lelkét, áldja meg bennünket szerető szivét, hogy dobogjon az soká, nagy tettek megvalósítására, főiskolánk öröme s a sárospataki ifjúság szeretetteljes vezetésére.

Közlönyünk jövő életére vonatkozólag fontos dolgokban határozott ifjúságunk. A lap megjelenése folytonosságának érdekében, még ez iskolai esztendő végén megválasztotta a jövő évi szerkesztőséget. Sokat jelent ez lapunk életképességére nézve. Amint a többi egyletek, úgy a főiskolai „Ifjúsági Egylet“ is csak szept. hónap végén alakul meg s aztán az általa megalakított szerkesztő

bizottság csak azután választhatja meg a szerkesztőséget, így a szeptemberi szám októberben jelenne meg, ami nagy hátrányára lenne közlőnknek. Meg van tehát már most választva a szerkesztőség s annak feladata, hogy a jövő iskolai esztendő szeptember havának első felében megjelentesse az ifjusági közlőnyt. Azután határozatot hozott egy, a lap anyagi ügyeinek előmozdítása érdekében. Amikor köszönetét fejezte ki városunk ipari és kereskedő világa egy részének, akik szivesek voltak az esztendő folyamán lapunkban hirdetést tenni közé s egyben megbotránkozását fejezte ki a felett, hogy egy hirdető megtagadta a hirdetési díj kifizetését, amelyet szerződésünk alapján peres uton vagyunk kénytelenek behajtani, (megérdemelné a kereskedő úr, hogy nevét leközöljem, ami bizonyára nem nekünk, hanem neki ártana.), elhatározta s határozatát minden ifjusági tagra nézve erkölcsi kötelességgé tette, hogy az egyetemes ifjuság csak azokat fogja pártolni, akik lapunknál hirdetnek s a nemhirdetőket mellőzi szükségletei beszerzésekor. Így a bennünket pártoló kereskedő és iparos urak szivesebben támogatnak hirdetésükkel abban a tudatban, hogy mi is igyekszünk érdekeiket előmozdítani, akik pedig nem érzik szükségét a sárospataki ifjuság csekély támogatásának s a „kéz kezét mos“ elvének, azoknak úgy látszik nincs reánk szükségük, de biztosítjuk őket arról, hogy nekünk sem lesz reájuk szükségünk sohasem.

A sárospataki ifjuságnak meg van a maga erős közszelleme, amely ezen a téren is megfogja mutatni erejét.

Búcsú. Ismét elmúlt egy esztendő. Az „Alma mategi“ magára maradt egy pár hónapig, gyermekei öröms arccal sietnek másik hazájukba, az ölelő karok közé. — Ha nincs is ebben semmi új, ha megismétlődik is ez néhány évszázad óta minden esztendő végén, mégis az elválás, a búcsú soha sem válhat sablonossá; valami csodálatos, örömei és fájdalommal vegyült érzés száll ilyenkor a diák szivekbe. A kis diák mosolyogva int búcsút a szeptemberi viszontlátásig, nem is fájhat neki annyira az elválás, hiszen egy pár hónap s ismét fogja látni iskoláját. — Az élet bizonytalan utjára eresztett öreg diák könny csordulásig telt fájdalommal búcsúzik az édes anyától, az „Alma matertől.“ Az a sokat hallott harang utolsó csengése, az a még egy-

szer elmerengés azokon az ódon s ünnepélyes falakon fájdalmasan vibrál át a lelkén, olyan árvának, olyan magára hagyatottnak érzi magát, mint sok esztendővel ezelőtt, amikor az édes anyja megölelte, megcsókolta s útnak eresztette az ismeretlen világba, a sárospataki iskolába. — Most búcsúznia kell ettől a második édes anyától is, az emlékekkel megszentelt berkektől, a sok-sok édes órától, amelyek most a búcsú pillanatában visszaverődnek a lelkében s fájdalmat szereznek.

Ilyenkor, amikor eleresztett bennünket az iskola, amikor nem érezzük magunkon annak irányító kezét, akkor tudjuk csak igazán szeretni Alma materünket. Ilyenkor tudjuk megérteni az élet útján haladó ember vallomását: Bár csak még egyszer pataki diák lehetnék.

A búcsú pillanatában meg tudtam érteni s érezni az öreg diákok találkozáját, akik itt összegyűlve, újra látják a kedves falakat, amikor felcsendül az ének, megszólal az ajk s azokról az arcokról, melyekbe egy élet barázdája van bevésve, csöndesen hullanak a könnyek, igen, sírnak, mert szeretik az iskolát, sírnak, siratják vissza pataki diákságuk szép emlékeit. — Isten veled, te jó, te szent édes anya, Alma materünk! Hálaadó köszönéssel vesszük tőled a kezünkbe adott vándor botot; azzal a fogadással vesszük s visszük az útravalót, hogy legalább gyújtó lámpásai legyünk annak a nagy fényességnek, mellyel évszázadokon át világítasz nagy családot gyermekei közé. — Áldjon meg az Isten azzal a tudattal, hogy elbocsátott gyermekeid lelkében a te szereteted nem fog elernyedni sohasem.

—l —n.

Minél számítóbb érdekek fűzik össze a barátságot, annál könnyebben megrendül annak alapja, mihelyt az érdek szálai meglazulnak; így látjuk, miként válnak az érdekarátságok ellenségeskedésekké. A nemes szívek barátságát ellenben, — ha félreértés folytán pillanatnyira elhidegül is, — a szeretet annál szorosabban és tartósabban fűzi ismét össze.

* * *

Ha valakit annyira megnyertünk, hogy az rólunk mindig a legjobbat feltételezi, akkor bizalmát bírjuk: A bizalom a társadalomban való szereplésünk előmozdítója, a megélhetés főtényezője; azzal visszaélni gonoszság, azt minél több embernél kiérdemelni kötelességünk, ha tiszteletet és nyugalmat ohajtunk magunknak biztosítani.

EPILOG.

Osváth József.

— Piros rózsák hevernek az asztalomon, száradó, feketedő piros rózsák. Szép lassan hull le néha egy-egy fonnyadt szírom, mint egy haldokló utolsó sóhajtása. Halkan, szinte nesztelenül esnek az asztalra, mint a bánatos szomorú szemekből hulló könnycseppek. Siratnak valakit. Talán magukat, talán az életüket, talán bennünket, talán az egész világot. . .

— Növényé a virág, emberé a szerelem. Annak illata van, ennek keserősége. Vagy talán azé is lehet keserű és a miénk is lehet édes? Szomorú, haldokló rózsák fonnyadt szirmai ugye a mi keserűen hamvadó szerelmünket siratjátok, ugye értünk hullanak a feketére száradt levélkék — és úgy — mondja meg Édes — mi nem fogunk sirni soha, soha. . .

— Nagyon szeretem a pirosat és a feketét. Erő van mindkettőben, tűz, láng, szenvedély. Láng, szenvedély, ami emészti a lelket, de amiért édes a szenvedély. könnyű a türés és maga a szenvedés a vigasztalás. És örülök, ha ezernyi apró lángocska perzseli is a vérem, ha ezen fájdalom tépi is a lelkem, mert az nekem gyönyörűség — Magáért.

— Ez a száradó, feketedő rózsacsokor a szerelmem szimbóluma. Lassan hull le egy-egy levél — és azok talán nem is érzik, hogy eggyel megint kevesebben vannak, talán nem is tudják, hogy tűzes, piros színök feketébe megy át, szép, puha, éjsötét feketébe, ahol az erők, a szenvedélyek elcsúsznak, elpihennek, de a parázs tovább lappang a hamu alatt, ahol belső tüzek égnek . . . És olyan jól esik hogy meg tudtam tanulni, meg tudtam szeretni a megnyugvó lemondást, hogy tudok közömbös, hideg arccal járni az emberek között, és tudom érezni a száraz rózsalevélkék lehullását.

— Odakint lassú eső cseppek öntözik a földet. Távolról nagyerdők zúgását hozza felém a szél, édes hársillat száll be az ablakon. És egyre, egyre kevesebb szírom lesz a csokron s mikor szép lassan lehull az utolsó kiesik a toll a kezemből. . .

RAJZOK.

Irta: *Gesztelyi Nagy László.*

Társadalom.

Az emberi társadalom egy élő organizmus, mely folytonos hullámzásban, változásban, fejlődésben van; melynek tagjai a folytonos kicserélődés útján vannak s mely lényegében azért mégsem változik, csak úgy időközökben. Az ember, mint egyén ez óriási konglomeratumnak egy parányi atomja, ez atomokból épül fel az a nagy épület, melyet emberi társadalomnak neveznek.

A társadalomban mindenféle elemek, mindenféle érdekek képviselve vannak; s így — mivel az érdekek sokszor nagyon ellentétesek — az összeütközések gyakoriak. Ez érdek összeütközések szülik a társadalmi harcokat, melyekben, míg egyrészt tisztázódnak a kérdések, másrészt új eszmék csirái rakódnak le. Vannak társadalmi kérdések, melyek állandóan foglalkoztatják e közönséget, viszont vannak olyanok, melyek csak időszerűek, fel-felvetődnek és megoldatván többé nem képezik érdeklődés tárgyát.

A társadalmi harcok között legállandóbb a kenyérért, illetőleg a létért való harc. Ebben emésztődik az egyén testi és szellemi ereje; ez foglalja le egész életét; ez nem enged neki egyetlen nyugodt percet sem. Ez a harc az ember történetének fejlődési folyamában mindenütt feltalálható.

Ma a társadalmi kérdéseket a rideg önzés irányítja, melynek példái az életben mindenütt fellelhetők az élet nehéz tusáiban erősek és gyengék találkoznak; a küzdelem az erősek felfelé emelésével, s a gyengék megsemmisülésével végződik. Azonban a erőseknek is csak úgy lehet emelkedni, ha a hely, hová emelkedniük kell megürölt. A társadalomba is folytonos az anyagcsere, melynek minden fokozatára eljut az, aki helyét a nehéz küzdelemben derakasan megállja. A kicserélődésekben van ugyan törvényszerűség, azonban a kivételek, az ugrások is szerfelett nagyszámmal vannak, minek okai nagyon különbözők.

A mai társadalomban sok a proletár elem és nagy az oly egyének száma, kik az emelkedés lépcsőfokait arra való érdem nélkül érték el; ezek örökös szálkát képeznek az osztálytársadalom szemében.

Ma a társadalmi kérdéseket teljesen a gazdasági tényezők mozgatják, irányítják; ezek alakulásaitól, időnkinti változásaitól függ a társadalmi helyzet kedvező, vagy kedvezőtlen volta.

Ami a társadalmat összetartja, vezérli, irányítja, az a társadalmi erő. Azonban nálunk a társadalmi erők kevésbé tudnak összetartó.

irányító szerepet betölteni, mivel nem egységesek. Vannak azonban olyan erői is a társadalomnak, melyek annak egyes rétegeit áthajtják, összetartják, minek következtében a rétegződés ugyan megvan, de a mellett megvan az egyes rétegződéseken belül az egység is.

A társadalmi bajok, a társadalmi kérdések mindig a legnehezebben megoldható feladatok voltak, melyek sokszor egész kort foglalkoztattak s melyek tökéletes megoldása nem várható s el sem képzelhető.

Az élet.

Ha az emberi élet lélektanába bepillantunk és megfigyeljük az ott végbemenő folyamatokat, találkozni fogunk olyan motivumokkal, melyek nemcsak irányítói az emberek cselekedeteinek, hanem egyenesen ezek körül forog az élet.

Ha a világtörténelmen végig pillantjunk látjuk, hogy mindig más és más tényező szerepelt a különböző korszakokban, hogy mindig más volt az, amiért küzdött az emberiség. A középkorban a vallási rajongás foglalta el az emberek lelkét: később a renaissance-szellem felidézése foglalkoztatott mindenkit. Majd a francia forradalom felszínre vetette a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméjét és egy századon keresztül ezektől harsogott Európa. Majd legujabban a szociális kérdések, a megélhetés, a munka feltételei képezik az iránytadó eszméket, melyek, mivel a reális étellel nagyon szoros összefüggésben vannak, mindenfelé elterjedtek.

Az ember élete örökös küzdelem. Nehéz harcot kell vívunk a nyüzsgő társadalomban, hogy helyünket megállhassuk, hogy bátran szembe merjünk nézni az étellel. Itt kint az élet porondján, a folytonos munka közepette acélozódik erőnk, erősödik lelkünk, hogy a létfenntartási küzdelem nehéz csatái ne ejthessenek érzékeny sebeket rajtunk.

Azt mondja Arany is: „Vásár az élet, a földnek lakosa ló, fut, könyökli egymást és tapossa.“ S tényleg az életben úgy vannak az emberek, mint egy gépezet, mely soha meg nem áll. Mindenki végzi a maga munkáját, mellyel megszerzi magának a létfenntartási ényezőket.

Dolgozni, munkálni kell az embernek e földi életben, nemcsak a fenti célból, hanem azért is, hogy az emberi szervezet el ne pihuljon, hogy megtartsa rugékonyságát; Az élet mindenféle bajai, terhei úgy válnak könnyebben elviselhetőkké, ha foglalkozást üzünk, ha a megélhetés, a munka nehéz problémái lefoglalják valónkat.

Törekedjék tehát mindenki arra, hogy az életet minél könnyebben elviselhetővé tegye magára nézve.

Ráskay Lea ciklus.

GEDŐ DÉNES DIÁK Ő SAJÁT KEZÉBE.

R. Lea II. levele.

Vitézlő Dénes már régen irtam
S most ime, mégis hozzád megy e sor
Szerelmes szívem kél esküm ellen
Ám vess meg érte, ha bűnbe sodor.

Menyasszony vagyok, az égi úré
Földié voltam ... a kerék forog —
Esküt fogadtam, nem írok többet
Ha csak nem szentes könyvet másolok.

De furcsa fáma nem hagy békélten
És unos-untan a szívembe kap
Hallottam folyvást tivornyázgatol
És kótyagosan virrad rád a nap,

És uram bocsá' imaidőtt is,
Mikor oltárnál gyuhonni kéne
Te a falvakban útcahosszákon
Jársz énekelve és dülöngélve.

Dénes, én tudom miért e balság korhelység
Vissza is hinám a múlt farsangot —
Ki tehet róla, ha szülénk minket
A kereszt vízre balkézzel tartott.

De azért foglald jó fába magad
És ne kárhoztasd Dénes Leádat
Csókomat küldöm, sok jót kívánok
Írtam levelem, máma, vasárnap.

IRTAM LEVELEMET RÁSKAY LEÁNAK.

Gedő D. diák II. válasza.

Most tivornyás és cécós bál után
Szállnunk az Úrhoz, hol százszor kellett
Hogy haza jöttem itt volt leveled
Asztalomon a kalamus mellett.

Hahogy leültem s imbolygott a láng
— Mint lányos lépted holdas éjjelen —
Vettem csókod s mert kapatos voltam
Körbe táncoltak a betűk velem.

S láttam, hogy lenne betűknek kezök
S marnák arcodról a pirosságot
S őket hizlalni sátáni fajzat
Egy kalamust a szivedbe mártott.

És láttalak a feszület előtt,
Én uram isten, — martad az arcát
Tépted ő testét mi Krisztusunknak
És az angyalok selyemmel varták.

Bizony szomorú . . . nem kellett volna
De ronda nép e régősi népség
Ha ki rózan vón kiebrudalják
Ha nem vigyáznék így sem volnék rég.

De te élsz s én csak teérted tengek
S élem e kóbor, bitang-életet
Irdál többet hisz az a balzsamom
Ha hébe-hóba szólhatok veled.

KAPUZARÁSKOR.

Mielőtt — hogy úgy szóljak — betenném magam után az ajtót s leszögezném harminc esztendő emlék-koporsójának utolsó szögét, pár megjegyzést óhajtok leírni az Ifjusági Közlöny hasábjain, melynek 30-ik évi szerkesztését végeztem. Nem akarom a bucsú pillanatának érzéseit leírni, amikor könnyes szemmel válok meg a laptól, annak tudatában, hogy sokkal jobban hozzánőtt lelkemhez a sárospataki Ifjusági Közlöny, amint eddig gondoltam. Csak az elváláskor tudja az ember igazán érezni szeretetét, amely valakihez, vagy valamihez fűzi. Így vagyok én is. Fáj, mert szerettem ennek megszentelt berkeit, — fáj, mert nemcsak a lap, de az „Alma máter“ is eleresztette kezem s fordítanom kell életem más lapjára, indulnom kell a nagy élet utra.

Hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak, a kik szivesek voltak lapunkat ez esztendőn is úgy szellemileg, mint anyagilag támogatni. Hálás köszönet a munkatársaknak, aztán lapunk régi vezetőinek, nagyjainknak s mindazoknak, kik nem restellették jubileumi számunk részére írásaikat elküldeni s ezáltal szerény ünneplésünket fényessé, impozánssá tenni; aztán a nagy közönségnek, akiknek lelkében viszhangra talált a sárospataki ifjuság kérő szózata s szerető pártfogásával lehetővé tette, hogy elérjük a 30 ik esztendőt is és azt megünnepelhessük. — Küzdöttünk ez iskolai év elején a Hamlet kérdéssel s meg is kondúlt Közlönyünk felett a halotti harang-szó, — de legyen hála, a leányzó nem halt meg, csak elaludt egy pillanatra, hogy ujult erővel, megkészsereződött lelkesültséggel fogjon uj munkához s hirdesse ifjúságunk szerető lelkét s áldozatra kész erejét. — Nem halt ki belőlünk a nemes lángolás, csak megfáradtunk, elfásultunk kissé; úgy vettük észre, nem törődnek velünk s ez úgy fájt nekünk. Boldog visszapillantással zárhatjuk ez évet s kérjük továbbra is a szeretetet, hogy érezzük annak melegét ezután is, hogy élhessen a sárospataki Ifjusági Közlöny addig, míg annak szülője, az ifjuság él.

Harminc esztendő óta már megfutott közlönyünk s amikor annak ünnepét üljük, reménykedéssel nézünk a jövőbe, hogy nem lesz magára hagyva közlönyünk ezután sem. Reménykedünk, de reménykedésünkbe félelem és aggodás is vegyül s hogy ne rontsam az ünnepi hangulatot, — sokszor bizony keserűség is. A vádaskodás távol áll tőlünk s nem is szeretném, ha azt érezné valaki a sorok között, hiszen nincs és nem is lehet jogunk reá, mi csak kérhetünk s esdeklünk szerető támogatásért. Fájó keserűség fog el bennünket, ha látjuk s nézzük a más, rajtuk kívül eső tereket. Ujjunkra lehet szedni azt a pár lapot, melyek az ország protestáns iskoláiból kerülnek ki s ugyszólván mindegyik csak teng-leng s küzködik az anyagiakkal. A kiadás költségeit alig, vagy egyáltalán nem tudja fedezni, így nem is tudja azt a minden igényeket kielégítő formában megjelentetni. Lassan az a néhány előfizető is vissza küldi az ujságot s a lapnak bukás a vége. Nem így a más felekezetek, különösen pedig a katolikus iskolák ifjuságának lapjai. Azok tetszetős formában, változatos programmal jelennek meg, semmi költséget nem kimélve, — lehet is nekik, mert nagy sereg pártfogónak, előfizetőnek örvendenek; őket nem hagyják elcsenevészedni, hanem igyekeznek folyton erősíteni. — Lehet is nekik, hiszen hogy egyebet ne mondjak, mint egy tényt, ami úgy fájt lelkemnek, mikor annak tanuja voltam. Egy protestáns ifju, aki, mikor tanárja a „Szövetnek“ et ajánlotta neki s társainak, fölényesen mosolygott s azt mondta barátai előtt, minek rendeljem meg a Szövetneket, hiszen a „zászlónk“ sokkal jobb ujság és azt szoktam meghozatni. Fájó keserűségemben azt gondolom, hogy nemcsak a Szövetnekre, hanem a többi protestáns ifjusági lapra, úgy a miénkre, mint a többire mondják ugyanezt, épen véreink.

Én büszke önérzettel merem mondani s állítani, minden kicsinyeskedéssel szemben is, hogy ha a protestáns ifjusági lapok, nem is jelenhetnek meg olyan terjedelemben — hiszen pártfogás, előfizetők nélkül, honnan teremtsék elő a szükséges anyagia-

kat — de annak tartalmát, szellemét tekintve nemcsak kiállják a versenyt, hanem felette állanak a rajta kívül álló ifjusági lapoknak. Tudnának többet adni s nagyobb terjedelemben megjelenni a protestáns ifjusági lapok is, ha nem kellene küzdeniök az anyagiakkal, ha szeretettel karolnák fel azoknak ügyeit.

A sárospataki „Alma máter“-nek igen nagy családja van! Szeretettel kiáltunk annak tagjaihoz egy harminc esztendő élet év befejezésének pillanatában, segítsenek bennünket s körülölelő szeretettel támogassák ifjuságunk nemes törekvését.

Ezeket akartam papírra vetni, mint egy évi meggyőződést s tapasztalatot, vád és megsértés távol áll tőlem, a lelkemen feküdték a fájó keserűség könyecsordultáig s most kapuzáráskor jót esett kiöntennem.

Hálásan köszönöm a sárospataki ifjuság nevében még egyszer a bennünket pártolókat s szeretőket; köszöntelek téged „Ifjusági Közlöny“! Áldjon meg az Isten sok-sok esztendővel, áldjon meg az Isten téged szerető lelkekkel, élj soká s hirdesd a protestántizmus egyik szirtfokáról az ifjuság nemes lángolását! Ugy legyen! Isten veled!

Gaál István

felelős szerkesztő.

IRODALOM.

A KISS GÉZA VERSEIRŐL.

Azzal a kedves, rózsapírban fuldokló szerénységgel keresett fel az én ifjú barátom, mely legszebb ékszere minden ifjúnak. Elhozta első zsenyéjét azzal a kéréssel, hogy mondjak róla pár szót, érdeme szerint. Azt hiszem magam oly mértékben fakultam el, amely mértékben pirult az én kedves barátom. Ugy éreztem, hogy a vér mind a szívemhez tódult. Nem csak a csodálkozástól, hogy aki hosszú esztendőkön át nap nap után két három órán át „nyögte“ tollam és szavam piros tintáját, az újból hallani akarja ítélő beszédem; ide nyújtja kis kötet versét, hogy a megszokott módon értékeljem. Mert hiszen ez valahogy rendjén volna. Sőt igaziban természetes. Szomorú volna, ha annyi idő után nem így volna.

Hanem más volt az oka. Még pedig az, hogy szokatlanul ellágyultam. Vitatkozhatunk szakadásig a nevelés lehetőségéről, s mér-csikélhetjük a dispositiók és befolyások arányszámát tetszésünk és képességeink szerint: kétségtelen, hogy az a belső, intim kapcsolat, mely az évek hosszú során át egybefűzi a tanítót és tanítványt; az a tapasztalat, mely végig kíséri az öklömnymi gyerekek karcsu ifjává szökkenéséig egész futását s szinte szemével látja a testi sejtek és szellemi energiák gazdagulását; az az érdeklődés, mely a szakadás után úgy figyel minden jelre, minden mozdúlatra, hogy most hol van, mit csinál, hogy boldogul sib. stb.: mindez aligha meg nem vesztegeti tollamat, mely fentartás nélküli nyíltsággal szól másról, rideggé zordul, ha önmagáról beszél. Kiss Gézában, s más, ily hosszú időig velem egy levegőre rekesztett tanítványaimban mindig egy-egy részecskémet tudom, melyet beléjük leheltem. Eszünknek legjavából, az örökölt és szerzett energiák legértékesebbjéből töltjük meg tartalommal azokat a kis lehetőségeket, akik kezünk alá kerülnek. És amint a rapokkal nő bennük gyönyörűségünk és amikor megértő lelkeik megérik a kapcsolatot s a magaslatokról együtt gyönyörködik repdeső tekintetünk az ígéretek földében: elszakadnak, menvén új csatára. Mi pedig vissza botorkálunk a szolgaságnak földére s újabb karavánnal kezdjük meg az utat, oázistól oázisig sok-sok vesződséggel, hol sok a kietlen, kevés a megnyugtató zöld galy.

Ezért futott a vér szívemre. Úgy érzem, hogy egy vagyok velük s most azt a kemény mértéket kellene alkalmaznom rája is, mellyel a magam dolgait kilóztatom. Lemondok inkább a bírálatról. A nagyképtűről, mely megszámlolja a vers sorokat, s keresi a szótagok számát. És elmondom ehelyett, hogy mire gondoltam én, mikor végig olvastam e verseket.

Tele van Kiss Géza érzelmekkel. Némelykor ki is árad, nem fér a medrében. Még nincs nevük, még nem szenvedélyek, hiszen

ahoz nagyon egyetemesek. Rendkívül érzékeny műszerei vannak a Kiss Géza fizikumának. A szellő is megingatja. Mint a vékony galyat a rászálló madárka. Egy tekintet, egy szó, egy mosoly, egy emlék . . . s kész a resonantia a mindig ajzott húrokon. Szertelenségekbe nem csapkodhat, mert még burokban vannak. A szelekről olvastuk valamikor, hogy mint tombolnak barlangba zárva. Zúgnak, zajonganak, feszítik a zárat, recsegnek a sarkok, — de nem engednek. Tér és idő hijján nem tudják kibontani szárnyaikat, nem érvényesülnek. Szakasztott így van az én ifjú barátom. „A mi szerelmünk“ nem földi, nem személyhez kötött, nem husból-vérből táplálkozó valóság.

„A mi szerelmünk — sohse született,
Csak az én lelkem áltató álma“,

mondja a 21. lapon. „A mi szerelmünk“ a 20 esztendő s ifjúság szerelme. Kissé tárgyaltan; még nem csokrosodik *egy* lény körül. „Emike“ még nem *egy* nő, hanem *a* nő. A titokzatos, mely vonz és lebilincsel. Neki talán kerekébbve nyílt a szeme, mint a másíknak, a harmadíknak, az X-ek sorozatának, hogy hozzájuk, róluk szól a nőta. Pedig nem személyekről szól. A női nem mozgatja benne az érzések tömegét.

Dicséret ez, vagy nem? Kettős a felelet. Hát persze, hogy emberi szempontból így van helyén, ez az igazi. A rend is így kívánja. Előbb patika, azután Katika. És legyen érzem tengernyi. Még ha szétfoly is. Olyan ridegek kezdünk lenni, számokkal, célokkal bélelt valóságok. — Költői szempontból? Minden nagy lírikus duzzadt, csepegett és ömlött az érzelmektől. De nagyot, maradandót csak akkor alkottak, mikor valami bűvészerejű láthatatlan lencse egy focusba gyűjtötte a szétáradó sugarakat.

Akkor a forma is természetesen születik együtt a gondolattal. A szenvedélyig izmosodott érzelmek nem teketóriáznak sokat a taposott úttal, sáncokkal, árkokkal. Maguk vernek utat, s elseprik az akadályokat. Nem kerülgetnek, nem cifrázgatnak, nem sántikálnak, nem döcögnek. A classisok studiumai lábokról, szakaszokról és jámbusokról nem az alkotó léleknek szólnak, hanem annak, mely megérteni és élvezni kíván! A sasok szállanak, Zsélyik zuhannak

És a formákkal együtt születik zenéjük is. Úgy mondhatnók, hogy a gondolatok és érzések hangulata és zenéje válik érzékelhetővé a formákban. Ami pedig oly igen fontos. Sokszor hűtlenné lesz hozánk minden: a fenséges gondolat, a repeső érzem, a gyönyörű jelzők, mind alábuknak a feledés nirvánájába. De lelkünk mélyén ott zsong egy melodia-töredék, s mi csak azt halljuk, csak azt dudoljuk, csak annak ígézete alatt állunk. Mint a föld egyszerű gyermeke, ki órák hosszat sem un meg egyetlen sort ismételtetni.

Több helyen szerencsésen egyesülnek ezek. Megérezzük, hogy együtt született, össze simultak: érzés, forma és kifejezés. Sok helyen még harcolnak egymással, vagy legalább is dévajkódva siklik ki egyik a másik kezéből, mint cicázó lány a legényéből.

De nincs mesterkéltség és nincs affektálás sehol. Erényeiben és fogyatkozásaiban egyaránt őszinte és természetes. Ha neki lendül,

magával ragad és nem támadnak kételyek és aggodalmak. Nem akar feltűnő és mindenáron eredeti lenni. Nem azon kezdi az újítást, hogy kisbetűvel írja a vesszor elejét és ködös, titokzatos, kiválasztottakhoz szóló. Nagy betűvel írja ugyan ő is az Élet, Sors szavakat, de hiszen olyan nagyon az elején van s olyan nagyon feléje merevednek, miért csodálnók e nagy respectust?

A fő az, hogy az a lelki élet érzelmekben gazdag, van mondani valója. A kezdet nem csüggesztő, nem lemondásra intő, hanem ellenkezőleg: biztató, reménységre jogosító s egészben véve megnyugtató és kielégítő. Természetes, hogy csak kezdet és várjuk egy szép egyéniség szárnybontogatását, ösztönző szeretettel, bátorító szóval. Az első lépéseknél pedig örömmel üdvözlöm.

Elekes Imre,
ref. főgimn. tanár.

László Sándor: Reflexiók. A László Sándor könyvei közül talán ez a legsúlyosabb. — Mert hiszen itt is poéta, csak úgy, mint a versköteteteiben, de ez sokkal bölcsebb, érettebb próza már. Tapasztaláson alapszik, sok olvasottságán, meg az érzésein. — A tárgyai elvontak, burkoltak, magukba zárkózók. Azt írja mindig, amit valaminek a látása kelt, ahogy leszűri magának a tárgyakat, az embereket és a világot, nem pedig ahogy a szószoros értelmében valamit meglát. — Sokat gondolkozó ember munkája ez a könyv. És a stílusán is megérzik a verset író, biztos kezű ember munkája. A könyv ára 1 korona. Megrendelhető a szerzőnél Miskolcon.

Szikszay András: A presbyteri világszövetség aberdeeni zsinata. Nagyjelentőségű, világraszóló eseményeknek vagyunk fültanúi mi csöndes, órákat, perceket morzsolgató, szürke emberek s csodálkozunk azon, hogy a nagy világban mindenkinek jut ezekből az eseményekből egy parányi rész, egy-két érdekes szemlélődés a kontárok közelében, csak mi va-

gyunk azok, akikhez nem jut el más, csupán a szemhatáron túl vergődő viharok egy-egy hullámmegzördülése. A protestantizmus miszteri és szervező törekvései ma már intenzívebbé kezdenek válni s tény az, hogy egy ilyen irányú világszövetség zsinatának nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk. De minden ilyen összejötelnek a maga jelentős sulya mellett megvan az érdekessége is, ami megadja tulajdonképpen az események jellemét, külső és belső színezetét; ami impressziókat vés be a szemléző agyába, szívébe. Ilyen impressziók mesteri összeválogatása látott napsugarat a Szikszay András könyvében, a Szikszay András tollából. Melegszerű, intellektuális lélekkel látó, intelligens ember szubjektív látásairól van szó, melyeket meglátott a nagy zsinaton, nemcsak, hanem egy művészintellektuelnek életet érő úton, Ibránytól Berlinen át Aberdeenig és London—Párison keresztül az Ibrányi parokiáig. Könyvében nemcsak az útleírások, kulturális esztétikai megfigyelések szépségét, de az írónak belső, gyönyörű életét, lelkének mélyen

lúktető érzéseit ajánljuk olvasóink figyelmébe. Legyen ez a könyv az a hullámrezdülés, mely a tengerentúlról hozzánk verődik.

Napoleon szerelmei. Irta: Szini Gyula. — Ez a könyv azok közül való, amelyek nagyon sokáig lesznek értékesek még. Az irodalomnak ez a fajtája mindig egyik legérdekesebb témája az olvasó embernek. Szeretjük a nagy emberek életéhez egészen közel érezni magunkat. Ezek az asszonyok, leányok is nagyon érdekelnek bennünket — Napoleonért. Örömmel jegyezzük meg magunknak, hogy az első nő egy bretagnei leány volt, aki iránt szerelmet érzett Napoleon. Aztán a Napoleon életében is következnek úgy tovább, mint annyi sok más ember életében, a múltó szerelmek. Mig aztán egyszer erősebb marad szerelmében, kitaróbban szereti Désirée-t, majd Josephine-t, aki a felesége is lesz. Az orosz hájáratkor beleszeret még a Jesephine-nel tartó házassága alatt Walewska Mária lengyel asszonyba. (Ez a legkitartóbb Napoleon szerelmesei között. Elbára is elkíséri.) Második házassága és utolsó szerelme tárgya Mária Lujza, Ferencz esászár leánya. — A könyv sok intim dolgot beszél még el az udvarhölgyekkel való olcsóbb szerelméről.

És természetes, hogy nem új dolog ez a könyv. Sokkal teljesebb Napoleon életrajzokat is ismerünk. De hát nem is akar csak egy óráig szórakoztatni bennünket.

Anatole France. Irta. Vér Mátyás. — A Modern Könyvtárnak nagyon helyén való ez a füzet. Anatole France ugyanis annyira benne van a világirodalomban már, hogy föltétlen ismerni kell. És Vér Mátyásnak is egészen ez

a szempontja. Úgy látni France-ot, hogy sohasem kritizálja, csak az egész képét alkossa meg.

Több oldalról jutunk el az íróhoz. Először úgy beszél France-ról az írásaiból igazolva, mint aki arról győz meg bennünket, hogy az ember mennyire össze van nőve az élő és holt dolgokkal, a képzelet alkotta lényekkel. (Két gyönyörű novellát hoz fel ennek mutatójául.) — Nagyobb sulyt helyez továbbá annak a kifejtésére, hogy Anatole France mennyire subjektív. Egyes regényeiből alakokat idéz, beszédeiket idézi, amelyek a France gondolkozását, egyéniségét mondják el. Szinte maga France egy valamelyik szereplőirő. Olyan művészi esen mond el valamit, hogy csak a regényalagnak tudjuk be. — Érdekes a munkának az a része, amely azt dolgozza ki, hogy az Anatole France életét mennyire nyomon kísérik az írásaiban évről-évre elvei, szempontjai, céljai. Például először úgy láttatja velünk Vér Mátyás Anatole France-ot a regényeiből (Bonnard Szylveszter vétke), mint aki egészen elvonult, contemplatio, könyvek közötti életet él. S egyszerre csak a Dreyfuss ügyből támadt társadalmi, vallási polémiákban, párt-harcokban vesz részt már a „L'eglise et la république“ című regénye egyik alakja, illetve annak ájarca mögött ő. — S ettől kezdve már annyira áthatja France-ot a közszellem, az örökös részvétel a harcokban, hogy a regényei is irányregények lesznek. (A pinguin szigete, a Histoire contemporaine: nevetségessé tétele a klérikálisoknak, a nacionalistáknak, a royalistáknak.) — A munkából nagyon megemlítendő még az Anatole France írásaiból meg-

látott két vonás. Az egyik: a szerelem hiánya. Ennek érdekes az okolása, hogy t. i: France leszálítja az ösztön erejét arra a helyre, amelyet az egészséges, normális ember lelkivilágában elfoglal s egyáltalában minden misztikussságot megtagad tőle. Szóval, hogy Anatol France nem annyira mindenek előtt fontosnak tartja a szerelmet, hogy azt pl. egy regény fő témájául írná meg. — A másik karakterisztikus vonás a tragikum hiánya. Ezt úgy gondolja el Vér Mátyás Anatole France-al együtt: hogy azok a szenvedések, csak annak a paráynak, az em-

bernek torzítóan nagyító szemében növekedtek olyan rettenetesen nagygyá. (Ez igaz és megokolt, de talán túlságosan magas a szempont s talán már egészen emberfölötti!? S valahogy a regény, vagy másfajta írás személyeinek az élete lehetett, vagy lehet még a mi életünk is! És a torzítóan nagyító szem mégis csak a mienk marad, embereké!) — A Vér Mátyás munkája jól megismertet ezzel a nagy franciával s világos, tiszta kép marad azok előtt is, akik ezekből a sorokból olvasták először az Anatole France nevét.

EGYLETI ÉLET.

A SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLAI CÉLLÖVŐEGYLET

május hó 24-én vasárnap tartott szokásos évvégi versenyt a festői szépségű Bodnár-völgyben, az ujhelyi honvéd zászlóalj e célra felkészített löterén. Ezen VI. versenyünknek ünnepélyességét nagyban emelte, hogy azon a sátoraljaujhelyi honvéd zászlóalj tisztikara Lederer Miksa alezredes vezetése mellett megjelent és ott voltak a sárospataki ref főiskola tanári karából: Dr. Szabó Sándor közigazgató, Csontos József gimnáziumi igazgató, Zoványi Jenő és dr. Gerőcz Kálmán akadémiai tanárok, Bathó János, Dávid Zoltán, Elekes Imre, Halász Dénes, Nagy Lajos, dr. Végh János, Pap Zoltán főgimnáziumi tanárok, Jeney István tb. főszolgabíró, Eperjessy István és Zilahi István banktisztviselők és Kollár István főiskolai háznagy. A verseny lefolyásának katonás rendje és az eredmény teljesen kielégítette a jelen voltakat. A versenyzők 300 lépésre álló 7 körös tancéltáblákra tettek 10—10 lövést, a melyek közül kettő próba lövés volt, a többi 8-ból pedig úgy állapítottuk meg az eredményt, hogy a találatok összegét szoroztuk a találatok számával. A díjak kiosztása előtt Lederer alezredes intézett buzdító szavakat az ifjusághoz, hangsúlyozván előttük, hogy hazafias kötelességük a békét és annak áldásait a háborúra való készüléssel megvédeni. Örömmel látta a szép eredményt és ebből azt, hogy az egyesület vezetése jó kezekben van. Ezután Pap Zoltán tanárelnök mondott köszönetet az alezredes urnak és a tiszti karnak az egyesület iránt tanúsított szíves érdeklődésért és a szép ajándékért, Winkler Szilárd főhadnagy urnak pedig az ifjuság kiképzése terén kifejtett buzgó és eredményes működésért. Kihirdette a verseny eredményét, a mely a következő:

I. Haladók: 1. Hézsér László VII. o. t. 384 egységgel; a sátoralja-ujkelyi tisztikar ajándékát, egy íróasztali dísz tárgyat. kapta. 2. Os-váth József II. éves hh. 376 egys. Khina ezüst dohányzó készlet. (A főiskolai tanári kar ajándéka.) 3. Thury Levente VIII. o. t. 344 egys. Ezüst cigaretta tárca. (Winkler Sz. főh. ur ajándéka. 4. Csizy Zoltán VIII. o. t. 320 egys. Ezüst cigaretta tárca. (Novák S. Maller S. Gulyás J. és Pap Zoltán főgimnáziumi tanárok ajándéka.) 5. Hor-kay Andor I. éves hh. 320 egys. Onborotváló készlet. (Főiskolai ta-nárikar ajándéka.) 6. Kovács László VIII. o. t. 320 egys. Ezüst érem. (A Honv. Min. ajándéka.) 7. Kukoro Ferenc VIII. o. t. 312 egys. Ugyanaz. A gyutacslövésben az év folyamán elért szép ereeményert: 1. Balogh Sándor IV. é. hh. 69⁰/₁₀. Ezüst fejli sétatálca. (Pap Zol-tán főgimnáziumi tanár ajándéka) 2. Komjáthy Árpád VIII. o. t. 50⁰/₁₀. Bőr cigaretta tárca ezüst sarokkal. (Pap Zoltán ajándéka.) —

II. Kezdők: 1. Kovács Zsigmond VII. o. t. 312 egys. Gyöngyház ábresztő óra. (Főiskolai tanári kar.) 2. Tóth Tibor VII. o. t. 304 egys. Nikkel íróasztali ténrtartó. (Főiskolai tanári kar.) 3. Makay János VII. o. t. Khina ezüst kupa. (Főiskolai tanári kar.) 4. Domo-kos János VII. o. t. 248 egys. Bronz érem. (A Honv. Min. aján-déka.) 5. Koncsol János VII. o. t. 248 egys. Ugyanaz. 6. Petrik Jó-zsef VII. o. t. 245 egys. Ugyanaz. A gyutacslövésben elért ered-ményért: 41⁰/₁₀. Koncsol János VII. o. t. Ezüst kézelőgomb. (A VII. o. tanulók ajándéka.)

Csodálkozva és sajnálattal látjuk, hogy e hosszú névsorban nem szerepel egy joghallgató sem. Tehát a jogászok nem érnek rá ezzel a szép sporttal foglalkozni? Ők nem látják a céllövészeti gyakorlatoknak semmi célját, semmi hasznát? Vagy olyan roppant teher az: egy-két órán engedelmeskedni és parancsszóra cselekedni?

Próbáljunk ezen kérdésekre megfelelni:

A főiskola 3 féle ifjúságából éppen a joghallgatóknak van leg-több szabad idejük, a gimnazistáknak heti 31 órájuk van, a melyek közül elmulasztani egyet sem lehet, délutánjaik is torna órákból és rendkívüli órákkal le vannak foglalva, a hittanhallgatók szabadsága is jobban korlátozva van kötelező órákkal és gyakorlatokkal sokszor isteni tisztelet tartásával és az arra való készüléssel is. „Egész ter-mészetes volna, hogy az a nagy és nemes cél, mely ez intézményt országiszerte és nálunk is életre hívta fokozottabb mértékban hassa át testtleget és szellemileg már fejlettebb s több szabad idővel is ren-delkező akadémiai ifjainkat. Sajnos, hogy e téren is tapasztalunk kell azt a laza ifiúsági közszellemet, amely az akadémiai ifju szá-mára s semmittevés szabadságát vindikálja s őt nemcsak a tanulási hanem egyéb kötelességek teljesítése alól is abszolválja . . .“ (Dr. Trócsányi J. 1910—11. évi értesítő.)

Tehát a második kérdésre válaszolva ne is fejtegensük hosz-szababra az ideálisabb, magasabb célokat; hogy ez is sport s mint ilyen hozzá járul testünk lelkünk edzéséhez; hogy dicsőséget szerez-hetünk ezzel is magunknak, az alma materünknek a hazánknak; hogy a haza szerelmére és védelmére tanít; hogy a legujabb világ-történelem bebizonyította, hogy azoké a népeké a győzelem amelyek-

nél az ifjúsági céllövészet ki van fejlődve (japán, bolgár.) Nézzük csak a közeli élokot a reális hasznosságot: előkészít a katonai szolgálatra. Inkább tanuljunk meg egyes dolgokat játszva egymás között, mint egy szigorú káplár kezei alatt, idegenek között. Igaz, hogy kevés az, amit rövid idő alatt tanulhatunk; csak a kezdet kezdete; de mint minden dolognak a katonáskodásnak is a kezdete nehéz, igen nehéz! és éppen ezt könnyítjük meg magunknak. Már pedig éppen a joghallgatók vannak legközelebb ehhez, közelebb mint a gimnazisták és sokkal közelebb mint a teológusok! Van újabban egy miniszteri rendelet, mely szerint azok az ifjak, kik állományba vételük alkalmával a katonai gyakorlatokban és céllövészetben való jártasságról tesznek bizonyosságot, vagy mint ifjúsági oktatók sikerrel működtek, egy gyakorlatuk alól felmenthetőek; persze ez csak a legénységi állományuakra vonatkozik; de ki tudhatja, hogy nem kerül-e a póttartalék oz, talán éppen szeretné is, ha oda kerülne; akkor inkább ifjabb korában szorgalmas tagja akár 6 évig is a céllövő egyesületnek, minthogy 30—32 éves korában cipelje egy hónapig a borjút, puskát és a többi felszerelést egész napokon át július, augusztusban.

A tanári kar és tiszti kar oly sok tiszteletdíjat tűz ki (az idén kb. 130 K-át,) hogy ezek is fokozhatják az ambíciót, melyet persze az ügy iránti igaz lelkesedésnek kell szülni és táplálni! Ezek a tiszteletdíjak szaporíthatók lennének, ha a tanári kar és tiszti kar látná, hogy az ifjúság buzgósa is megnövekedett. S mindenestre jutalmazva lesz a szorgalom, ha az évvégi verseny nem sikerül is! Ma már kerületi versenyeket is tartanak; pl. Kolozsváron 13 iskola vett részt s az első díj, melyet egy VIII. o. t. a mienknél kisebb eredménnyel elnyert, a honvédelmi miniszter ajándéka: egy arany óra volt. Több évi szorgalmas gyakorlat után a biztos győzelem reményével mehetnének az akadémiai hallgatók ilyen versenyekre. S az arany óránál is többet ér, hogy dicsőséget szereztünk magunknak és az iskolának!

A harmadik kérdésre csak röviden feleljünk:

A katonai gyakorlatoknak első rendű jó hatása van a férfias jellem fejlesztésére is, ennek pedig egyik fő jellemvonása az önuralom és engedelmeskedni tudás; tanuljunk meg *önként* engedelmeskedni tanári vezetőinknek és *egymásnak*, hogy azután annál könnyebben engedelmedjünk a nyers katonai hatalomnak, mely sokszor intelligentiával és tapintattal nem rendelkező altisztekben áll elibénk.

Keltsük új életre ezt a közös egyesületünket, kérjünk számára a köziskolai széktől autonómiát, kérjük egy egyszerű egyenruha viselésének megengedését! Szervezzük az egész ügyet katonás szemlében, végezzük a gyakorlatokat katonás pontossággal és kitartással és azoknak vezetéséből is vegyük ki részünket; a tanárelnök, mint főparancsnok mellett legyenek ifjúsági tisztek és oktatók a volt katonák és szorgalmasabb tagok közül! Tegyük az egyesületet az ország ily nemű egyesületei között az elsővé; hiszen nagyon kevés olyan egyesület lehet az országban, ahol erre a célra hittan-hallgatók, joghallgatók és gimnazisták fognak kezét!

A „Hittanhallgatók Egyesületé”-ben a szokott kedvvel folyt a munka, közeledve mindig az iskolai év vége felé. Kiemelkedőbb mozzanat volt a legközelebbi időkből a vitaverseny, melynek tárgya: „*A halotthamvasztás*” volt. Korunknak e nagy érdeklődés középpontját képező problémája felett gondolkozni mi, teológusok sem mulasztottuk el. Kettő, u. m. Gaál István IV. th. és Stunda István II. th. foglaltak helyet a vitatkozó pádjában. Gaál István védte annak jogosultságát, Stunda István támadta. Különösen történeti, gazdasági, egészségügyi, jogi és egyetemes keresztyéni oldalról világították meg a vitatkozó tárgyakat, a halotthamvasztást. Majd nt. Novák Lajos és nt. Zoványi Jenő tanár urak is szíveskedtek a kérdés tisztázásához hozzájárulni, mi által még inkább fokozták a kérdés iránti érdeklődést. Többek hozzászólása után, a közgyűlés 10—10 K jutalomban részesítette a két vitatkozót, akiken meg látszott, hogy alaposan foglalkoztak a halotthamvasztás kérdésével. Több pályamunkának a határideje is lejárt a közel múltban. A „*II. Rikóczi Ferenc, mint keresztyén*” c. pályakérdésre érkezett egy mű méltónak találtatott a díjra, mely a nt. Nagy Béla theol. tanár ur adománya, 20 K volt. A mű szerzője Stunda István II. th. A „*Dávid családi élete bibliai alapon*” c. pályakérdésre érkezett két munka, de a díjra egyik sem volt érdemes. „*Micsoda reformintézkedéseket tett Pál apostol Korinthusban?*” c. újszövetségi tételre is érkezett két munka. A teljes díjra egyik sem volt méltó. A bizottság

méltányolva a művekben levő jó részleteket és a fáradságot, úgy állapodott meg, hogy az I. sz. mű szerzőjének, Stunda István II. th.-nak 20 K-át, a II. sz. mű szerzőjének, Szabó Andor II. th.-nak pedig 10 K-át ad. A „*Jézus csodái*” és a „*Bethlen Gábor-féle vallásszabadságharc*” c. kérdésekre — bizonyára az iskolai év végének közelsége miatt — pályamunka nem érkezett. Ugyancsak ez idő alatt bíráltatott meg a Molnár Elemér III. th. „*A vallási evaluáció főbb sajátosságai*” című felolvasása, mely 10 K jutalomban részesült. Az Egylet záró közgyűlését június 18-án tartotta, mely gyűlésen a bizottság lemondott. Küzdelmekben és eredményekben gazdag munkásságunk véget ért. Az Istennek legyen hála!

A Főiskolai Jogászegyletben az a lelkesedés és munkakedv, a mely az év elején észlelhető volt, az egész év folyamán keresztül évvégéig megmaradt, folytonosan fokozódva. Az utolsó időszakba esik Szombathy Antal III. jh. felolvasása „*A cigányok büntetőjogi felelőssége vonasá-ról*”, melyet Egylet 10 koronával jutalmazott, valamint Süthő Gyula II. éves joghallgató „*A bűncselekmények kiindulási pontjai*” és Bv. Szabó Sándor „*A házi törvényeknek a magyar közjoghoz való viszonya*” című felolvasásai. Ez utóbbiak a szemináriumban tartottak. Említettük már, hogy a Jogászegylet alapot létesített az Egylet tagjai által készített, arra érdemes munkák kinyomatására melyek mint a „*Sárospataki Jogászegylet Értekezések*” füzetei kerülnének forgalomba. Az első munka

melyet az Egylet kinyomatásra elfogadott ifj. Szabó Sándor II. jh. „Döntvény jogunk az 1912. 54. t.-c. alapján. — Nagy haladást mutat az egylet ez évi működése a könyvtár rendezése terén is. Ugyanis azok a kintlevő könyvek, melyek halál, ismeretlen helyen való tartózkodás, vagy más körülmény folytán be nem szedhetők, töröltettek és helyük ujjal pótoltatott, minek folytán könyvtárunkban helyreállott a tényleges állapot. Eredményes volt ez éven a pályakérdések kitűzése is. Kitűzött az egylet 4 pályakérdést, melyek közül háromra érkezett munka. Így egész díjat nyert Mikola Bálint II. jh. „Szabadság és törvényszerűség az emberek cselekedeteiben“ című munkája, Bv. Szabó Sándor II. jh. „A magyar-horvát közjogi viszony“ című munkája és féldíjat nyert Fekete László II. jh. „Az alkotmánybiztosítékok ismertetése“ című műve. Általában az Egylet működésében nagy haladás észlelhető a mult évekkel szemben, mely minden irányban szép eredményeket produkált.

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ a második félév utolsó ciklusában is lankadatlan buzgalommal folytatta munkásságát. A május 4-én lejárt „Szónoki beszéd“ című (tárgy: „A Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ szónokának beszéde Erdélyi János szobrának leleplezésénél) pályakérdésre beérkezett 1 pályamunka. A pályadíj felére (20 kor.) érdemesítettett. Szerzője: Gaál István IV. hb. A Társulat Bencze Domokosnak: Az este; Amikor Várlak; Tavasz van a temetőbe és Vincze Károlynak:

Hazug csókok c. verscit emlékkönyvbe vette. Megdicsérte Bencze Domokosnak 3 versét (Találtam egy sort; Visszavárlak; Szerenád.), Kiss Géza 2 versét (Az vagy, aki régen; Kant Imánnel), 1 novelláját (A lány), végül Vincze Károly 3 versét (Nocturne; Sirató; Epilóg), és 1 novelláját (Anunciáta nővér). Az elhangzott szavalatok közül kiemelkedtek: Gaál István elemzéssel egybekötött szavalata; P. Nagy Pál és Virág Béla szavalatai. Május 17-én volt a komoly verseny-szavaltat, nagy érdeklődés mellett. Kiss József; Szép Bathóné c. darabja volt versenyre kitűzve. 2 pályázó jelentkezett: P. Nagy Pál és Virág Béla. Mindkettő szavalata szépen sikerült, ügyesen s élvezetesen alakították a nehéz darabot. Virág Béla 12 kor., P. Nagy Pál 8 korona jutalomban részesítettett. Vigverseny-szavaltat csak egy pályázó jelentkezése miatt nem volt megtartható. Erdélyi János szobrának leleplezése a jövő iskolai év szept. hónapjában az őszi egyházkerületi gyűléssel kapcsolatban lesz megtartva, nagy ünnepség keretében. Erre vonatkozólag a Társulat elhatározta, hogy miután szeptember hónapban az egylet, az évi megalakulásának gondjával lenne elfoglalva s nem tudná kifejtetni azt a munkát, ami reá vár, így ez év végén nem osztotta fel az egyletet s a tisztikar mandátumát meghosszabbította a szobor leleplezéséig; így akadály nélkül készülhet elő az ünnepségre s az Egylet csak a szobor-leleplezés után fog ismét új tisztikarral megalakulni. Ez évi utolsó gyűlést június 15-én tartotta a Társulat, visszate-

kintve megelégedetten esztendei szorgalmas s eredményes munkájára. Ekkor ítélte oda a Társulat a rendelkezésére álló jutalmdíjakat. A legjobb próza díját (10 kor.) valamint a legjobb vers díját (10 kor.) Bencze Domokos kapta. A legjobb „elemzéssel szavaló“ díját pedig Gaál István nyerte el. A sok szép gyümölcsöt termő esztendők közé sorozhatja az Irodalmi Társulat ez iskolai övet is; az Egylet ügyeit lelken viselő tanár-elnök, a hivatását hiven betöltő tisztikar s a tagok egyetértő, szeretettel teljes lelkesültsége talán egy Egyletben sem mutatkozott olyan szép harmoniában, mint az Irodalmi Társulatban. Adja az Isten, hogy a 84 év óta fennálló Egylet virágozzon tovább az Alma-Mater gyönyörűségére.

A „**Főiskolai Énekhar**“ befejezte ez évi munkáját. Az állandó bizottság a rendelkezéseire álló alap kamataiból szorgalmdíjjal jutalmazta azokat a tagokat, akik egész esztendőn át pontos szorgalommal tettek eleget kötelességeiknek: Iván József, Lipták István, Györke Endre, Riedl Miklós, Mándy Menyhért, Pungur Béla és Kriston Elek 5—5 koronát. A „Szabolesi-fiúk“ alapítványából az 5 koronát Molnár Ferenc kapta.

Az „**Akadémiai Olvasó Egylet**“ jun. 17-én tartotta záró közgyűlést, melyen jövő évi könyvtárnokká: Bv. Szabó Sándor II. jh. pénztárnokká: Komjáthy Aladár III. hh. választották meg.

A „**Főiskolai Ifjúsági Tűzoltó-Egylet**“ jun. 18-án tartotta záró közgyűlését. Jövő évi parancsnokká: Kiss Pál III. é. hh. választották meg.

A **Sárospataki Akadémiai Athletikai Club** május 21-én, áldozó-esütőrökön tartotta szokásos házi versenyét, mely az elnökség agilis munkálkodása következtében, elég jó eredménnyel végződött. Versenygyőztesek a következők lettek:

1. *100 yardos futás*: I. Varga József, II. Tóth Sándor, III. Szabó Sándor th.

2. *Korlát-verseny*: I. Körössy István, II. Mándy Menyhért, III. Szabó Sándor th.

3. *Súlydobás*: I. Kiss Pál, II. Andrassy Dániel, III. Bikfalvy Jenő.

4. *Magasugrás*: I. Varga József, II. Bikfalvy Jenő, III. Tóth Sándor.

5. *Kardvívás*: I. Lueskay Béla, II. Lácay Béla, III. Homonnay Zoltán. IV. Both József.

6. *Távolugrás*: I. Varga József, II. Szabó Sándor, III. Tóth Sándor.

7. *Nyújtóverseny*: I. Mándy Menyhért, II. Szabó Sándor, III. Horkay Béla.

8. *Rúdugrás*: I. Balogh Sándor, II. Horkay Béla, III. Mándy Menyhért.

9. *400 m. síkfutás*: I. Varga József, II. Tóth Sándor, III. Szabó Sándor.

10. *Diskos dobás*: I. Bikfalvy Jenő, II. Szabó Sándor III. Varga József.

11. *Gerelyvetés*: I. Bikfalvy Jenő, II. Horkay Béla, III. Varga József.

Verseny után táncmulatság volt, mely igen jól sikerült s a legkedvesebb vidám hangulatban reggel 5 órakor végződött.

A leghalásabb köszönetét fejezi ki az Elnökség ezuttal is mindazoknak, kik versenyünk sikerét akár erkölcsileg, akár anyagilag némiképp előmozdítani

sziveskedtek. Ezek közt is különösen Hg. Windisch Graetz Lajos és Páger Arthur uraknak, azért az értékes, művészi kivitelű dísztargyakért, melyet egy pár versenygyőztesünk számára díszleltetdíj kepen adományoztak, valamint a pataki leányoknak (szépeknak), azért a sok szép borostyán és babér koszorúért, melyek szintén felejthetetlen emlékeink közé tartoznak.

Az „Erdélyi Önképzőkör“ utóbbi ülésein sem lankadt a munkakedv. A lejárt megbírált pályázatok körüli az aesthetikait (Erdélyi J. a kritikus) Kriston Antal és Hézsér László VIII. o. t. (10—10 K.), a fizikait (a mérleg és inga alkalmazásai) Kriston Antal VII. o. t. (20 kor.); a Minnessüngeremből való német műfordítást (Sólyom-dalok cik-

lussal I—III.) Sz. Szabó Gyula VIII. o. t. (10 K.) nyerték. A szokásos évvégi sz. verseny is szépen sikerült. A komoly sz. versenyen első lett: Novák József, a második Sz. Szabó Gy., a harmadik Komjáthy Árpád VIII. o. t. A vig sz. verseny győztese Novák József lett. Továbbá az évvégi gyűlésen a Kör a hagyományos „első díjait“ is odaítélte az érdemeseknek. A legjobb próza díjai Sz. Szabó Gyula (18 kor.), a VIII. osztály „Egy poetai növendék“ c. alapítványának a kamatát (8-50 K), verseiért Kriston Antal, a legjobb lírai versért pedig Novák József VIII. o. tanulók (10 K) kapták. Majd összegyűlt az utolsó ülés is. A tisztikar leköszönése után jövő évi ifj. elnökül a kör Németh Béla VII. o. tanulót választotta meg.

HIREK.

Szíves elnézését kérjük kedves olvasóinknak 10 napi késésünkért. Nyomdai s más akadályok hátráltattak bennünket munkánkban. — Hálads köszönettel veszünk búcsút az esztendő végén. Mi megyünk más mezőkre már, de a sárospalaki „Ifjúsági Közlöny“ szelleme a szerkesztők változásával nem változik, ugyanaz marad, mint az elmúlt éven, mint 30 esztendővel ezelőtt volt. Közlönyünk búcsúzik egy kis időre kedves olvasóitól, de abban a reményben, hogy 2 hónap múlva, szeptemberi köszöntését olyan szíves bizalommal, szeretettel fogják fogadni a kedves helyeken, mint — az elmúltévben is.

Hittanhallgatók figyelmébe. A jövő iskolai esztendő szeptember havában a lelkészi vizsgálatok, alapvizsgálatok s javító kolloquiumok a következő sorrendben fognak megtartatni: Szeptember 1, 2, 3. napjain a II-od éves hittanhallgatók elmaradt kolloquiumai, 4, 5. napjain alapvizsga; ugyancsak 4-én és 5-én a IV. hittanhallgatók elmaradt kolloquiumai; 5-én délután lelkész-képesítő írásbeli vizsga, 7—9-ig lelkész-képesítő szóbeli vizsga. — Az I-ső és III-ad évet végzett hittanhallgatók kolloquiumai szept. 10-től fognak megtartatni. Ha a terminusokkan változás állana

be, ami nem igen történik meg, akkor azt a „Sárospataki Refor-
mátus Lapok“ közé fogja tenni.
Szerkesztőség.

Jövő évi szerkesztőség. Ifjúsági
Egyletünk s annak szerkesztő
bizottsága lapunk megjelenési
ideje folytonosságának megóvása
érdekében már ez iskolai esz-
tendő végén megválasztotta a
jövő évi szerkesztőséget, mely-
nek feladatává tette, hogy Köz-
lönyünk jövő évi első száma
september hónap első felében
megjelenjék. — Felelős szer-
kesztőnek Szigethy Ferenc III.
évet végzett hittanhallgatót vá-
lasztotta meg, mint kipróbált
munkaerőt, ki már az 1912—13.
iskolai évben felelős szerkesz-
tője volt lapunknak. Társszer-
kesztők lettek: Kiss Géza II-od
évet végzett hittanhallgató és
ifj. Rácz Lajos I-ső évet végzett
joghallgató. — Gratulálunk az
utódoknak, az új munkásoknak,
legyen Isten áldása, siker, elis-
merés fáradaimokon.

Jelen számunkban hozunk mu-
tatót Szombati Szabó István ké-
szülő verskötetéből. A Szombati
Szabó nevét igen jól ismerjük
egyházi és szépirodalmi lapok-
ból. — Irodalmi munkásságát
néhány évvel ezelőtt debreceni
diákkori két verskötetével kezdte.
Majd Debrecenből külföldre ment
theologiai tanulmányai folytatá-
sára s innen irogatta haza a
„Lelkészegyesület“-nek az „Edin-
burgi vasárnapok“-at, amely
méltó elismerést nyert lelkeszi
körökben. Edinburgból hazajövet
új verskötetet ad sajtó alá. Eze-
ket a verseket a Nyugat, Kor,
A Hét, Az Élet, Kultúra, Jövendő,
Haladás c. folyóiratok közölték.
— A könyv címe: A Halál
parkja. Dick Manó budapesti

könyvkiadó kiadásában szeptem-
berre fog megjelenni. Ára 2 K.
50 f. lesz. Megrendelhető: Szom-
bati Szabó István ref. helyettes
lelkésznel Sátoraljaújhelyen.

A II-ik lelkészképesítő vizsga
június 22-től 24-ig tartott. —
17 s. lelkész jelentkezett s tette
le előbb a házi írásbeli vizsgát,
majd a szóbelit, utóbbit azon-
ban már csak 15-en tették, mi-
után 2 a vizsga folyamán vissza-
lépett. — Részt vettek: Bakó
Péter, Csorba Dezső, Fekete
István, Galgóczy Gyula, Győri
Kálmán, Kása Ferdinánd, Mol-
nár László, Sárközi Lajos, Sze-
pesi Pál, Szinyéri György, Szőke
István, Ujlaki Ferenc, Ujlaki
Lajos, Tóth Jenő és Vitkay
Bertalan. Jelesen képesítetttek
3-an (Fekete István, Szepesi Pál
és Szőke István). 2-en egy tárgy-
ból javító vizsgára utasítottak.

Külföldi stipendiumok. Fekete
Lajos végzett hittanhallgató el-
nyerte Báro Vay Elemér 2000
koronás külföldi ösztöndíját. —
Takács Béla végzett hittanhall-
gató pedig a konvent 2400 ko-
ronás skót ösztöndíját kapta meg.
— Mindkét pályatársunknak szí-
ves örömmel gratulálunk s kivá-
nunk sok szerencsét a külföldi
tartózkodáshoz. Mindketten szept-
emberben mennek. Fekete Lajos
Berlinbe, Takács Béla Edin-
burghba.

A theol. alapvizsga június hó
26—27. napjain folyt le. — Je-
lentkezett 8 hh. rendes és 1 hh.
javító alapvizsgára. — Legjobb
alapvizsgát tette: Ilyés János. —
Jeles lett még rajta kívül:
Stunda István. — 4-en jó; 2-en
elégséges eredményt nyertek. —
Javító alapvizsgás a követelmé-
nyeknek nem felelvén meg, is-
méltésre utasítottak.

Főiskolánkban az iskolai esztendőzt bezáró ünnepszég június 21-én folyt le szeretett Püspök urunk, Főgondnok urunk s az előjáróság vezetése mellett. Dél-előtt 10 órakor istentisztelet volt a városi templomban, hol Novák Lajos theol. tanár úr tartott lelket emelő gyönyörű egyházi beszédet. Istentisztelet után a főiskola imatermében Dr. Szabó Sándor rektor úr tartotta évi jeletését, mellyel kapcsolatban kiosztattak a pálya- és szorgalomdíjak. — Délután 3 órakor szépen sikerült ifjúsági ünnepély volt ugyancsak az imateremben a következő műsorral: 1. Kacsóh Pongrác: Magyar mődal. Előadta a főiskolai énekkar. 2. Komoly szavalat Gaál István IV. hh.-tól. 3. Lányi E.: Népdal-egyvelg. Előadta a főiskolai énekkar. 4. Komoly szavalat. Előadta Virág Béla IV. hh. 5. Tarogató szóló Palásthy Barna I. jh.-tól. 6. Vig szavalat. Alakította Novák József VIII. o. t. 7. Magyar dalok. Előadta a főgimn. zenekar. Az ünnepély után főtiszteletű és méltóságos Dr. Tüdős István püspök úr intézett buzdító szavakat az ifjúsághoz. Megelégedését fejezte ki az ünnepély sikerén s lelkesítette az ifjúságot, hogy a szépművészeteket művelje s szeresse továbbra is.

Jogi alapvizsgák június 12-től június 20-ig tartattak főiskolánkban. — 51 joghallgató jelentkezett alapvizgára. Kitüntetéssel képesítették első alapvizgán: Doktor Béla, Máthé László ifj. Rác Lajos és Szádeczky Gyula; II-ik alapvizgán: ifj. Szabó Sándor és Bv. Szabó Sándor; III-ik alapvizgán: Weiss Arthur, — Egy vagy több tárgyból javító-

vizgára utasított 12 jh. — A joghallgatók létszáma ez éven 159 volt; ebből rendes: 145; rendkívüli: 3 és államszámviteltan hallgató: 11.

Főiskolai széniorrá a következő évre: Ladányi Mihály; főiskolai alkönyvtárnokká: Illyés István végzett hittanhallgatók választattak meg.

Érettségi vizsgálat Főgimnáziumunkban az érettségi vizsgálat június 24—27-ik napjain tartott meg. Vizsgálatra állottak 30-an. Közülök egy új írásbeli vizsgálatra utasított. A vizsgálatot tett 29 növendék közül jeles érett lett 5 — névszerint: Brzorád Vilma (az első úrleány, aki főgimnáziumunkban érettségi vizsgálatot tett), Györke István, Hézsér László, Komjáthy Árpád, Tóth Elek; jól érett 7, érett 13, egy tantárgyból javító vizsgálatra utasított 2 tanuló, egy pedig ismétlő érettségire tautsított.

Előfizetéseket beküldték: Sárospatakrol: Nagy Lajos 4 kor., dr. Binóth Menyhért, Elekes Imre, Hazay Béla, Katona Zsigmond, Nőmedy Gyula, Novák Sándor, Pager Arthur, dr. Végh János 2—2 kor., Bodolay István (Mezőcsát), Fekete István (Bőcs), Hőresik András (Péder), Juhász László (Hanva), Kovács Bertalan (Rimasimonyi), Rozgonyi Sándor (Nagyrosvány), Weingarten Stefi (Kézdivásárhely) 4—4 kor., Bakó Péter (Milot), Boross Sándor (Nagypalád), Tóth Lajos (Barca), Theol. Önképzőkör (Pápa) és Vadász Pál (Sajószentpéter) 2—2 kor. Köszönettel nyugtazza a Szerkesztőség. Sárospatak, 1914. június 30.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Érdeklődőknek. Ha valaki a nyári szünetekben, valami felvilágosítást, vagy más, lapunkat érdeklő dolgokban utbaigazítást óhajt szerezni, levélben szívesen válaszol augusztus 15-ig a volt felelős szerkesztő, (cim: Gaál István Tiszaföldvár, Jásznagykunszolonokmege). Augusztus 15-től szeptember 1-ig pedig a jövő évi felelős szerkesztő, (cim: Szigethy Ferenc Sajóvamos, Borsodmege) Szeptember 1-től a szerkesztőség Sárospájakon kereshető meg.

Többeknek. Hely szűke miatt sok kéziratot kénytelenek voltunk nem

közölni, a javát eltettük a jövő esztendőre.

Modern könyvtár. Levelünkre nagy sajnálatunkra még eddig nem kaptunk választ. A bírálatokat hozzuk s várjuk az új köteteket.

S. M. Beregszász. Akadt köztük jó is, azokat eltettük jövőre.

B. J. Budapest. A megemlékezést köszöljük s hoztuk is amint látja, a novellát a jövő évi felelős szerkesztőnek adtam át.

M. G. Ugyan ne okvetetlenkedjen! Ismeri ezt a mondást: Ha ezt nem érted, szánts, vess s fákat művelj.

Mindekinek fontos!

Francia és olasz levélpapírújdonság, eredeti angol és amerikai képeslapok

érkeznek a szeptemberi és őszi szezonra, melyeket finomabb ízléssel válogattam össze. — Nagyobb mennyiségben való bevásárlásom következtében nagyon olcsó áron árusíthatom.

Eperjessy J utóda

Fischer Lajos könyvkereskedése.

Csemegeméz 5 kgmos postacsomag bádogdobozban bárhová bérmentve 8 koronáért kapható Czeez András ref. lelkésznél Legyesbényén. Posta helyben.

Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Kőrössy István.

Pályakérdések a sárospataki tanuló ifjuság — hittanhallgatók, joghallgatók, főgimnáziumi és tanítóképző-intézeti növendékek számára.

A F. F. Néphagyománykutató Nemzetközi Tudományos Szövetség magyar osztálya a sárospataki tanuló ifjuságnak magyar néphagyományt gyűjtő szövetsége számára a következő III. számú pályakérdéseket tűzte ki: I. *Kisfaludy Társaság* 300 korona adományából:

1. *A leggazdagabb és legértékesebb prózai népmese-, monda- és legendagyűjteményekre, (Mesék: tündérmesék, állatmesék, tréfás mesék, csali mesék. Mondák: történelmi eseményekről és személynevekről, pl. Mátyás királyról, helyi hagyományok, egyes falvakra, városokra ráfogott és valónak hirdetett tréfás és csufoló történetek, az égi csillagképekre vonatkozó történetek, hiedelmek és népies nevek) kitűz: I. díjul 50 koronát, II. díjul 30 koronát, III. díjul 20 koronát, IV. díjul két kötet népköltési gyűjteményt.*

2. *Epikai emlékeinket (régí balladák, románczok, újabb eseményeket tárgyaló epikai dalok, zsvány-históriák, rabbiénekek, verses mesék, verses mondák, verses legendák, koldusénekek, versenydalok és gajdok) magukban foglaló leggazdagabb és legértékesebb gyűjteményekre kitűz: I. díjul 50 koronát, II. díjul 30 koronát, III. díjul 20 koronát, IV. díjul két kötet népköltési gyűjteményt.*

3. *A leggazdagabb és legértékesebb misztériumokat és egyéb alakoskodó játékokat (karácsonyi betlehemesjátékok és kántálások, regös énekek, vízkeresztí játékok (három királyok), Balázs-járók, Gergely-járás, husvétí játékok, „Veszekedők“, pünkösdlés, pünkösdi királyné, lucázás, korbácsolás aprószentekkor, farsangi és böjti szokások, egyéb alakoskodások, régi népszínjátékok emlékei) felölelő gyűjteményekre kitűz: I. díjul 50 koronát, II. díjul 30 koronát, III. díjul 20 koronát, IV. díjul két kötet népköltési gyűjteményt.*

N. B. Az 1—3. tétel IV. illetve III. díjául kitűzött kötetek Folklore Fellows magyar osztályának adományai.

4. A Kisfaludy-Társaság az 1913—4. évi pályázaton kitüntetett gyűjtők közül külön megbízza Kriston Lajos VIII. o. t., Cseh István III. é. tanítójelöltet, Kiss Ernő IV. é. tanítójelöltet, továbbá Mató József és Tarezy Sándor II. é. tanítójelölteket, hogy a gyűjtést a néphagyomány minden emlékére kiterjeszkedve folytassák.

6. *Babonák, babonás hit és babonás szokások, ráolvasások, gyer-*

mekjátékok, táncszók, és lakodalmi kurjantások, találós mesék, prózában és rímes versben, közmondások, szólásmódok, tájnyelvi emlékek, gyökeres mondások leggazdagabb és legértékesebb gyűjteményeire kitűz: I. díjul 50 koronát, II. díjul 30 koronát, III. díjul 20 koronát, IV. díjul két kötet népköltési gyűjteményt.

7. Mindenik csoportban beadott pályaművek közül a viszonylag legértékesebb gyűjtemény két-két kötet s az összes között a legértékesebb ugyancsak két kötet népköltési gyűjteménnyel fog jutalmaztatni.

Figyelmeztetés. a) A hangtanilag pontosan lejegyzett szövegű gyűjtemények számára minden egyes pályakérdésnél két-két kötet népköltési gyűjtemény tüzetik ki.

b) A Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára

II. A *Folklore Fellows* magyar osztályának 200 kor. adományából és könyvajándékából:

5. A leggazdagabb és legértékesebb dalgyűjteményekre (szellemi dalok, katonadalok, pásztor- és betyárdalok, bordalok, kortesdalok, mulatógajdok, tréfás-és gúnydalok, vegyes dalok verses köszöntők, rigmusok, verses levelek, halotti énekek, verses sírfeliratok, népi verses imádságok és áldások) kitűz: I. díjul 50 koronát, II. díjul 30 koronát, III. díjul 20 koronát, IV. díjul két kötet népköltési gyűjteményt. Figyelmeztetés: Dallamokkal is ellátott gyűjtemények előnyben részesülnek.

évközben is bármikor megvásárolja az igazgatóság, vagy a F. F. magyarországi elnöksége címére beküldött régi írott dalgyűjteményeket és ponyvairodalmi termékeket.

c) A Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya a sárospataki szövetség elnökségének kérésére egyes gyűjtők számára kölcsön ad fonográfokat és fonográfhengereket

Pályázati feltételek. 1. Fenti pályakérdésekre pályázhatnak a sárospataki összes akadémiai hallgatók, főgimnáziumi és tanítóképző-intézeti tanulók.

2. A gyűjtő nevével jelzett pályaművek 4r.-alakú papirosra tisztán írva, lapszámozva, tartalomjegyzékkel ellátva s fűzve, 1915. április hó 15-ének déli 12 órájáig adandók be a sárospataki szövetség elnökségéhez, a főiskolai közigazgatói hivatalba. Az egyes műfajokhoz tartozó gyűjtések lehetőleg egy csoportba irandók, a gyűjtés helyének, a diktáló nevének és életkorának feltüntetésével.

Kelt a F. F. magyar osztálya sárospataki gyűjtőszövetségének 1914. június hó 19-én tartott gyűléséből.

Dr. Sebastyén Gyula
a F. F. magyarországi elnöke.

Dr. Bán Aladár
a F. F. magyarországi
titkára.

Tartalom :

Dr. Tüdős István püspök : Modern ifjúság. — Novák Lajos theol. tanár : Az új magyar nóta (vers). — Radácsi György theol. tanár : Pár szó az ifjúsághoz. — Mezőssy Béla : A magyar protestantizmus. — Szabolcska Mihály : Átaludt tavaszok (vers). — Zoványi Jenő theol. tanár : A sajtó hatalma. — Rohoska József theol. tanár : Gratuláció. — Zempléni Árpád : Versek. — Dr. Rácz Lajos theol. tanár, az első felelős szerkesztő : Harminc év. — Marton János theol. tanár : A Sárospataki Ifjúsági Közlöny szerkesztőségének. — Felelős szerkesztő : Az Ifjúsági Közlöny szerkesztői harminc év leforgása alatt. — Szuhay Benedek református lelkész : Isten hatalma (vers). — S. Szabó József : Semperflorens. — Farkas Andor : Emlékezés. — Juhász László : Belszár (vers). — Csik Dániel : Levél a szerkesztőhöz. — Szikszay András református lelkész : Élő keresztyén, jó keresztyén. — Rácz Kálmán a „Szövetség szerkesztője : Üdvözet. — Szombati Szabó István : A halál parkja (vers). — Dr. Guljás József főgimnáziumi tanár : Néhány adat a sárospataki főiskola ifjúságának szabadságharcis életéből. — G. Irén : Az örök álmom. — Harsányi István főgimnáziumi tanár : A jó könyvek gyűjtéséről. — László Sándor : Rezignáció (vers). — Bencze Domokos : A mester. — G. I. : Néhány szó a lelkészi vizsgálatok idejéhez. — Flamma : Az én otthonom (vers). — Kiss Géza : Megnyugvás. — Zsoldos Benő szegedi királyi ítélőtáblai tanácsjegyző : Az ügyvédképzés reformja Angliában. — Györék József : Életemet vetkezem (vers). — Giti : Első akkordok. — Ifj. Szabó Sándor : Egy epizód Széchenyi István életéből. — Fekete Gyula : A szomorúság könyvéből (vers). — Garaczi Imre : Jehova csillaga. — Bálint István : Levél a fővárosból. — Pungur Béla : A kegyes hívő. — Szigethy Ferenc : Palinodia, Finálé (2 vers). — I-n : Jegyzetek. — Osváth József : Epilóg. — Gesztelyi Nagy László : Rajzok. — Kerekes György : Ráskay Lea ciklus (vers). — Gaál István felelős szerkesztő : Kapuzárás. — Irodalom. — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Folklore Fellows. — Hirdetések.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

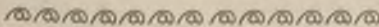
Nagy raktár: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvekből és ifjúsági iratokból. Írószerek, levélpapírok, hegedű-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük, 20 koronan felüli megrendelést bérmentve küldünk.

**Főiskolai könyvkereskedés és könyv-
kötészeti kezelőség. Sárospatak.**

**Nagy választék képeslapokban, hetenkint ujdonság!
Bel- és külföldi ujságok, folyóiratok előfizetési irodája!**

LILI: Béla, csak akkor fog tet-
szeni nekem, csak akkor le-
szek szerelmes magába, ha
Miglécz-cipőt visel!

A modern kor igényeinek min-
den tekintetben megfelelő mun-
káim kivívták úgy Sárospatak,
mint megyénk közönségének
teljes elismerését, pártfogását.
A tisztességes verseny eszkö-
zeinek felhasználásával, az ele-
gancia és izlés feltételeinek ki-
elégítésével

**sikerült hatalmas
vevőkört alkotni.**

A tavaszi szezon kezdetén fel-
hívom a közönség b. figyelmét
a dr. Kapitány Andor-féle eme-
letes házban (Rákóczi-ut) lévő

divatcipő-üzletemre !

Az igen tisztelt közönség b.
pártfogását továbbra is kérve,
vagyok kitünő tisztelettel

Miglécz János **Sáros-
patak.**

Müller Ármin sárospataki divatáru kereskedő

ajánlja dús választéku férfi-kalap és finom
fehéreneműit. **▲ tanuló-ifjúságnak
kedvezményes olcsó árak; ün-
neputáni s részletfizetésre is.**

Legrégibb

és leghirnevesebb vendéglő Sárospatakon a

Feldmesser Herman

a mai modern igényeket teljesen kielégítő

vendéglője!

Izléses vendéghelyiség, kitűnő magyar konyha, jó bor, valódi kőbányai sör, kényelmes szállodai szobák. — Az ifjúság részére izletes villásreggeli

kedvezményes áron

A legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálás.

Alapított 1890.

Alapított 1890.

Spitz Antal

órák és ékszerész Sárospatak.

Ajánlja dus raktárát mindennemű ékszerek, nászajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjúságnak, lelkes tanító uraknak árfelemelés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany-elemünk van!!

'HUNGARIA'

mosó s vegytisztító intézet S.-Patakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rákóczi-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden e szakba vágó munkát, u. m. férfi- és női ruhák, keztük, függönyök, szalagok, esipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok

tisztelettel

Neumann Mór mosó és vegytisztítóintézet.

Gallérok 7 nap alatt készülnek. Szőrmetisztítás.

A

'Központ'

vendéglőben

minden, ami jó. kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zaealik, jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

Modern Könyvtár

Kapható: Fischer
Lajos könyv-
kereskedésében.

Legújabb megje-
lent kötetei:

Dr. Décsi Imre:

**A nagyságos asz-
szony idegei** (80 f.)

Radó Emánuel:

Pesti séták (60 fill.)

Triston Bernard:

Az apacs (60 fillér.)

Keller Gottfried:

Hét legenda (40 fill.)

Méray-Horváth Károly:

Ritka messéi (40 f.)

Harstein Lajos

cukrász ajánlja a legfinomabb
teasütemények kilóját 5 K-ért.

Süteményei, tortái elsőrendűek.

Vidéki megrendelések, el-
jegyzési és menyegzői torták
jutányos áron készülnek.

Koméniusz

mozgószínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek a francia
Pathé Frères világhírű cégtől. —
Gyönyörű vidékek, állatfajok,
ipari telepek, természeti szépsé-
gek ismertetése minden előadáskor.

Kitűnő előadások!

Minden vasárnap két előadás. D. u.
4—6-ig és 8—10-ig. Belépti díjak:
zártszék 1. kor. I-ső hely 80 fill.,
II. hely 60 fill., III. hely 40 fillér.
Főiskolai, tanítóképezdei ifjak és
gyermekek jegye a magasabb hely-
re érvényes. AZ IGAZGATÓSÁG

Burger Lajos uri szabó, hazai és angol szövet raktár.

Készít mérték szerint zakko öltönyt 40 K és feljebb, zsaket öltönyt 70 K és
feljebb, továbbá mindenféle öltönyöket a legjutányosabb árban. Ref. papi palás-
tokat selyemből 110 K. Selyemből bársony előrésszel 120 kor. jótállás mellett.
Tanulóknak és akadémiai hallgatóknak kedvezményes fizetési feltételeket adok.
Kovald Péter és Fia országos hírvégytisztító gyáranak egyedüli képviselője Sárospatak

„AMERIKA“-szálloda

és vendéglő Sárospatakon, a vasut mellett. Olesó, kényelmes, tiszta szobák.
A vendéglőben kiváló jó magyar konyha, elsőrendű hegyaljai tiszta borok.

Tulajdonos Ornstein Ignác Sárospatakon.

Legolcsóbb cipő beszerzési forrás Stecher Márkuszt cipőüzletében Sárospatakon!

Mindennemű férfi-, női-, fiu-, leány és gyermekcipők dus választékban. Ame-
rikai, angol és francia cipőkülönlegességek legjutányosabb árban. Cipősámfák
is kapotók. — Tanulóifjuságnak kedvező fizetési feltételek mellett!